

Trollhättan

– en stolt och innovativ stad med plats för framtiden

**Mål- och resursplan (MRP) 2016–2019
BUDGET 2018**

Trollhättans Stad

Kommunfullmäktige 2017-11-06

Budgeten i korthet

Utdebitering

Utdebiteringen (kommunalskatten) är oförändrad och uppgår 2018 till 21:56 kr/sskr.

Resultat

Budgeterat resultat för 2018 är 39 mkr, varav resultat från exploateringsverksamheten 38 mkr. Resultatet motsvarar 1,1 % av skatteintäkterna och utjämningsbidrag. Det budgeterade resultatet innebär att staden lever upp till det lagstadgade balanskravet. Ökat demografiskt tryck inom förskola, skola och äldreomsorg innebär betydande kostnadsökningar kommande år.

Nämnderna

Nämnderna tillförs, i huvudsak för målgruppsförändringar, för åren 2018 – 2020, 35,7 mkr, 86,2 mkr respektive 136,3 mkr jämfört med 2017 års budget. En generell neddragning av nämndernas ramar görs med 0,2 %. Nettoökningen 2018 efter avdrag för generell ramminskning uppgår till 29,1 mkr. Nämnderna får kompensation för löneökningar men inga prisuppräknings till 2018.

Investeringar

Investeringsplanen omfattar 154 mkr för 2018, 243 mkr för 2019 och 321 mkr för 2019, totalt 718 mkr, varav investeringar i exploateringsområden 138 mkr. Det största objektet är en ny bro vid Knorren Hjulkvanelund med 204 mkr under perioden. Andra större projekt är ombyggnad av Drottningtorget 60 mkr 2018–2020, Utrustningsanslag Sylteskolan 31 mkr 2019, Grävlingen (förrådet) 26 mkr 2018, Kungsgatan 20 mkr 2019 och omklädningsrum Slättbergshallen 17,5 mkr 2018–2019.

Innehållsförteckning

Inledning

Vad är MRP?.....	1
Visionen	2
Grundläggande värderingar	3
Programförklaring, MRP-perioden 2016 – 2019	4
Styrande policys	14
Horisontella perspektiv	16
Kommunfullmäktiges beslut	17
Kommunstyrelsens beslut	17
God ekonomisk hushållning	18
Budgetförutsättningar	20
Ekonomisk översikt	30
Resultatbudget	38
Kassaflödesbudget.....	38
Balansbudget	39
Nyckeltal.....	40

Nämndernas verksamhet..... 41

Utbildningsnämndens verksamheter 43

HUVUDVERKSAMHETER	
Förskola och fritidshem	45
Grundskola	47
Skolformsövergripande	50

Kultur- och fritidsnämndens verksamheter 51

HUVUDVERKSAMHETER	
Kulturverksamhet	53
Fritidsverksamhet.....	55
Föreningsstöd	57

Omsorgsnämndens verksamheter 59

HUVUDVERKSAMHETER	
Vård och omsorg.....	61
Omsorg för funktionsnedsatta	63
Social psykiatri	65

Arbetsmarknads- och socialnämndens verksamheter 67

HUVUDVERKSAMHETER	
Arbetsmarknad/Integration	70
Socialtjänst.....	72
Konsumentvägledning.....	74

Byggnads- och trafiknämndens verksamheter	75
HUVUDVERKSAMHETER	
Fysisk planering, bygg- och lantmäteri-verksamhet	77
Väghållning	79
Parkverksamhet	81
Miljönämndens verksamhet	83
Miljö.....	84
Överförmyndarnämndens verksamhet	86
Kommunstyrelsens verksamheter	87
HUVUDVERKSAMHETER	
Politisk verksamhet	89
Ledning, Utveckling, Förvaltning	90
Avtalsbunden verksamhet.....	92
Serviceförvaltningen.....	95
Ekonomiska sammanställningar	
Verksamhetens nettokostnader.....	96
Ramförändringar 2018 - 2020	97
Oförutsedda utgifter/särskilda åtgärder	100
Nettodriftskostnader per nämnd	102
Nettoinvesteringar per nämnd	103
Exploateringsbudget.....	104
Investeringsbudget/-plan 2018 - 2020	105

Vad är MRP?

Du läser just nu Trollhättans Stads *Mål- och resursplan (MRP)*, som jämte den styrande majoritetens programförklaring är kommunfullmäktiges viktigaste styrdokument.

Den beskriver de valda politikernas ambitioner utifrån de nuvarande förutsättningarna. Här redovisas också de medel kommunen har för att uppnå målen.

MRP tas fram efter varje val och ska gälla för den nya mandatperioden samt året efter nästa val. Det är de nyvalda nämnderna som tar fram underlaget och föreslår verksamhetens omfattning, politiskt prioriterad inriktning, kommunfullmäktiges prioriterade mål till nämnderna, nyckeltal mm.

Det första året i den nya MRP:n är också budget för det kommande året. Kommunfullmäktige fastställer utdebitering, totalbalanser och budgetanslagen för respektive nämnd och verksamhetsområden och fastställer också investeringsbudgeten. Nämnderna bryter ner budgeten till en mer detaljerad nivå och tar fram sina verksamhetsplaner med budget som sedan anmäls till kommunfullmäktige.

MRP:n ses över varje år i samband med att budgeten för nästa år tas fram. Ekonomiska beräkningar inklusive investeringsplan och ramar uppdateras så att de alltid omfattar tre år framåt (budgetåret plus två år).

Hur man följer upp MRP är en mycket viktig del i planeringen. Nämnderna ska utifrån budget- och resultatuppföljningsreglementet löpande följa mål, sin verksamhet och ekonomi och måste dessutom göra de anpassningar som krävs för att hålla sig inom de ekonomiska ramarna. Nämnderna rapporterar detta löpande till kommunstyrelsen, som upprättar delårsrapporter, delårsbokslut, bokslut och årsredovisning till kommunfullmäktige.

Genom god planering och uppföljning upprätthåller vi en stabil verksamhet och ekonomi i Trollhättan.

Visionen

Trollhättan – en stolt och innovativ stad med plats för framtiden

Det stora edet, ovanför det lilla, där Dalsland en gång mötte Västergötland har alltid varit en spännande plats. Där utmanar den vilda forsen människor samtidigt som den skyddar och ger kraft.

Under flera hundra år var platsen mest en bergig, blöt och eländig förbifartsort med bara några hundra invånare. Sjövägen var outbyggd och för att komma förbi fallen vid Trollhättan fick besättningarna lasta om till nya fartyg på andra sidan fallen. Behovet att göra älven till en fungerande transportled mellan Västerhavet och Vänern uppfylldes inte förrän år 1800 då den första slussen blev farbar.

Under samma tid drog industrialiseringen in från Europa och läget vid vattnet blev plötsligt värdefullt. Människor attraherades av möjligheterna som vattenmassorna erbjöd. De byggde om kvarnar, sågverk, gav plats åt nya mekaniska verkstäder längs med älvstranden och den obetydliga platsen blev snabbt till en viktig och välfungerande industriort.

De nyinflyttade var företagsamma arbetare, politiker och ekonomiska nytänkare som tillsammans också såg till att staden försågs med rinnande vatten, fungerande avlopp och framkomliga gator.

Med industrierna kom arbetstillfällena. Och med jobben kom självständighet och krav på ökad välfärd. Under mer än ett sekel har generation efter generation av industriarbetare format staden.

Med stolthet tog sig arbetarna rätten att äga sina egna hus och leva under anständiga förhållanden. Tack vare dem byggdes Egnahemsområdet som fortfarande bildar hem för dagens trollhättebor, som på olika sätt är med och arbetar för Trollhättans utveckling.

Med ena foten djupt förankrad i industriepoken och den andra i det digitala mediasamhället tar vi nu sikte på framtiden. En framtid där det finns god plats för livet, där rätten till en bra utbildning är självklar, där nya hållbara idéer tas till vara och där stor-slagna drömmar får rum.

Och vi är redan på väg. Högskolan ger en bra bild av kunskapens centrala roll för Trollhättan. Där examineras varje år nya framtidslöften som tar plats inom skola, vård och omsorg eller i det mångfacetterade kultur- och näringslivet. Några av dem kommer att återvända till högskolan för att forska och ge staden den senaste kunskapen inom teknik, miljö, omsorg, media och många andra viktiga områden.

Och där man för mer än 100 år sedan tillverkade ånglok erbjuder nu Innovatum-området möjligheter för hungriga entreprenörer inom film, TV-spel, musik, miljö och teknik, att bygga upp livskraftiga företag. Nya initiativ som vi tar emot med öppna armar.

Kort sagt. Det stora edet ska vara en knutpunkt för innovatörer, kreatörer, företagare, forskare och andra inspiratörer från när och fjärran som tillsammans gör Trollhättan.

Vattenkraften och dess betydelse för samhällets utveckling har med åren blivit en självklar symbol för stadens förmåga att hitta nya vägar och att skapa framgång.

Och vi tillhör alla samma stolta stad – här vid fallen – med fortsatt goda framtidsutsikter.

Grundläggande värderingar

Kommunfullmäktige har antagit nedanstående grundläggande värderingar. Dessa värderingar står för den långsiktiga färdriktningen i kommunen. De är länkar till visionen om Trollhättans framtid och ska därför tydligt genomsyra alla kommunala verksamheter.

Omtanke

Omtanke står för hur vi bemöter människor och erbjuder våra tjänster. Det gör vi genom:

- *solidaritet med svaga och utsatta*
- *rättvisa och jämlikhet genom allas lika rätt till tjänster oavsett kön, bakgrund eller ekonomisk styrka, samt efter var och ens individuella behov*
- *integration av människor med olika etnisk bakgrund som en förutsättning för att skapa en bra framtid i Trollhättan*
- *god omsorg till dem som behöver stöd och hjälp*

Utveckling

Förändringstakten i samhället är mycket snabb. Utveckling är säkringen mot stagnation och tillbakagång i kommunen. Vårt sätt att möta detta är:

- *att skapa bra förutsättningar för tillväxt i kommunens näringsliv*
- *att verka för meningsfullt och tryggt arbete för alla, där ingen ska behöva drabbas av ohälsa*
- *ömsesidigt samarbete med en mångfald parter lokalt, regionalt, nationellt och internationellt*
- *att betrakta kompetens som en av de viktigaste resurserna vilken måste tillvaratas, stärkas, förändras och fördjupas*

Livskvalitet

God livskvalitet gör att människor vill bo och verka i Trollhättan. För oss betyder det:

- *att fortsätta värna om vår miljö och byggandet av ett ekologiskt hållbart samhälle*
- *att tillgodose efterfrågat boende och kommunikationer för alla människor som bor eller vill bo i Trollhättan*
- *hjälp till att bygga upp en bred och innehållsrik verksamhet inom kultur och fritid*
- *att erbjuda en offentlig service med mycket hög kvalitet*

Majoritetspartiernas Programförklaring

MRP-perioden 2016 – 2019

Socialdemokraterna – Miljöpartiet - Vänsterpartiet

På väg mot ett hållbart Trollhättan

Ekonomisk hållbarhet

Vår ambition är att Trollhättan skall ha en fortsatt god och hållbar ekonomi för att kunna säkerställa en bra välfärd för våra invånare. Den som är satt i skuld är inte fri och därför är ordning och reda i stadens finanser grunden för utvecklingen av Trollhättan. Vår målsättning är att genom god tillväxt och utveckling kunna ge trollhätteborna en trygg kommun där vård, skola, omsorg och miljö prioriteras. För att nå dit krävs investeringar och samarbete mellan staden och våra företagare. Med fler jobb får vi råd med en välfärd att vara stolta över. Då kan vi investera i framtiden.

För oss är en solidarisk skattepolitik viktig. Den kommunala skatten slår hårdast mot de med lägst inkomster och därför har vår ambition varit oförändrad kommunalskatt och fortsatt låga taxor. De senaste mandatperiodernas urholkning av statliga pengar till kommunerna är dock ett bekymmer, en utveckling som vi hoppas skall vända.

För att kunna fortsätta att erbjuda våra invånare kvalitativa bostäder, energi och industriell utveckling till marknadsmässiga priser vill vi fortsätta värna våra kommunala bolag. Vi kommer därför inte att sälja några av våra helägda kommunala bolag under mandatperioden.

Kravet på god ekonomisk hushållning innefattar inte bara att den ekonomiska situationen skall vara i balans, utan även att verksamheten bedrivs med god hushållning, d v s att verksamheten är effektiv och produktiv, att resurserna används optimalt och att målen formas och uppnås med medborgarnas bästa i fokus.

Ekologisk hållbarhet

Godstransporter skall flyttas från landsväg till järnväg och sjöfart bör eftersträvas så långt som möjligt. Vi vill att Trollhättan ska vara en förebild och ligga i framkant av utvecklingen. Vi vill vara förberedda att anta framtidens utmaningar vad gäller klimatförändringar och ambitionen är att samla en bra kompetens kring detta.

Vi vill värna om miljön både i vår egen stad men också globalt. Vår ambition är att minst 25 % av alla livsmedel som serveras på skolor, äldreboenden och andra kommunala inrättningar skall vara ekologiskt odlade, rättvisemärkta och/eller så långt som möjligt närproducerade. Vi vill aktivt verka för att minska matsvinnet och arbeta för att maten som blir över i våra inrättningar tas till vara på konstruktiva sätt. Ett av de stora hoten mot miljön idag är köttproduktion som står för 18 % av utsläppen av växthusgaser. Därför vill vi också minska konsumtionen av kött, vilket ligger i linje med Trollhättans profil – en stad som värnar om miljö, både i nutid och i framtid.

Social hållbarhet

Alla barn i Trollhättan har rätt att växa upp i ett tryggt och solidariskt samhälle. Vi vill ge alla barn förutsättningar för att kunna utvecklas till fria vuxna individer genom att bygga en stabil och dynamisk stad där grundläggande mänskliga behov uppfylls. Vi vet att barn som växer upp under trygga och jämställda förhållanden också får bättre livsvillkor och bättre hälsa som vuxna. En bra folkhälsa är en förutsättning för ett gott samhälle. Därför är ökat arbetsdeltagande, god utbildning, jämlika livsvillkor och god uppväxt viktiga utgångspunkter i vår politik och grundbultarna för bättre folkhälsa.

Idag finns det stora skillnader i hälsa mellan olika grupper, också i Trollhättan. I ett samhälle där ojämlikheten mellan samhällsklasser ökar drabbas våra barn allra hårdast. Vårt mål är att skapa ett Trollhättan där god hälsa omfattar alla. Enligt FN:s barnkonvention har alla barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Vi ska aktivt verka för att minska ungdomsarbetslösheten så att alla unga vuxna känner att de kan utvecklas, ta klivet in i vuxenvärlden och ha en trygg plats i samhället. Ett bra förebyggande arbete med utrymme för sociala investeringar ser vi som självklart i vårt fortsatta samhällsbygge.

Samverkan

Vi vill fortsätta att utveckla en god samverkan i Fyrbodal, framför allt med vår grannkommun Vänersborg. En fortsatt samverkan med kommunerna i Göta älvdalen är fortsatt viktigt nu när E45:an och den dubbelspåriga järnvägen till Göteborg är klara. Vi måste dock fortsätta påtryckningarna så att hela E45:an mellan Trollhättan och Göteborg färdigställs, även breddning av Torpabron och sträckningen genom Göta.

Näringsliv och arbete

Goda förutsättningar för näringslivet och våra stora företag bidrar till fler arbetstillfällen och samhällsutveckling. Vi ska fortsätta att växa i invånarantalet med ett mål att den som vill ska ha möjlighet att flytta till Trollhättan och att förutsättningar skapas för att staden växer. Visionen om att nå 70 000 invånare år 2030 står fast. Det innebär att vi ska fortsätta att arbeta för en breddad arbetsmarknad där de små och medelstora företagen skall utgöra en väsentlig del av sysselsättningen. Vi ska fortsätta att ta vara på den stora möjlighet som den nya E45:an och dubbelspåret till Göteborg har gett trollhätteborna. Det är viktigt att fortsätta dialogen och samverkan med grannkommuner, region, regering och riksdag för att skapa ett gynnsamt företagsklimat i Trollhättan. En viktig del i arbetet är självklart också att ha en fortsatt god dialog med både stora och små företag i näringslivet. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder ska syfta till att skapa en vettig sysselsättning och stärka kopplingen till den ordinarie arbetsmarknaden. Vi skall också främja att statliga verksamheter lokaliseras till Trollhättan.

Handeln utgör en viktig del i Trollhättans attraktionskraft och arbetsmarknad. Vi vill fortsätta att utveckla handeln under ordnade former. Vi ska se centrumhandeln, stadsdelshandeln och Överby i ett sammanhang där de kompletterar varandra. Vi skall fortsätta satsa på en levande centrumhandel tillsammans med de olika aktörer som är verksamma där. I Trollhättan ska boende, utbildning, kultur, nöje och handel tillsammans utgöra ett attraktivt centrum som är en tillgång för såväl invånare som turister. Vi ska värna om mångkulturaliteten i vår stad även när vi satsar på vårt centrum.

Våra kommunägda fastigheter med kulturellt värde ska vårdas och bibehållas i kommunal ägo för att våra invånare ska kunna få ta del av vårt rika kulturarv. Filmen utgör en viktig del av Trollhättans varumärke och framtida näringslivsstruktur. Vi värnar om att Film i Väst ska fortsätta

att ha sitt huvudsäte i Trollhättan och kunna utvecklas och behålla den ledande position den idag har inom svensk filmindustri.

Studentstaden

En kvalitativ och högre utbildning är en grundpelare i utvecklingen av det hållbara samhället. Vi vill fortsätta att satsa på den högre utbildningen i Trollhättan eftersom Högskolan Väst är en viktig framtidsinvestering. 2014 blev Trollhättan utsedd till ”Sveriges mest attraktiva studentstad” och arbetet med att fortsätta ligga i framkant utgör en prioriterad fråga den kommande mandatperioden. Vi kan nå dit genom att fortsätta erbjuda bostadsgaranti för studenter, ett meningsfullt fritidsliv och arbetsmöjligheter. Vår vision är ”Trollhättan en förebild som ledande studentstad i Sverige”.

Högskolan Väst är en styrka för vår kommun, därför tycker vi att vi måste hitta fler samverkansformer mellan våra grundskolor, gymnasieskolor, vuxenutbildningen, Högskolan Väst och andra verksamheter. Vi skall fortsätta att vara en aktiv aktör i arbetet med att skapa VFU-platser som kan vara en inkörsport till arbete i våra verksamheter.

Utveckla Trollhättans internationella profil

Den svenska industrins vaggas stod i Trollhättan. Innan dess hade älvdalen kring Trollhättan bebotts i ungefär 12 000 år, alltsedan isen dragit sig tillbaka och landhöjningen tagit vid. Staden och omgivningen har en enorm rikedom av kulturhistoria, industrihistoria och socialhistoria. Det storslagna landskapet omkring staden erbjuder en unik omgivning som har dragit till sig konstnärer, filmskapare och mycket kreativitet. Vi vill stärka Trollhättans internationella profil och attraktionskraft genom att visa upp mer av Trollhättans historia i det offentliga rummet. Vi vill fortsätta utveckla vårt vänortsarbete även utanför Norden.

Personalpolitik

En stark personalpolitik är viktigt för oss i det röd-gröna styret i Trollhättan. Om stadens anställda trivs med sitt arbete kommer de också att kunna erbjuda trollhätteborna en bra samhällsservice. Vi tycker att det är viktigt att låta stadens anställda arbeta med stor självständighet under ansvar. De ska känna att de har en god och trygg arbetsgivare med gott ledarskap. Målet är att skapa goda arbetsplatser genom ett bra arbetsklimat.

Vi ger alla anställda i Trollhättans stad rätt till att jobba heltid, med deltid som en möjlighet, och har målet att minska antalet timanställningar. Vi vill ha gott samarbete med de fackliga organisationerna, eftersom vi tror att starka oberoende parter är viktigt för ett sunt arbetsplatsklimat. Vi vill stärka kompetensutvecklingen för stadens anställda och arbeta för en lönepolitik där individuell lönesättning utgår från gemensamma arbetsvärderingskriterier. Vi arbetar för jämställda och jämlika löner mellan kvinnor och män. Vi är övertygade om att vårt beslut om rätten till heltid är ett steg i rätt riktning. Inom kvinnodominerade yrken som äldreomsorgen har deltid och visstidsanställningar länge begränsat kvinnors löneutveckling på arbetsmarknaden. Vi vill prioritera en god arbetsmiljö och vi vill utveckla dialogen och delaktigheten med fokus på underifrånperspektivet mellan stadens anställda och förtroendevalda.

Vi anser att det är viktigt att en ständig omvärldsbevakning sker vad gäller försöksverksamheter runt om i landet gällande exempelvis schemaläggning, arbetstidsförkortning och intraprenader. Vi ställer oss positiva till arbetsrotation inom stadens verksamheter.

Jämlikhet

För oss är alla människors lika värde och jämställda förutsättningar en självklarhet. Vi vill ta tillvara och ge möjlighet för varje invånare att kunna utveckla sin fulla potential oavsett kön, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning, religion, ålder eller könsöverskridande identitet. Tyvärr är verkligheten en annan. Människor diskrimineras på arbetet, bostadsmarknaden, föreningslivet och i det privata varje dag. Vår stad är till för alla. Därför är nolltolerans mot diskriminering en självklarhet för oss och för att öka förståelsen för allas rätt till samexistens skall diskriminering motverkas med alla tillgängliga resurser.

Barnomsorg och utbildning

Vi vill investera tidigt i barns utveckling. Därför är det viktigt att alla barn i Trollhättan får gå i en förskola och skola med hög kvalitet. Vi vill ha en förskola och skola som präglas av trygghet, kunskap och likvärdighet där eleverna möts av en miljö som präglas av jämlikhet och demokratiska värderingar. Vi betonar den värdegrund som utgår från frihet, jämlikhet och solidaritet.

Våra verksamheter ska ha ett tydligt genusperspektiv så att elever inte hindras av samhällets begränsande könsroller i sin utveckling och i sina val. I dag finns det förväntningar från samhället för hur människor bör vara och uppträda utifrån sitt biologiska kön. Dessa föreställningar och förväntningar på att vi ska inordna oss efter begränsande könsnormer börjar redan när ett barn är litet. Därför måste genusperspektivet genomsyra hela förskole- och skolverksamheten. För att åstadkomma de bästa förutsättningarna för utveckling och lärande krävs trygghet, stimulans, kompetent personal, engagerade föräldrar och samverkan med samhälle och arbetsliv. Vi är övertygande om att alla tjänar på om samhället satsar extra mycket på barn och ungdomar med särskilda behov. Därför står vi för en resursfördelning som utgår från ett socialt perspektiv. Vi vill fortsätta att utveckla föräldrarnas möjligheter till engagemang i det demokratiska arbetet och öka samverkan mellan hem och skola.

Förskola

Trollhättan ska ha en förskola som motsvarar barnens behov av trygghet och utveckling. Föräldrarnas deltagande och personalens pedagogiska kompetens är viktiga byggstenar för att ge barnen den omsorgen. Vi skall fortsätta att erbjuda barnomsorg hela dygnet och så långt som möjligt erbjuda barnomsorg i närmiljön. Ambitionen är att minska antalet barn i barngrupperna under mandatperioden. Vi vill också fortsätta vår profilering inom matematik, språk, kultur och utomhuspedagogik.

Skola

En likvärdig skola leder till att fler ungdomar går ut med fullständiga betyg och därmed har större chans till arbete eller vidareutbildning. Den svenska skolan rasar i internationella jämförelser, skolresultaten faller kraftigt och klyftorna mellan eleverna ökar. I Trollhättan har vi lyckats vända trenden och under mandatperioden 2010-2014 har betygen höjts varje år. Dock varierar resultaten mellan skolor och mellan områden, varför det krävs fortsatta satsningar på att alla elever ska gå ut grundskola och gymnasium med godkända betyg. Det är en förutsättning för att stå starkt inför arbetslivet. För att motivera att fler elever klarar utbildningen och kan förbättra sina resultat vill vi utveckla flexibla stödinsatser i grundskolan och gymnasiet. Skolbiblioteken utgör en viktig resurs i detta arbete. Grundskoleelever som behöver höja sina betyg skall erbjudas särskild undervisning.

För att lyckas med detta krävs investeringar i skolan från nationell nivå för mindre klasser från förskoleklass upp till årskurs 3. Detta ger förutsättningar att minska elevantalet i stora klasser. Lärarna får mer tid med varje elev och kan sätta in tidiga insatser. Elever ska inte behöva vänta på att få stöd.

Vi vill också anställa fler specialpedagoger och speciallärare för att höja kompetensen inom skolan. Vi ska ha en nolltolerans mot mobbning och trakasserier i skolan och uppmanar såväl personal i skolan, engagerade vuxna i fritids- och föreningsliv som föräldrar att vara uppmärksamma på om elever far illa. Sommarskola för alla elever i åk 6-9 som inte når målen kommer också att erbjudas under mandatperioden. Vi ser en naturlig koppling mellan grundskola och gymnasieskola, därför blir en strukturerad samverkan mellan studievägledarna avgörande för att våra elever ska kunna välja rätt väg för sin framtid.

Kunskapsförbundet Väst

Under förra mandatperioden bildades kommunalförbundet Kunskapsförbundet Väst, ett samarbete mellan Trollhättans och Vänersborgs kommuner kring en gemensam struktur för kommunernas verksamheter inom de frivilliga skolformerna.

Bevarad och förstärkt utbildningskvalitet är ledstjärnan för kunskapsförbundets verksamheter. Utbildningskvalitet leder till konkurrenskraft och inspirerar eleverna att välja det kommunala utbudet inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Vi vill att elever och studerande ska finnas kvar i Trollhättan/Vänersborg under tiden för sin utbildning. Vi ska genom ett så brett utbud som möjligt möta alla elevers unika kompetens och preferenser. Ett gott bemötande av eleverna är en viktig del i detta arbete.

Våra utbildningar skall vara attraktiva. Detta har betydelse för samhällsutvecklingen i Trollhättan och Vänersborg. Det påverkar möjligheterna att rekrytera rätt kompetens idag och i framtiden. Det bidrar även till ett ökat underlag för högskolan och för utbildningsnivån generellt i kommunerna. Vi vill ge våra elever möjlighet att vara öppna och nyfikna på att lära sig nya saker, få nya impulser och berika sina liv och att växa som människor bortom läroplanen.

En naturlig koppling mellan Högskolan Väst och våra gymnasieskolor är avgörande för att säkerställa kompetensbehovet i våra verksamheter och även för att få studenterna att stanna kvar i Trollhättan.

Vuxenutbildning

Världen omkring oss förändras hela tiden och för att möta nya utmaningar måste människor ha möjlighet till fortsatt utveckling genom hela livet. Därför behövs en vuxenutbildning som möter de olika behoven. Vårt lärcentrum skall vara en flexibel vuxenutbildning för de som behöver komplettera sina betyg för att komma in på högskolan, eller för de som behöver annan utbildning för att bli mer attraktiva på arbetsmarknaden. Särskilt satsning på kvalificerade yrkesutbildningar är ett sätt att bemöta arbetsmarknadens behov. Studieförbunden och folkhögskolan är andra bra alternativ för vuxnas lärande.

Äldreomsorg

Ett starkt samhälle bygger på den solidariska tanken att alla betalar efter sin förmåga och nyttjar den gemensamma välfärden efter sitt behov. Äldreomsorgen är en viktig del av vår välfärdssektor och bör ständigt vara i utveckling. Invånarens behov ska avgöra, inte tjockleken på dennes plånbok.

Alla tjänster inom äldreomsorgen ska ha god kvalitet och utgå från varje människas unika behov och förutsättningar, med bibehållen värdighet och integritet. De äldre ska ges möjlighet att ha stort inflytande över planering och genomförande av den egna vården och omsorgen. Alla äldre personer oavsett språklig eller kulturell bakgrund ska få hjälp att känna sig sedda och bekräftade samt ha ett meningsfullt umgänge. Vi vill under mandatperioden aktivt arbeta för att synpunkter från brukarna och deras anhöriga aktivt tas tillvara. Äldreomsorgen i Trollhättan ska bedrivas i offentlig regi.

Förebyggande insatser inom äldreomsorgen är ett viktigt stöd för att förlänga de goda åren efter pensioneringen och vi vill fortsätta att utveckla detta stöd. Att understödja tillgång till sociala aktiviteter för äldre är ett annat sätt att öka livskvaliteten för människor som avslutat sitt arbetsliv. De äldre ska ges möjlighet till friskvård såsom dans, promenader, studiecirkelar, matlagning och andra aktiviteter i närheten av bostadsområdet.

Äldre ska mötas med respekt och tillåtas vara en del av samhället på samma sätt som tidigare i livet. Ingen får utsättas för kränkande behandling, varken fysiskt eller psykiskt, till följd av ålder.

Våra äldreboenden ska ha fortsatt god kvalitet och erbjuda en meningsfull tillvaro samt sociala aktiviteter. Fler boendeformer kan behöva byggas om det finns behov. Kvaliteten i vården och omsorgen ska stärkas. Kvalitet är att kunna ha en social gemenskap med andra och valfrihet i att exempelvis kunna välja mellan olika maträtter eller att få komma ut i friska luften. Vi vill fortsätta att erbjuda enklare servicetjänster i hemmet utan behovsprövning.

Vi vill fortsätta höja personalens kompetens i äldreomsorgen samt erbjuda en professionell och rättssäker biståndsbedömning. Maten, den medicinska kompetensen, kvaliteten på hälso- och sjukvårdsinsatserna samt samverkan med primärvården och Västra Götalandsregionen ska fortsätta att utvecklas.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning

Människans frigörelse från det som begränsar henne har alltid varit ett självklart mål i vår politik. Människor med olika former av funktionsnedsättningar ska därför ges förutsättningar att leva och verka i samhället på jämlika villkor. Det är samhället som skapat de hinder som gjort att alla inte kan delta på lika villkor och därför är det vårt ansvar att undanröja dessa. Personer med en eller flera funktionsnedsättningar har en särskilt lagligt skyddad rätt till stöd och hjälp. Stödet ska ges individuellt och utgå ifrån den enskildes behov.

Kvaliteten i de insatser som erbjuds personer med funktionsnedsättning ska vara fortsatt hög. Personer med funktionsnedsättning ska ha samma rätt till stöd och utbildning som den övriga befolkningen och ska ges möjligheter att vara aktiva på arbetsmarknaden. Stöden ska utgå ifrån individens unika förutsättningar och brukarna ska ges stor delaktighet i planering och genomförande av insatserna.

Jobb åt alla - för allas skull

Att arbeta är att vara meningsfull både för en arbetsgivare, för samhället och för sig själv. Det finns en trygghet i att arbeta som är något mer än att bara ha en inkomst. Det innebär en känsla av att vara behövd och många upplever det tillfredställande att komma hem trött på kvällen och känna att man gjort ett bra jobb.

Vi är övertygade om att alla vill bidra till vår gemensamma välfärd efter bästa förmåga och därför är det för oss självklart att alla arbetsmarknadsåtgärder ska leda till anställning på den ordinarie arbetsmarknaden. För oss är det lika självklart att den som förlorat sitt arbete eller drabbats av sjukdom ska kunna fokusera på att återkomma i arbete eller bli frisk. Ett väl fungerande trygghetssystem är en förutsättning för detta. Den som behöver ändra sin yrkesbana ska ges möjlighet till individanpassad utbildning där teori kan varvas med praktik på arbetsplatsen.

Vi vill ställa sociala krav på de företag vi gör upphandlingar med så att dessa tar sitt ansvar för att anställa långtidsarbetslösa trollhättebor.

Inkludering och mångfald

Viktigare än det som brukar kallas integrationspolitik är att satsa på den generella välfärden och bekämpa arbetslösheten, tillsammans med krafttag mot diskriminering och rasism. En stor andel av de arbetslösa i Trollhättan har utomnordisk härkomst. Denna grupp kommer att få det ännu svårare att komma in på arbetsmarknaden om vi inte satsar på en bra och effektiv språkinläring/sfi-undervisning.

I vårt samhälle har alla människor lika värde med samma rättigheter och skyldigheter. Alla former av rasism, diskriminering och främlingsfientlighet ska motverkas. Under de senaste mandatperioderna har vi upplevt ett Sverige som slitits isär med en ökande fattigdom som följd. Värst utsatta är de grupper som nyss kommit till Sverige och som inte hunnit eller kunnat etablera sig i vårt samhälle.

Människor flyr och flyttar över gränser för att söka nya möjligheter till överlevnad, trygghet och försörjning. För oss är det centralt att alla människor ses som individer med olika kunskap, erfarenheter och bakgrund och att insatser anpassas efter detta. Ett sätt kan vara att varva utbildning för nyanlända med lämplig/anpassad praktik i våra verksamheter för att öka möjligheten till riktiga jobb för invandrare.

Vi vill ha ett jämlikt samhälle som accepterar olikheter och har förståelse för allas olika förutsättningar men som ger samma möjligheter till alla. Vi behöver en politik som sätter nyanländas jobbetablering på arbetsmarknaden i centrum, en framgångsrik jobbpolitik spelar en central roll för att bryta segregationen.

Trollhättan har en lång tradition av att välkomna människor från olika delar av världen - de som har kommit hit för att arbeta, för kärlekens skull eller på flykt från krig och förtryck. Vi vill värna om det toleranta och välkomnande samhället där alla känner sig trygga. Vi vill aktivt arbeta för att minska ålderssegregationen i samhället vad gäller boende, social samvaro och känslan av att vara delaktig i samhället. Ensamhet är ett stort problem bland äldre och ett hot mot hälsan.

Vi kommer att aktivt arbeta för att rasism, intolerans, extremism och förtryck inte ska få en grogrund i samhället. Det vill vi göra genom att ha ett långsiktigt och förtroendefullt samarbete med olika grupper i samhället genom att skapa mötesplatser för alla.

Nolltolerans mot droger och brott

I vår strävan mot ett tryggt Trollhättan är arbetet för att förebygga brott och bekämpa dess orsaker ett prioriterat område. Med hjälp av olika insatser i samarbete med stad, polis och frivilligorganisationer kan vi på bred front motverka att brott begås. Vi tror att orsaken till brottslighet ofta är människors brist på framtidstro, ekonomisk osäkerhet och utanförskap. Vi vill arbeta för att motverka brottslighet genom att jobba preventivt med arbetsmarknadsinsatser. Vi vill stödja det förebyggande arbete som sker i våra stadsdelar genom frivilliga insatser såsom nattvandring, information och kunskap för att öka tryggheten i vår kommun. Att bekämpa mäns våld mot kvinnor är en prioriterad fråga i Trollhättan. De flesta av brotten i nära relationer sker i hemmet och kan fortgå bakom stängda dörrar. Fortfarande är tabuet kring mäns våld mot kvinnor stort, vilket gör att få brott anmäls och kan klaras upp. Kvinnor i Trollhättan ska själva få bestämma över sina liv och kunna leva utan rädsla.

Vi jobbar ständigt mot målet att Trollhättan ska bli fritt från narkotika. Genom samverkan med frivilliga organisationer vill vi förebygga, minska och förhindra bruk och försäljning av droger. Vid missbruk ska snabba insatser för rehabilitering erbjudas. Den som har fastnat i missbruk och en destruktiv livsstil ska få all möjlig hjälp för att komma ur missbruket och erbjudas ett så värdigt liv som möjligt under tiden. Barn och ungdomar under 18 år ska vara drogfria och kommunens vuxna ska tillsammans medverka till detta.

Rätten till en trygg uppväxt

Barn som växer upp i familjer med våld, missbruk, kvinnoförtryck eller ekonomiska problem ska ges särskilt stöd. Varje barn ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet. Unga tjejer som känner sig utsatta för hedersrelaterat våld ska kunna få hjälp och stöd. Familjer som är oroliga över ungdomar som dras till radikal ideologi ska också få stöd. Individuella insatser för barn och ungdomar ska i möjligaste mån ges på hemmaplan och föräldrar som behöver stöd i sin föräldraroll ska få det. Vi vill att FN:s Barnkonvention ska genomsyra allt arbete i våra verksamheter.

Kultur och fritid

Vi vill ha ett brett utbud av kultur- och fritidsverksamhet, eftersom vi är övertygade om att det är en viktig del av människors liv. Kulturen bidrar till att skapa ett rikare samhälle att leva i och vi ser kulturen som en viktig del av den gemensamma välfärden. Att skapa positiva mötesplatser som förgyller vardagen och att erbjuda spännande kulturprogram för alla åldrar är en utmaning. I kultur- och fritidsverksamheten prioriterar vi framförallt barn och ungdomar. Alla våra verksamheter ska spegla den rika mångkulturella stad som Trollhättan är och bidra till integrationsarbetet.

Biblioteken skall främja fri åsiktsbildning samt värna om yttrandefriheten och alla människors lika värde. Biblioteken och Konsthallen ska ha barn- och ungdomsverksamhet som många kan få del av. Biblioteken och Konsthallen ska vara tillgängliga på de tider som passar människor. Därför fortsätter vi arbetet med att få ett helt helgöppet bibliotek. Vi vill också utveckla verksamheten så att morgondagens bibliotek anpassas till framtidens krav och behov. Att använda den offentliga miljön för olika konstformer är en självklarhet.

Trollhättan ska vara en levande evenemangsstad med ett brett utbud som vänder sig till alla åldrar, såväl trollhättebor som turister. Här spelar stadens kulturföreningar en betydande roll och måste

därför ges ett rimligt stöd för att kunna fortsätta att bedriva sina verksamheter.

Verksamheten på N3 har blivit en stor succé och vi är mycket stolta över deras arbete. Vi har skapat en mötesplats för barn och ungdomar där de kan få möjlighet att förverkliga sina drömmar inom kulturens alla genrer och vårt mål är att fortsätta utveckla verksamheten.

Kronan Kulturhus ska fortsätta arbetet med ambitionen att attrahera människor från hela staden. Här ska många kulturella uttryck mötas på ett sätt som främjar kontakter mellan olika grupper. Samverkan mellan N3 och Kronan Kulturhus ska vidareutvecklas.

Våra fritidsgårdar i Trollhättan ska upplevas som attraktiva och trygga mötesplatser. Den nya fritidsgården på Skogshöjden blir en stor tillgång för områdets ungdomar och samarbetet med fotbollsföreningen är ett exempel på hur vi lyckats kombinera ideell och kommunal verksamhet. Vi har också ambitionen att stärka fritidsgårdsverksamheten i Trollhättan. När många städer runt om i landet skär ned på fritidsgårdsverksamheten utökar vi den. Vi tror att en meningsfull fritid är nyckeln till ökad trygghet.

Att vi satsar på både elit- och breddidrott är för oss en rättvisefråga. Kommunens fritidsanläggningar ska vara ändamålsenliga med hög tillgänglighet och av god kvalitet. Vi måste också värna om våra grön- och naturområden och vi vill att friluftslivet ska utvecklas. Behov av motionsanläggningar utomhus för spontan träning ökar och här måste kommunen ligga i framkant.

Under föregående mandatperiod byggde vi en betongpark för skateboardåkarna. Nu vill vi gå vidare med området runt betongparken och göra området till en actionpark där vi vill satsa på ”nya sporter” såsom BMX, kickbikes m.m.

Vi har börjat med upprustningen av Öresjö badplats och vi är inte nöjda förrän de båda badplatserna är sammanbyggda med en strandpromenad. Här måste vi också arbeta för att cykelvägen byggs och att kollektivtrafiken fungerar. Vi vill också att badanläggningen på Älvhögsborg rustas upp.

Ett fungerande föreningsliv är en mycket viktig aktör i samhällsutvecklingen där vår uppgift är att stödja och stötta med bl.a. bidrag för barn- och ungdomsverksamhet.

Stadsplanering

Ett attraktivt och spännande stadsrum med hög tillgänglighet och trygga områden ger stora möjligheter för Trollhättans utveckling. Vi ska jobba mer målmedvetet för att skapa trygga och bra offentliga mötesplatser för alla våra invånare. Att ha ett stort utbud av attraktiva lekplatser för barnen i hela Trollhättan är viktigt för oss. Vi ska även börja arbeta mer offensivt för att skapa miljöer, platser och enstaka punkter som ger ett mervärde för staden. Här är belysning, färg och konstnärlig utsmyckning det som stärker helhetsintrycket.

Vi ska självklart även fortsätta med att arbeta progressivt för att utveckla våra parker, naturmarker och sommarrabatter. Förtätning ska vara högt prioriterat vid nybyggnation i centrala staden. Naturliga gröna oaser ska vara en självklarhet vid exploatering av nya områden och vid förtätning av befintliga. Vi vill fortsätta att investera i och utveckla stadsdelarna där centrum och älvrummet har hög prioritet med exempelvis ett färdigställande av Spikön.

Det offentliga rummet är allas rum och därför är det viktigt för oss att sänka trösklar och öppna dörrar för att alla, oavsett ålder och bakgrund, ska känna att Trollhättan är deras stad.

Vi vill även arbeta vidare med utveckling av trafiksäkerheten på stadens vägnät där fokus ligger på

ökad trygghet för oskyddade trafikanter och där barnsäkerheten har en särställning. Vagnätet skall fortsättningsvis hålla god standard liksom gång- och cykelvägar. Trollhättan ska göra målmedvetna satsningar för cyklister så att fler trollhättebor börjar cykla oftare istället för att ta bilen.

Cirka en tredjedel av koldioxidutsläppen i Sverige kommer från transportsektorn. Trollhättan var tidigt ute med att producera egen biogas för sina egna fordon liksom försäljning till allmänheten. I framtiden kommer transportsektorn att erbjudas även andra fossilfria drivmedel och Trollhättan har ambitionen att vara helt koldioxidneutralt i sin egen fordonsflotta till 2020. Vi kommer också att på olika sätt verka för att även leverantörer och entreprenörer använder fossilfria drivmedel i sitt transportarbete för kommunen.

Den nya järnvägen till Göteborg har inneburit en stor ökning av kollektivresandet. Detta är gynnsamt för miljön och för resenärers ekonomi och är för många en förutsättning för arbetspendling till Göteborgsområdet. Kollektivtrafikens förutsättningar och behov ska beaktas vid all stadsplanering.

Renhållning och skötsel av gemensamma offentliga platser skall prioriteras.

Boende

Hållbara och klimatsmarta alternativ till byggnadsmaterial och boendemiljöer är en utgångspunkt vid byggandet av nya bostäder för våra invånare. Vi vill fortsätta att arbeta vidare med att driva fram attraktiva, trivsamma och trygga bostadsmiljöer där hög kvalitet i arkitekturen är en nyckelfaktor. En bra bostad är en social rättighet och vi vill att alla ska ha möjlighet att välja det boende som passar den egna livssituationen. Kommunen ska kunna erbjuda akutboende för de människor som av olika skäl inte klarar eget boende.

För att staden ska kunna fortsätta att växa arbetar vi mot ökad utbyggnad av bostäder. Vi vill se till att vår markreserv och exploateringsbara mark är så väl tilltagen att alla som vill flytta till Trollhättan ska kunna göra det. Vi vill fortsätta att verka för att underlätta och uppmuntra egen energiproduktion för de hushåll som önskar göra det.

Genom ägandet av vårt kommunala bostadsbolag Eidar kan vi göra det möjligt för att alla har en god bostad oberoende av sociala och ekonomiska förutsättningar. Om behovet finns vill vi göra det möjligt att bygga 300 allmännyttiga bostäder per år och vi vill arbeta för att ha de lägsta boendekostnaderna i vår region. Vårt dricksvatten och vår avloppsrening ska hålla fortsatt hög kvalitet. Kommunens taxor ska vara fortsatt låga och bland de 45 lägsta i landet.

Trollhättans Stad skall genom ett nära samarbete mellan vårt kommunala bostadsbolag och privata aktörer se till så att bostadsförmedling fungerar på ett bra sätt.

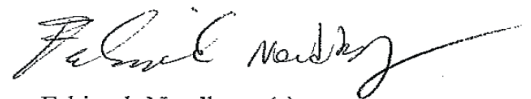
Trollhättan

Paul Åkerlund (s)
Kommunstyrelsens ordförande

Esther O'Hara (mp)
Kommunalråd

Fahimeh Nordborg (v)
Kommunalråd

Styrande policyer i Trollhättans Stad

Verksamheterna i Trollhättans Stad ska bedrivas med kommuninvånarnas bästa för ögonen. Detta skall förverkligas genom att samtliga nämnder genomsyras av och tillämpar följande policyer.

Policy för social hållbarhet

Trollhättan Stad ska sträva efter att vara en kommun där invånarna lever ett gott liv med god hälsa utan orättfärdiga skillnader. Trollhättan ska vara en kommun där människors lika värde står i centrum. Trollhätteborna känner tillit och förtroende för varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Det innebär att:

- Stadens arbete ska bygga på långsiktighet, samverkan och helhetssyn, vara främjande och förebyggande och ha människan i fokus.
 - Arbeta för att Trollhättan är en öppen, jämställd och inkluderande kommun, fri från diskriminering där alla oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder ges lika rättigheter och möjligheter och mångfalden är en tillgång.
 - Barnrättsperspektivet enligt FN:s barnkonvention ska genomsyra alla politiska beslut och stärkas i alla verksamheter.
 - Främja en god, jämlik och jämställd hälsa för alla i Trollhättan.
 - Stärka demokratin och öka alla invånares, insyn, delaktighet och inflytande i samhällsutvecklingen i allmänhet och i den kommunala verksamheten i synnerhet.
 - Arbeta för att Trollhättan är en kommun fri från våld där alla Trollhättebor känner sig trygga och säkra såväl i hemmet som i det offentliga rummet.
-

Kvalitetspolicy

Nämnderna ska målmedvetet verka för en god kvalitet som bygger på ständig förbättring och fokuserar på kunder/brukare.

Det innebär att:

- Utveckla dialog och delaktighet med Trollhätteborna.
- Genom ett tydligt ledarskap driva ett systematiskt kvalitetsarbete som genomsyrar hela organisationen och präglas av ständiga förbättringar samt med starkt fokus på den som nyttjar Stadens service/tjänster, d.v.s. brukaren eller den till denne närstående.
- Arbeta professionellt och efter utmanande och förankrade mål, där genomförande och resultat regelbundet och på ett effektivt sätt följs upp.

- Låta kvalitetsarbetet kännetecknas av långsiktighet samt gemensam systematik och struktur.
 - Ge förutsättningar för ett ständigt lärande byggt på reflektioner och analys över både misstag och framgångar.
 - Stärka medarbetarnas engagemang genom ökad delaktighet och eget ansvar.
 - Uppmärksamma positiva exempel i vår omvärld och i den egna organisationen och låta medarbetarna inspireras av detta.
 - Aktivt jämföra de egna verksamheterna internt och externt och därmed skapa incitament för ständig förbättring och utveckling.
-

Policy för ekologisk hållbarhet

Trollhättans Stad ska arbeta för en ekologisk hållbar utveckling där kretsloppstänkande och god hushållning med resurser ska vara ledstjärnan. Vi bygger ett samhälle för alla som bor och verkar i Trollhättan där miljö och människors hälsa främjas.

Det innebär att:

- Bidra till att förverkliga de nationella miljömålen.
 - Verka för att ekosystemtjänster integreras i beslut där så är skäligt.
 - Målmedvetet arbeta för att vara en förebild som nyskapande och pådrivande i miljöarbetet.
 - Sträva efter att bli bättre med särskilt fokus på att minska utsläpp av växthusgaser och miljö- och hälsofarliga ämnen.
 - Ställa miljökrav på leverantörer, partners och oss själva, samt aktivt söka samverkan och samarbete, såväl inom som utom Trollhättans Stad.
-

Personalpolicy

Personalpolitiken ska bidra till att verksamhetens mål uppnås genom att ge förutsättningar för ett ledarskap och medarbetarskap där allas vilja till delaktighet och medansvar tas till vara och som leder till Den Goda Arbetsplatsen

Det innebär att vi skapar Den Goda Arbetsplatsen genom

- Personal- och kompetensförsörjning som vid rekrytering och utvecklingsinsatser tillgodoser organisationens kort- och långsiktiga kompetensbehov.
- En bra samverkan så att goda förutsättningar skapas för dialog och delaktighet på arbetsplatserna.
- Ett främjande och förebyggande hälsoarbete som leder till en säker, utvecklande och stimulerande arbetsmiljö.
- Ett förhållningssätt som tar tillvara olika egenskaper och kompetenser bland nuvarande och blivande medarbetare så att mångfald, jämlikhet och jämställdhet bejakas.

Genom att förverkliga personalpolitiken kommer vi att vara en attraktiv arbetsgivare.

Horisontella perspektiv

Staden kan genom sin varierande och omfattande verksamhet påverka den ekonomiska, sociala och ekologiska utvecklingen i Trollhättan och samhället.

De horisontella perspektiven är folkhälsa, integration, jämställdhet, miljö, skydd och säkerhet och finskt förvaltningsområde. Perspektiven är strategiskt viktiga och bildar tillsammans grunden för en långsiktigt hållbar utveckling.

Folkhälsoarbetet syftar till att hälsan hos invånarna ska vara så bra och jämnt fördelad som möjligt. Folkhälsan har utvecklats positivt under många decennier i Sverige, men den goda hälsan är ojämnt fördelad mellan olika socioekonomiska grupper. Utbildning, yrkesval och inkomst är faktorer som har stor betydelse för hälsan och där finns skillnader mellan olika geografiska områden i Trollhättan. Folkhälsoinsatser är antingen hälsofrämjande och syftar till att bevara och förbättra hälsan - eller förebyggande och riktas mot kända risker för hälsan.

Arbetet med integration och inkludering innebär skapande av social sammanhållning och känsla av tillhörighet bland kommuninvånarna. Genom att arbeta tillsammans mot ekonomisk-, kulturell- och social exkludering och diskriminering kan utanförskap och konflikter i samhället minskas och åstadkomma långsiktigt hållbar samhällsgemenskap.

Jämställdhet innebär att kvinnor och män samt flickor och pojkar har samma makt att forma samhället och sina egna liv. För att nå jämställdhet är det nödvändigt att arbeta inom alla samhällsområden. Jämställdhetsintegrering innebär att detta perspektiv införlivas i allt beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen, eftersom såväl ojämsälldhet som jämställdhet skapas där besluten fattas och resurserna fördelas.

Många av miljöfrågorna är globala, ex uppvärmningen, men de har också påverkan på lokal nivå. Kommunen har en viktig strategisk roll i arbetet med att nå internationella och nationella miljömål eftersom kommunen är huvudman för avfallshantering, vatten och avlopp, energiförsörjning, utbildning samt vård och omsorg. En stor del av arbetet är åtgärder för att skydda och bevara, återställa, begränsa och hushålla.

Det förebyggande arbetet inom skydd och säkerhet är viktigt för att bidra till kommunens trygghet. Risken för social oro ökar i samhällen med utanförskap, vilket kan uppstå genom långvarig arbetslöshet, som i sin tur kan ha sin grund i otillräcklig utbildningsnivå och/eller förändringar på arbetsmarknaden. Social oro kan leda till otrygghet hos allmänheten, ökad kriminalitet och till och med extrema missnöjesyttringar i syfte att underminera samhällssystemet. Trygghet och säkerhet i samhället angår alla och en bred samverkan bör därför ske med externa parter.

Trollhättan är ett finskt förvaltningsområde vilket innebär att de finskspråkiga invånarna (sverigefinnarna) har vissa lagstadgade språkliga rättigheter. Exempel på detta är rätten att tala finska i kontakter med kommunen och få skriva myndighetsbeslut översatta till finska. Den som begär det ska kunna erbjudas förskoleverksamhet samt äldreomsorg helt eller delvis på finska.

Förvaltningarna har i uppdrag att genomföra aktiviteter enligt en stadsgemensam handlingsplan som syftar till att bidra till en långsiktig hållbar utveckling.

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar:

1. Mål- och resursplan 2016-2019/Budget 2018 enligt Majoritetens förslag antas.
2. Utdebiteringen av kommunalskatt för år 2018 är oförändrat 21,56 % av den beskattningsbara inkomsten.
3. Resultat-, kassaflödes- och balansbudget fastställs för år 2018.
4. Budget för år 2018 för nämnders och styrelser verksamhet med angivna resursramar och anslag, verksamhetsinriktning och prioriterade mål för respektive verksamhet fastställs.
5. Investeringsplan 2018 - 2020, med specificerade större objekt, fastställs som investeringsbudget för 2018. Investeringsbudgetens ram höjs med 14 mkr för 2018, 63 mkr för 2019 och 61 mkr 2020 för investeringar i exploateringsområde. Investeringsbudgetens ram höjs även med 60 mkr för 2019 och 140 mkr för 2020 för påbörjande av byggnation av bro Knorren Hjulksvarnelund. Vissa objekt skall beslutas särskilt i Kommunstyrelsen, vilket då anges i planen (EB). Byggnadsinvesteringar beslutas enligt lokalförsörjningsprocess (även hyrda lokaler).
6. Ramen för tillfälliga lån är för år 2018; 300 mkr.
7. I Mål- och resursplan/Budget 2018 angivna resursramar för verksamheterna utgör utgiftstak (netto) för respektive nämnder.
8. Godkänna omdisponering av anslag avseende serviceförvaltningen med 114 425 tkr från utbildningsnämnden och 34 473 tkr från omsorgsnämnden, totalt 148 898 tkr för driftanslag, till kommunstyrelsen. För investeringsmedel omdisponeras 900 tkr från utbildningsnämnden till kommunstyrelsen.
9. Kommunstyrelsen bemyndigas att besluta om exploateringsbudget för exploateringsområde, under förutsättning att fastställd detaljplan följs, att tomtförsäljningen sammantaget kan beräknas täcka kostnaderna och i övrigt inom ramen för avsatta medel för eventuella generalplanekostnader.
10. Kommunstyrelsen bemyndigas att besluta om avsatta medel för oförutsedda utgifter och särskilda åtgärder enligt sammanställning och kompensation för löneökningar med möjlighet att delegera beslutanderätten beträffande förvaltningsövergripande IT-investeringar och Jobb till Unga till KS ordförande.
11. Nämnderna ska anta sina budgetar inom angivna ramar senast under december. Budgetarna ska anmälas till Kommunfullmäktige. För eventuella omdisponeringar jämfört med av Kommunfullmäktige fastställd MRP/Budget 2018 gäller reglerna i budget- och resultatuppföljningsreglementet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del:

1. Internräntesatser för år 2018 fastställs enligt specifikation i budgethandlingen.
2. För år 2018 ska resultatfonderna tillgodoföras/avräknas en kompensation om 2 % för pris- och löneutveckling.
3. Kompensation lämnas inom ramen för avsatta medel för personalkostnadsökningar i samband med årlig löneöversyn. Avsatta medel är styrande för totalutrymmet vid kommande löneförhandlingar. Personalutskottet får i uppdrag att fördela anslaget.
4. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten beträffande förvaltningsövergripande IT-investeringar och Jobb till Unga till KS ordförande.

	<h1>God ekonomisk hushållning</h1>
<p>Trollhättans Stad ska ha en god ekonomisk hushållning i verksamheten samt en stark ekonomi, där inkomster och utgifter ska vara i balans.</p>	

Detta genomförs genom att

- **Nettokostnaderna** inte får öka snabbare än skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Utrymme för **nya verksamheter** ska prövas mot befintlig verksamhet inom varje nämnds ansvarsområde.
- **Nettoinvesteringarna** ska, efter avdrag för amorteringar på utlämnade lån och försäljningar, finansieras av avskrivningar och resultat.
- **Kommunfullmäktiges prioriterade mål** ska följas upp under budgetåret och slutligt avrapporteras i bokslut/verksamhetsredogörelser.
- **De kommunala bolagen** och de affärsdrivande verksamheterna ska ha full kostnadstäckning.

Övergripande styrprinciper för verksamheten

- Trollhättans Stads verksamhet styrs av den av Kommunfullmäktige fastställda Mål- och Resursplanen (MRP). På övergripande nivå med Trollhättans Stads vision samt grundläggande värderingar och prioriteringar. På nämnds- och verksamhetsnivå med politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden och Kommunfullmäktiges prioriterade mål. Till respektive verksamhetsområde knyts resurser i form av kostnads- och intäktsanslag.
- Nämnderna ska bryta ned, och kan också komplettera, de prioriterade målen med egna verksamhetsmål till vilka knyts målsatta indikatorer.
- Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att Trollhättans Stad har en god ekonomisk hushållning. Nämnderna har detta ansvar inom sitt område och inom ramen för sin budget.
- De tillgängliga resurserna bestämmer graden av måluppfyllelse - ekonomin sätter gränsen och förutsätter optimalt resursutnyttjande. Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras.
- Alla större förändringar av verksamheten ska kostnadsberäknas och resursavstämmas före genomförande. Detta gäller även övergripande policies, planer och projekt som kommer att inverka på verksamheterna.
- Resultatet ska vara tillräckligt för att långsiktigt finansiera de investeringar som görs.
- För styrning, uppföljning, rapportering och kontroll av verksamhet och ekonomi har Kommunfullmäktige fastställt budget- och resultatuppföljningsreglemente och reglemente för internkontroll.
- I MRP angivna nettoresursramar/anslag för verksamheterna utgör sammantagna utgiftstak för respektive nämnd. Nämnd måste hantera befarade överskridanden inom denna totalram och budget- och resultatuppföljningsreglementets regler om resultatfonder.

Kommunstyrelsen ska se till att våra gemensamma resurser används i enlighet med god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag.

Indikator	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Kommunens resultat mkr	25	25	25	30	33	34
Uppnått resultat	43	0	62	108		
2. Andel nämnder som visar budget i balans, %	100	100	100	100	100	100
Uppnått resultat	75	75	86	42		
3. Nämndernas sammantagna måluppfyllelse, %	100	100	100	100	100	100
Uppnått resultat	57	66	55	43		

Anm: Från och med 2016 är inriktningen på kommunfullmäktiges prioriterade mål att de ska vara strävansmål för utmaningar och kritiska områden som nämnderna har i sin verksamhet.

Den kommunala utdebiteringen ska, efter höjning 2015, vara oförändrad under planperioden.

Indikator	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Kommunal utdebitering	20:96	20:96	21:56	21:56	21:56	21:56

Resultatets andel av skatteintäkter och generella statsbidrag ska vara tillräcklig för att långsiktigt finansiera investeringarna.

Indikator	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Skattekvot, %	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Uppnått resultat	1,6	0,0	2,1	3,4		
2. Utveckling skatteintäkter och generella statsbidrag, %	2,7	3,4	6,8	4,1		
Uppnått resultat	3,4	3,4	7,3	5,2		
3. Nettokostnadsutveckling, %	5,0	7,8	4,4	3,7		
Uppnått resultat	2,9	6,1	4,8	4,0		

Den finansiella ställningen ska vara stark.

Indikator	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Redovisad soliditet, %	66,0	63,6	63,6	63,3	62,7	63,7
Uppnått resultat	64,2	61,5	61,0	61,0		
2. Långfristig upplåning, mkr	0	0	0	0	0	0
Uppnått resultat	0	0	0			

Betalningsberedskapen ska vara god.

Indikator	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Räntebärande nettolikviditet, mkr ¹⁾	140	225	225	120	113	133
Uppnått resultat	337	683	61	146		
2. Rörelsekapital, mkr	-89	-62	-29	-133	-186	-128
Uppnått resultat	113	406	-226	-78		

1) Egen likviditet (exkl inlåning från bolagen i koncernsamordningen) och kortfristiga placeringar.

Budgetförutsättningar

Omvärld

Samhällsekonomin

Regeringen bedömer i budgetpropositionen att tillväxten i Sverige blir stark, 3,4 procent år 2017 respektive 2,6 procent år 2018. Det är en upprevidering jämfört med vårpropositionen. Den globala tillväxten är idag under genomsnittet för 2000-talet. Men konjunkturuppgången i världen fortsatte under 2017 med en snabbare ökning av industriproduktion och världshandeln. Det ser ut att bli en något starkare tillväxt 2017 och 2018 i de länder som är viktiga för Sveriges utrikeshandel, vilket bidrar till en starkare svensk export 2018. Det förefaller inte som den politiska osäkerheten i Europa och USA i någon större omfattning påverkat den ekonomiska utvecklingen, indikatorerna tyder snarare på att ett relativt högt förtroende hos både hushåll och företag. Aktivitetsnivån i den svenska ekonomin har varit hög de senaste åren och det fortsätter ett tag till.

Tabell Sammanfattningstabell över regeringens prognos i budgetpropositionen

Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
BNP	2,9	3,4	2,6	2,0	2,0
Arbetade timmar	1,7	2,0	1,3	0,6	0,6
Arbetslöshet	6,9	6,6	5,9	5,9	5,9
Timlöner	2,4	2,7	3,0	3,2	3,4
KPIF	1,4	1,8	1,7	1,9	2,0

Det är framförallt de inhemska delarna i ekonomin som utvecklats starkt. Den offentliga konsumtionen ökade kraftigt i samband med den stora flyktingkrisen. Investeringarnas andel av BNP är på den högsta nivån sedan början av 1990-talet, den höga befolkningstillväxten ställer krav på såväl bostäder som verksamhetslokaler. Nästa år bedömer regeringen dock att investeringarna växer i en långsammare takt eftersom nivån på investeringarna nu är så pass hög. Det finns även kapacitetsrestriktioner i byggandet. Vidare bedömer regeringen att hushållskonsumtionen kommer utvecklas starkt då låga räntor, hög sparkvot och en positiv utveckling på arbetsmarknaden ger en gynnsam grogrund för hushållskonsumtionen. Även utrikeshandeln väntas ge ett positivt bidrag till tillväxten i Sverige 2018.

Regeringen väntar sig att den starka utvecklingen på arbetsmarknaden håller i sig. Antalet sysselsatta väntas fortsätta öka snabbt 2017 och även relativt snabbt 2018. Sysselsättningsgraden, dvs. andelen sysselsatta i befolkningen i arbetsför ålder har ökat kraftigt. Den starka konjunkturutvecklingen och regeringens åtgärder medför en ökad efterfrågan på arbetskraft och arbetslösheten bedöms minska till 5,9 procent år 2018. Löneutvecklingen väntas trots den starka utvecklingen på arbetsmarknaden att vara dämpad. Även 2017 och 2018 väntas timlöneökningarna stanna på 2,7 respektive 3,0 procent, vilket är lägre än genomsnittet 1993–2016 (3,4 procent). Undersökningar visar att företagen få allt svårare att rekrytera personal. Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden har stigit vilket påverkar löneökningstakten med viss fördröjning.

Inflationstakten ökade under 2016 och första halvåret 2017, efter att ha varit låg under en lång tid. Ökningen förklaras av höjda priser på tjänster och tillfälligt höjda energipriser.

Inflationstakten mätt som KPIF, inflationen med fast bostadsränta, vilket är det mått som riksbanken numera följer väntas stabilisera sig på knappt 2 procent.

Efterfrågan på kommunala välfärdstjänster är stark till följd av snabbt ökande antal barn och äldre, det stora antalet nyanlända och regeringens satsningar inom välfärden. Behoven av välfärdstjänster bedöms vara fortsatt hög åren framöver och sektorn tillförs resurser. Däremot är regeringens prognos för den kommunala konsumtionen blygsam, då denna enbart ökar med 0,5, 0,8 respektive 1,1 procent år 2018–2020. En viktig förklaring till den förhållandevis måttliga konsumtionsökningen är den prognosprincip regeringen tillämpar. Denna innebär att man utgår från beslutade och föreslagna statsbidrag och oförändrade kommunala skattesatser. Den kommunala konsumtionen anpassas därefter i prognosen så att det kommunala balanskravet uppfylls, även då det innebär mindre ökning av den kommunala konsumtionen än vad demografin kräver.

Regeringen bedömer att skatteunderlaget har ökat relativt kraftigt 2016 och fortsätter öka kraftigt 2017. Enligt regeringen förklaras den höga ökningstakten främst av en hög tillväxt av lönesumman. Under 2018–2020 förutser regeringen att sysselsättningen mattas, vilket leder till en dämpning av ökningstakten. Därmed motsvarar ökningstakten under den senare delen av perioden genomsnittet för de senaste tio åren. Det innebär enligt regeringen att skatteunderlaget inte ökar sektorns inkomster i samma utsträckning som dess utgifter växer.

Källa: Sveriges Kommuner och Landsting

Kommunernas ekonomi

Kommunernas resultat för 2016 uppgick till 22 mdkr, vilket motsvarar 4,1 % av skatter och generella statsbidrag. Även om 9 miljarder utgörs av rea- och exploateringsvinster är det ett mycket starkt resultat. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bedömer att kommunernas ekonomi framöver är problematisk. Kostnaderna för demografin, med fler barn, elev och äldre, ökar snabbare än vad skatteunderlaget gör.

Det demografiska trycket kommer att vara mycket starkt många år framåt och i genomsnitt öka med drygt 1,4 % per år de kommande 10 åren. Åren 2017–2021 ligger genomsnittet på 1,5 % per år. Det kan jämföras med 0,6 % per år för åren 2000–2015.

Starkt demografiskt tryck, ökade pensionskostnader och bromsad skatteunderlagsutveckling innebär att det krävs åtgärder på 39 miljarder till och med 2021, för att klara ett resultat på 1 % av skatter och generella statsbidrag. SKL har i en kalkyl för åren 2017 till 2021 försökt åskådliggöra förändringstrycket. I kalkylen ingår antagande att staten höjer statsbidragen till kommunerna med 2 % per år i reala termer – vilket innebär ett antagande om att riksdagen tillför ytterligare 4 mdkr 2021 samt kostnadsökningar utöver demografiska behov på 0,5 %. För att nå resultat på 1 % behöver skattesatsen till kommunerna höjas skattesatsen med 1,56 kronor från dagens 20,69 kronor till 22,25 kronor, eller att andra åtgärder vidtas.

Behov av investeringar är stort. Den växande befolkningen och behovet att renovera och ersätta äldre anläggningar innebär ökande investeringar. För investeringsutgifterna är prognosen en fortsatt ökning i kommunerna från 53 mdkr år 2016 till 75 mdkr år 2021. För åren 2019-2021 innebär det investeringar på 11-12 procent av skatter och generella bidrag. Detta medför ökade kostnader för avskrivningar och räntor. Finansieras inte den högre investeringsnivån av resultat och avskrivningar innebär det minskad likviditet eller extern upplåning.

Långsiktigt är det nödvändigt att öka effektiviteten i de kommunala verksamheterna. Det handlar om att kunna hantera ökade volymer utan att kostnaderna ökar i samma takt utan att kvaliteten försämras.

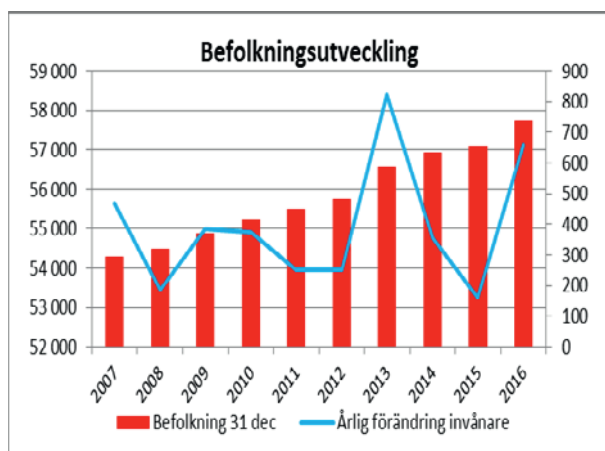
Källa: Sveriges Kommuner och Landsting, ekonomirapporten oktober

Trollhättans Stad

Befolkning

Befolkningsutveckling

Trollhättans kommuns folkmängd har ökat under 13 år i sträck. Under 2015 passerades 57 000 invånare och befolkningssiffran vid förra årsskiftet var 57 753.

Den senaste 10-årsperioden har 28 979 personer flyttat till Trollhättan och 26 209 har flyttat härifrån. Flyttnettot har varit positivt varje år men varierat i storlek, bland annat beroende på bostadsbyggnation och flyktingmottagning. Födelsenettot har varit positivt sedan 2007, på tio år har 6 600 barn fötts och 5 497 invånare avlidit. Sammanlagt har befolkningsökningen varit 3 923 under tioårsperioden.

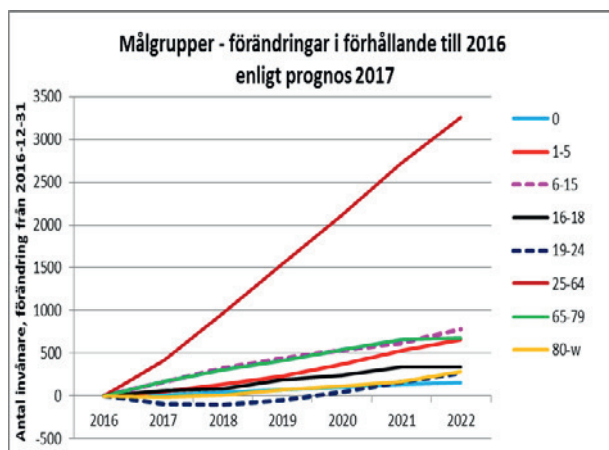
Åldersstruktur

Trollhättans ålderssammansättning skiljer sig bara marginellt från riket, störst är skillnaderna i åldrarna 20 år och närmast över där Trollhättan har större andel. Barn och ungdom i klasserna 11–19 år har något större andel i Trollhättan medan den sammanlagt är något mindre i åldrarna 65 år och däröver. Under de senaste 10 åren har antalet personer 0–19 år ökat med 318 personer och åldrarna 65–79 år med 1 572 personer. Antalet 80 år och däröver har minskat med 59 personer.

Befolkningsprognos

Trollhättans Stads befolkningsprognos grundar sig i första hand på antaganden om bostadsbyggnation, flyttningar och flyktingmottagning för åren t o m 2022. För åren därefter t o m 2030 är befolkningsmålet om 70 000 invånare den viktigaste grunden.

Prognosen för skatteintäkter och statsbidrag bygger på ett befolkningsantagande om 58 100 invånare den 1 november 2017. Följande diagram ger prognosens uppdelning på målgrupper i olika åldrar:

I siffror innebär prognosen för MRP-perioden att under perioden t o m år 2020 ökar antalet förskolebarn (1-5 år) enligt prognosen med 374 och antalet grundskolebarn (6-15 år) med 535 personer. Gruppen 65-79 år ökar med 545 och de kommuninvånare som är 80 år och däröver blir 117 fler. Ökningen av totalbefolkningen blir störst under periodens sista år 2020, främst beroende på att många bostäder beräknas bli inflyttningsfärdiga då.

Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

Skatteunderlagets reala utveckling styr i huvudsak av två faktorer, kommunens invånarantal och utveckling av skatteunderlaget i riket. Utöver intäkter för kommunalskatt påverkas kommunens intäkter från skatteintäkter och utjämningsbidrag av bidrag och avgifter från kostnadsutjämningen samt intäkter från fastighetsavgiften. Skatteintäktsberäkningen är beräknad efter SKL:s prognos 2017-09-28. Utöver det har effekten av kommunens egen befolkningsprognos beaktas vid beräkning av skatteintäkter för 2018-2020. Fastighetsavgiften är enligt prognos från SKL/SCB 2017-04-12 för 2018. Den innefattar prognos för reviderad fastighetstaxering av småhus för 2018, vilket SCB grundar på försäljningspris från 2016. För åren 2019 och 2020 är fastighetsavgiften schablonuppräknad. Kostnadsutjämningsarna för 2018 är enligt preliminära beräkningar publicerade av SCB 28 september.

De skatter och bidrag kommunen erhåller bygger på antal invånare 1 november året innan budgetåret. Befolkningen i skatteunderlagsberäkningen är sänkt med 300 invånare från kommunprognosen. Ökningstakten i år ser inte ut att bli så stor som prognostiserats varför en viss försiktighet tillämpas.

Antal invånare 1/11	2018	2019	2020
	58 100	59 100	60 200

Skatteintäkterna i budget och prognoser budgeteras och redovisas i aktuell inkomstnivå. Skatteintäkterna för 2018 grundas på taxeringsutfallet från 2015 uppräknat med SKL:s bedömning av uppräkningsfaktorer i riket för 2016, 2017 och 2018. Slutlig justering av det faktiska utfallet för 2018 sker efter taxeringen 2019 och regleras i januari 2020.

Mkr	2018	2019	2020
Egna preliminära skatteintäkter	2608	2 689	2 792
Kommunal fastighetsavgift	102	105	108
Slutavräkning			
Prognostiserad slutavräkning 2018	- 10		
Summa skatteintäkter	2 700	2 794	2 900
Inkomstutjämningsbidrag	560	598	647
Kostnadsutjämningsbidrag	55	56	57
LSS-utjämningsbidrag	5	5	5
Regleringsbidrag/-avgift	9	27	41
Tillskott endast "flyktingvariabel"	41	30	18
Summa generella statsbidrag/utjämningsbidrag	670	716	768
Summa	3 370	3 510	3 668
Uppräkningsfaktor %	4,4	3,4	3,5

I budgetpropositionen för 2018 föreslår regeringen att de generella statsbidragen ska höjas permanent från 2019 med 3,5 miljarder och från 2020 med 7 miljarder för kommuner och landsting. Dessa tillskott förs till det generella statsbidraget och fördelas således lika i kronor per invånare till kommunerna respektive landstingen. För Trollhättans del innebär detta 19,9 mkr för 2019 och för 2020; 39,4 mkr. Detta är inräknat i uppställningen ovan.

I samband med budgetpropositionens för 2017 beslutade riksdagen om ett tillskott till kommunsektorn om 10 miljarder fr.o.m. 2017 och framåt. Tillskottet fördelas dels via det kommunalekonomiska utjämningsystemet, efter kronor per invånare och dels efter en fördelningsnyckel som tar hänsyn till antalet asylsökande och nyanlända. För Trollhättans del är preliminärt belopp 42,3 Mkr för 2017. Beloppet ingår i sammanställningen ovan. Den del som är invånarbaserad ingår i posten regleringsbidraget. Den del som är baserat på fördelningsnyckel asylsökande och nyanlända ingår i posten tillskott.

Denna fördelning föreslås vara ungefär densamma 2018, men kommer sedan att under 2019 och 2020 i större utsträckning fördelas utifrån invånarantal. År 2021 kommer hela beloppet att ingå i det generella statsbidraget. För Trollhättan minskar tillskottet successivt till 2021 då det preliminära beloppet är 40,5 mkr.

Skatteintäkterna beräknas växa med 2,7 procent under 2018, med 4,2 procent 2019 och med 4,5 procent 2020. Sammantaget beräknas skatteintäkterna öka med 11,8 procent under åren 2018–2020, varav ökning av det generella statsbidraget för 2019 och 2020 gör 1,2 procent.

Förslag i budgetproposition gällande finansieringsprincipen som berör verksamheterna ingår både i nämndernas ramar och i skatteintäkterna.

Kostnadsutjämning 2018				
Prognos SCB 28 september	Strukturkostn kr per invånare			Förändring mot utf 2017
	Riket	Thn	Avdr/till	
Barnomsorg	8 027	8 139	112	27
Grundskola	10 900	11 381	481	24
Gymnasieskola	3 802	4 010	208	-52
Barn- ungdom med utl bakgr	137	348	211	2
Äldreomsorg	10 507	10 330	-177	-18
Individ- och familjeomsorg	4 070	4 939	869	-141
Befolkningsförändringar	113	1	-112	44
Kollektivtrafik	1 167	1 279	112	7
Bebyggelsestruktur	220	-79	-299	-7
Lönekostnader	0	-402	-402	-13
Totalt i kronor per invånare	38 943	39 946	1 003	-127

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga förutsättningar för alla kommuner att tillhandahålla sina invånare likvärdig service oberoende kommuninvånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden (geografiska, befolkningsmässiga, sociala faktorer mm). Kostnadsutjämningen består av olika delar där kommuner med ogynnsam struktur får ett bidrag av staten medan kommunen med gynnsam struktur får betala till staten.

Trollhättan får ett bidrag i kostnadsutjämningen med preliminärt 55 mkr för 2018. Detta är en försämring med 126 kr per invånare från 2017 och beror till största del på uppdatering av variabeln ekonomist bistånd längre än sex månader i delmodellen för individ- och familjeomsorg, där antalet personer har minskat. Variabeln är en av de tyngst gällande i kostnadsutjämningen, vilket medför att kommuner med stor förändring av antalet invånare som fått långvarigt försörjningsstöd också får en relativ stor utfallsförändring i kostnadsutjämningen. SCB återkommer med definitiva beräkningar till årsskiftet. SCB:s beräkningar avser endast det närmaste året.

Pensionskostnader

Kommunernas **pensionsredovisning enligt "blandmodellen"** innebär att pensionsrätt som är intjänad före 1998 inte redovisas som skuld i balansräkningen utan som **ansvarsförbindelse**. Det innebär att kommunens pensionskostnader belastas både med kostnader för de som redan gått i pension och för de som arbetar nu. För de som arbetar nu är pensionskostnaden den avgift på 4,5 procent som varje anställd får utbetalt för att placera själv. För de som idag tjänar över 7,5 gånger prisbasbeloppet bildas även en ny skuld för den förmånsbestämda ålderspensionen (FÅP:en).

Som grund för pensionskostnaderna är Skandias simuleringar från augusti 2017 men med vissa justeringar. Skandias beräkningar bygger på förutsättningen att antalet anställda ska vara oförändrat framöver. Pensionsutbetalningarna är upptagna enligt personalkontorets och ekonomikontorets bedömning. Intjänad avgiftspension är baserad på Skandias prognos med korrigerings för ökning av antalet anställda avseende volymökning i verksamheten. Intjänande av förmånsbestämda ålderspensioner m m ("pensionsskulden") är enligt Skandias prognos med viss korrigerings 2019. Särskild löneskatt på 24,26 % ingår i alla belopp. Diskonteringsräntan kommer ligga kvar på oförändrad nivå 2018.

Resultaträkning/Driftredovisning Mkr	2018	2019	2020
Pensionsutbetalning ur ansvarsförbindelsen	78	79	80
Intjänad avgiftspension inklusive löneskatt	113	117	120
Intjänad förmånsbestämd ålderspension, visstid mm inkl	23	23	26
Summa kostnad (Brutto)	214	219	226
Finansiell kostnad	7	8	10

Pensionskostnaderna kommer att öka de kommande åren. De har på senare år varit något nedtryckta på grund av den låga inflationen. Simuleringar från pensionsadministratören Skandia visar nu på ökade kostnader för den förmånsbestämda pensionen. En förklaring är att pensionsunderlaget ökar snabbare när inflationen återgår till en mer normal nivå. En annan förklaring är att lönerna tenderar att öka snabbare för inkomster över tak, exempelvis via satsningar på karriärtjänster och brist på kvalificerad personal.

De finansiella kostnaderna avser ränte- och basbeloppsuppräknig av den del av pensionsskulden som ingår i balansräkningen inklusive den extra ansvarsförbindelsen.

Pensionsskuld Mkr	2018	2019	2020
Pensionsavsättningar inklusive löneskatt	169	193	223
<i>Extra pensionsavsättning inklusive löneskatt</i>	<i>123</i>	<i>126</i>	<i>130</i>
Del i NÄRF:s pensionsskuld inklusive löneskatt	16	17	17
Summa avsättning för pensioner i balansräkning	308	336	370
Ansvarsförbindelse (Pensionsrätt intjänad för 1998)	1 055	1 025	993
Total pensionsskuld med ansvarsförbindelse	1 363	1 362	1 363

Ansvarsförbindelsen ökar inte längre i nominella tal utan amorteras ned genom pensionsutbetalningarna.

Finansnetto

Finansiella intäkter består av räntor för placeringar, borgensavgifter och utdelning av aktier och andelar. Genomsnittsräntan för placeringar har beräknats till 2,3 % för 2018, 2,5 % för 2019 och 3,0 % för 2020.

De finansiella kostnaderna består till största delen av ränte- och basbeloppsuppräknig av den del av pensionsskulden som ingår i balansräkningen. De är beräknade efter Skandias prognos från augusti. Ränta för lån har beräknats till 2 %.

Byte av redovisningsprincip

Till 2018 kommer exploateringsredovisningen att redovisas utifrån krav i kommunala redovisningslagen och Rådet för kommunal redovisning. Gator parkmark med mera som kommer att finnas kvar i kommunens ägo och betjänar exploateringsområdena redovisas som anläggningstillgångar och ska ingå i kommunens investeringsredovisning. Vid försäljning av tomt bokförs hela inkomsten som en intäkt i resultaträkningen när tillträde sker och samtidigt bokförs kostnaden för såld tomt som en kostnad i resultaträkningen. Normalt uppstår ett överskott (exploateringsresultat) i resultaträkningen. Exploateringsresultatet används för att finansiera de anläggningstillgångar (investeringar) som exploateringen medför

Nämndernas ramar

Ramförändringar

Jämfört med gällande budget 2017 innehåller 2018 års budget följande ramförändringar (belopp i mkr):

Nämnd, mkr	Ramförändring	Omfördelning serviceförvaltning	Neddragning 0,2 %	Totalt
Utbildningsnämnden	13,8	-114,4	-2,2	-102,8
Kultur- och fritidsnämnden	1,4		-0,3	1,1
Omsorgsnämnden	17,6	-34,5	-2,1	-19,0
Arbetsmarknads- och soc.nämnden	-5,2		-0,7	-5,9
Byggnads- och trafiknämnden	-0,4		-0,2	-0,6
Miljönämnden	0,2		0,0	0,2
Kommunstyrelsen	8,0	148,9	-1,1	155,8
Överförmyndarnämnden	0,3			0,3
Summa ramförändringar	35,7	0	-6,6	29,1

En detaljerad lista på nämndernas ramförändringar finns under avsnittet ramförändringar 2018–2020.

Nämndernas ramar har generellt minskats med 0,2 % av nettobudgeten till 2018.

Omfördelning av anslag för personal, livsmedels, arbetskläder, förbrukningsmaterial m m har gjorts till serviceförvaltningen.

Pris- och löneökningar

Utrymme för löneökningar budgeteras centralt och fördelas till respektive nämnd efter att de lokala förhandlingarna är klara. Ramarna har justerats upp till 2017 års nivå, dvs. att överhång från 2017 års avtal ingår i ramarna. Ramuppräknings för uppdragstagare, timlöneanställda etc kompenseras direkt. Prioritering av löneutrymme sker vid årliga lokala löneförhandlingar. Eventuella löneförändringar som sker i samband med personalomsättning mm vid sidan om den årliga löneöversynen kompenseras inte. Resursmässigt finns en tydlig koppling till skatteintäkternas utveckling. SKL bedömer i sin senaste skatteunderlagsprognos från oktober att den genomsnittliga löneutvecklingen (konjunkturlönestatistiken) blir 2,9 % 2017 och 3,1 % 2018. Detta avser samtliga sektorer av arbetsmarknaden och innefattar även löneglidning och strukturella förändringar.

För 2018 finns förutom avsatt utrymme för lönerevision inga uppräknings av ramarna. Undantaget är avtalsbunden verksamhet inom kommunstyrelsen där avsatt uppräknings är 1,5 %. För att få en budget i balans 2019 ges inte full priskompensations till nämnderna. Ramarna räknas upp med 1,7 % för övriga kostnader och 2,5 % för intäkter. För bidrag och köp av verksamhet finns avsatt utrymme med 1,7 % endast inom kommunstyrelsen. För 2019 finns avsatt uppräknings med 1,6 % för bidrag och köp av verksamhet, 1,7 % för övriga kostnader och 2,5 % för intäkter.

I tabellen framgår en kalkylerad beräkning på vad utebliven prisuppräknning innebär för nämnderna 2018:

Nämnd	Mkr
Utbildningsnämnden	-4,9
Kultur- och fritidsnämnden	-1,2
Omsorgsnämnden	-3,1
Arbetsmarknads- och socialnämnden	-3,1
Byggnads- och trafiknämnden	-0,8
Miljönämnden	0,1
Kommunstyrelsen	-4,4
Summa	-17,5

Personalomkostnadspålägg

Personalomkostnadspålägg följer ändringar i SKL:s rekommendationer. Enligt preliminära uppgifter från SKL föreslås att PO-pålägget höjs för år 2018 till 39,20 %. Höjningen beror på ökade kostnader för avtalspensioner. De lagstadgade arbetsgivaravgifterna är oförändrade. Nämndernas budgetramar justeras vid förändring av SKL:s rekommenderade personalomkostnadspålägg

Internränta

Kommunens internränta används vid beräkning av nämndernas kapitalkostnader. Kommunen följer SKL:s rekommendationer för internräntan. För 2018 föreslås att internräntan blir 1,75 %. Den är oförändrad jämfört med 2017. För internt uthyrda fastigheter och taxefinansierade verksamheter görs ett tillägg med 0,5 %, totalt 2,25 % 2018. Nämndernas ramar, förutom taxefinansierade verksamheter och interntuthyrda fastigheter, justeras vid förändring av internräntan.

Internränta %	2018
Internt uthyrda fastigheter	2,25
Taxefinansierade verksamheter	2,25
Övrigt	1,75
Ränta avsättningar	1,75

Kapitalkostnads kompensation

Nämndernas kapitalkostnader för anläggningar inom skattefinansierad verksamhet kompenseras till verklig kostnad. Inventarier, fordon etc kompenseras inte. Taxe- och uppdragsfinansierade verksamheter måste helt intäktsfinansiera sina kapitalkostnader.

Ramväxling investering till drift

Från och med 2014 höjdes beloppsgränsen för investering till ett basbelopp (44 400 kr). Detta medför att nämnderna under några övergångsår kommer att ha driftkostnader både för nyanskaffningar upp till 44 tkr samt avskrivningar på tidigare investeringar upp till 44 tkr. För att kompensera nämnderna för detta tillfördes ett tillskott på driftbudgeten som sedan avtrappas årligen i takt med att nämndernas kostnader för avskrivning och internräntor minskar. Kompensationen upphör helt 2020.

Leasing

Kommunen kommer fortsättningsvis att leasa dator i det administrativa nätet. Övergången till leasing innebär en tillfällig minskad kostnader för nämnderna. Kostnadsminskningen är störst första året för att sedan succesivt minska. Nämndernas ramar har justerats för detta.

Målgruppsjusteringar

Utbildningsnämndens och omsorgsnämndens budgetar justeras för målgruppsförändringar inom förskoleverksamheten, fritidsverksamheten, grundskolan samt äldreomsorgen. Förändringen av målgrupp beräknas efter kommunens befolkningsprognos. För förskoleverksamheten och fritidsverksamhetens målgruppsförändring tas även hänsyn till nyttjandegrad. Målgruppsbeloppet är differentierat för olika åldrar. Lokalkostnader ingår inte i beloppet för förskolan. Lokalkostnader utöver grundhyra ingår i målgruppsbeloppet för grundskolan. Avstämning av målgrupper görs för utbildningsnämnden i budgetrapporter eller i samband med bokslut.

Ekonomisk översikt

Sammanfattning

Trollhättans Stad budgeterar ett resultat för 2018 på +39 mkr, vilket motsvarar 1,1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Om exploateringsresultat exkluderas uppgår resultatet till +1 mkr.

För de kommande åren i finansplanen 2019–2020 är osäkerheten om den samhällsekonomiska utvecklingen fortsatt stor. Budgetarbetet har därför i första hand inriktats mot 2018, medan finansplanens kommande år mer får ses som en framskrivning utifrån nu kända förutsättningar. Beräknad resultatnivå är lägre 2019 – 2020 med resultat på +21 mkr 2019 respektive +28 mkr 2020. Exklusive exploateringsresultat uppgår resultatet 2019–2020 till +1 mkr respektive +5 mkr.

Nettoinvesteringar budgeteras till 154 mkr 2018, varav 14 mkr är hänförligt exploateringsverksamhet. Totalt under perioden 2018 till 2020 budgeteras investeringarna till 718 mkr, varav 138 mkr är hänförligt till exploateringsverksamhet.

För finansiering av investeringarna 2018–2020 beräknas 255 mkr i nyupplåning.

Soliditeten inklusive hela pensionsåtagandet beräknas ligga på ca 29 % perioden 2018–2020.

Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för Trollhättans Stad används en analysmodell som utgår från fyra viktiga finansiella aspekter. Avsikten är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom klargöra om Trollhättans Stad har den goda ekonomiska hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

RESULTAT: Vilken balans har funnits över intäkter och kostnader under året och över tiden?

KAPACITET: Vilken kapacitet har funnits att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

RISK: Föreligger några risker som kan påverka resultat och kapacitet?

KONTROLL: Vilken kontroll har funnits av den ekonomiska utvecklingen?

Resultat och kapacitet

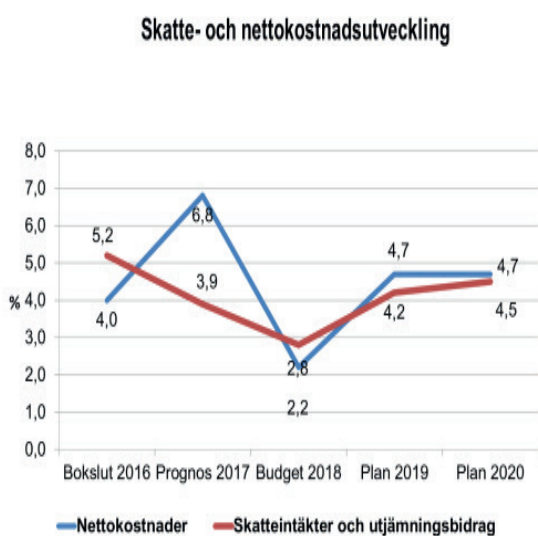
Skatteintäkter och nettokostnader

Enligt budgetanvisningarna är de ekonomiska ramarna för 2018 beräknade utifrån befintlig budget 2017 uppräknad för pris- och löneökningar och med tillägg/avdrag för

målgruppsförändringar. Enligt budgetanvisningarna finns det inte något utrymme för äskande utöver tilldelad ram.

För 2018 innebär majoritetens budgetförslag en total ramändring med 35,7 mkr jämfört med 2017.

- varav målgruppsförändringar 32,9 mkr
- varav enligt finansieringsprincipen 2,0 mkr
- varav övriga förändringar 0,8 mkr

Ökningstakten för skatteintäkterna och utjämningsbidrag beräknas avta under den kommande treårsperioden - i genomsnitt till 3,8 %. I ökningen ingår regeringens föreslagna höjning av de generella statsbidragen med 19,9 mkr för 2019 och för 2020 39,4 mkr. Nettokostnaderna beräknas öka med 3,8 %. Skattesatsen är oförändrad 21:56 kr/skr. Det föreslagna generella statsbidraget har bidragit till balans mellan intäkt- och kostnadsutveckling, men den underliggande resultatnivån är alltför låg.

Budgeterat resultat

För 2018 budgeteras ett resultat om +39 mkr och +21 mkr respektive +28 mkr för åren 2019–2020. Huvudinriktningen har varit 2018, medan de kommande åren inte har genomgått i detalj. För åren 2019–2020 har därför en översiktlig finansplan sammanställts med nu kända förutsättningar. Ny ställning till budgetramarna inför 2019 och senare prövas under kommande år.

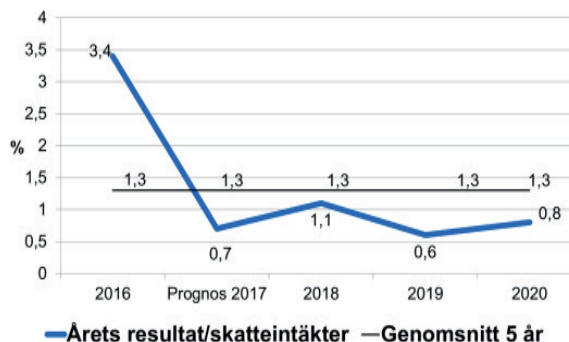
I budgeten ingår kostnader och intäkter från tomtförsäljning vid markexploatering, vilket alltid redovisas som jämförelsestörande post.

Resultat	2018	2019	2020
Årets resultat, mkr	+39	+21	+28
Jämförelsestörande post (exploateringsresultat)	-38	-20	-23
Årets resultat exkl. jämförelsestörande post, mkr	+1	+1	+5

Budgeterat resultat relaterat till skatteintäkter och utjämningsbidrag, inkl. exploateringsresultat, beräknas under 2018 till 1,1 %. Den angivna politiskt satta målnivån är 1,0 % vilket betraktas som en eftersträvarsvärd miniminivå. Det motsvarar ca 34 mkr för Trollhättan 2018. Under åren 2019 och 2020 budgeteras ett resultat i förhållande till skatteintäkterna och utjämningsbidrag på 0,6 % respektive 0,8 %.

Ett resultat på cirka 2 % brukar betraktas som god ekonomiskushållning. Då kan en normal investeringsnivå skattefinansieras över en längre tidsperiod. Trollhättans Stad har den senaste femårsperioden redovisat ett genomsnitt på 1,6 %. Resultatet bör ses över en konjunkturcykel.

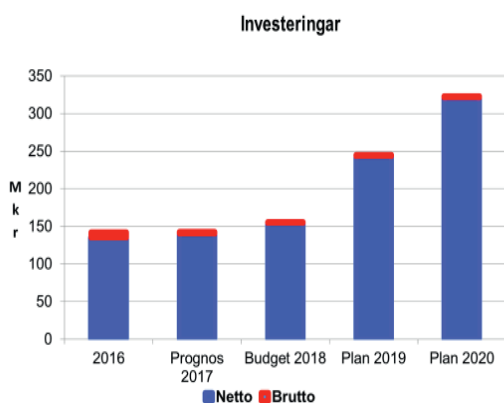
Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag

I det redovisade resultatet 2018–2020 ligger reserveringar inom kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter/särskilda åtgärder med 35 mkr år 2018, 35 mkr år 2019 och 35 mkr år 2020.

Budgeterade investeringar

Totalt under perioden beräknas kommunen investera 718 mkr, varav exploateringsprojekt 138 mkr. För 2018 uppgår budgeterade investeringar till 154 mkr, varav exploateringsprojekt 14 mkr. För 2019 och 2020 uppgår investeringarna till 243 mkr (varav exploatering 63 mkr) respektive 321 mkr (varav exploatering 61 mkr). Av de totala investeringarna beräknas cirka 50 % göras i väghållning. Investeringar i exploateringsprojekt beräknas omfatta runt 15 % och fritidsanläggningar omkring 10 %.

Ökningen av investeringsvolymen för 2019 och 2020 beror på den nya bron Knorren/Hjulkvarnelund, som är budgeterad med totalt 204 mkr för 2018–2020. Byggnation av bron fortsätter 2021 och är preliminärt beräknad till totalt 350 mkr.

Investeringar i verksamhetsfastigheter görs i helägda bolag. Det förklarar att investeringsvolymen är förhållandevis låg jämfört med många andra kommuner.

I MRP anges som mål att resultatet ska vara tillräckligt för att, tillsammans med avskrivningarna, långsiktigt finansiera investeringarna. Målet ska ses över en konjunkturcykel. Det innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringar.

Finansiering av investeringar (mkr)	2018	2019	2020
Avskrivningar	66	68	72
Res. exklusive reavinster	36	18	28
Försäljning anläggningstillgångar	2	2	2
Summa tillförda medel	104	88	102
./. Nettoinvesteringar	-154	-243	-321
Återstår efter nettoinvesteringar	-50	-155	-219

Investeringarna kan inte finansieras med resultat, avskrivningar och försäljningar under perioden utan måste finansieras genom minskad likviditet och upptagande av nya lån. Det beror på byggandet av ny bro som är en stor investering och en viktig förutsättning för att Trollhättan ska kunna fortsätta växa och nå befolkningsmålet.

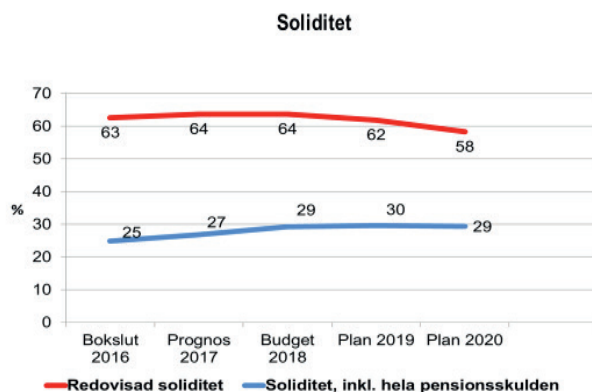
Risk och kontroll

Soliditet

Soliditeten är ett mått på det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet. För uppfyllande av god ekonomisk hushållning är det viktigt att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning.

Soliditet %	2018	2019	2020
Soliditet enligt balansräkningen	63,7	61,9	58,3
<i>Varav:</i>			
<i>Tillgångsförändring</i>	-1,2	-2,4	-4,4
<i>Förändring av eget kapital</i>	1,2	0,6	0,8
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser	29,3	29,7	29,4

Soliditeten sjunker successivt under perioden från 63,7 % till 58,3 %. Orsaken är relativt höga investeringsnivåer i kombination med alltför låga resultat om soliditeten ska vara oförändrad. Soliditeten inkl. samtliga pensionsförpliktelser ligger på en oförändrad nivå om cirka 29 %.

En del av pensionsskulden, som avser intjänande före 1998, redovisas bland ansvarsförbindelserna "inom linjen" i balansräkningen och uppgår till ca 1,1 mdkr 2018. Denna skuld sjunker succesivt och beräknas uppgå till 1,0 mdkr 2020. Upparbetad pensionsskuld i balansräkningen uppgår till 0,3 mdkr vilket innebär en total pensions-skuld om ca 1,4 mdkr 2018.

Soliditetsmättet påverkas positivt av att verksamhetslokalerna är överförda till ett kommunalt bolag. Detta är viktigt att beakta vid jämförelser med andra kommuner.

Kommunalskatt

Utdebiteringen i Trollhättan har varit oförändrad sedan 1982, förutom skatteväxlingar med Regionen och den höjda utdebiteringen 2015. För 2012 genomfördes en skatteväxling om 43 öre för ändrat huvudmannaskap för kollektivtrafiken. Trollhättans Stad sänkte utdebiteringen med 43 öre och Regionen gjorde motsvarande höjning. År 2015 höjdes den kommunala utdebiteringen med 60 öre/skr till 21,56 kr/skr. För år 2018 föreslår majoriteten att den kommunala utdebiteringen är oförändrad 21:56 kr/skr.

	2017			2018
	Trollhättan	Regionen	Riket	Trollhättan
Kommunen	21:56	21:30	20,75	21:56
Regionen/Landstinget	11:48	11:48	11:36	
Totalt	33,04	32:78	32,12	

God ekonomisk hushållning

"Trollhättans Stad ska ha en god ekonomisk hushållning och en stark ekonomi, där inkomster och utgifter ska vara i balans."

Enligt kommunallagen ska kommunernas verksamhet ha en "god ekonomisk hushållning". Begreppet innebär att bedömningen ska grundas på ett långsiktigt synsätt. En generation inte ska förbruka vad en tidigare generation skapat och kostnader får inte övervältras på kommande generationer utan varje generation ska täcka sina kostnader.

Kravet om God ekonomisk hushållning innefattar inte bara att den ekonomiska situationen ska vara i balans (finansiellt perspektiv) utan även att verksamheten bedrivs med god hushållning, det vill säga att verksamheten är effektiv, att resurserna används optimalt och att målen formas och uppnås med medborgarnas bästa i fokus (verksamhetsperspektiv).

I kommunallagen finns sedan 2001 inskrivet att budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna, resultatet ska vara större än noll (det så kallade balanskravet). Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med motsvarande överskott inom tre år.

Från och med den 1 januari 2013 finns reglerna om resultatutjämningsreserver som möjliggör att utnyttja tidigare års överskott med hänvisning till rådande konjunkturläge.

Avstämning finansiella mål enligt Mål- och resursplan (MRP)

- *Kommunstyrelsen ska se till att våra gemensamma resurser används i enlighet med god ekonomisk hushållning och i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag.*

De prioriterade målen från kommunfullmäktige till nämnderna för den löpande verksamheten har medborgarfokus. De fastställda indikatorerna avser att följa måluppfyllelsen i verksamheterna. Nämnderna och verksamheterna ska bryta ner de prioriterade målen i verksamhetsmål.

Resultatnivån bör, tillsammans med avskrivningar, täcka en normal investeringsnivå och klara svängningar i kostnader och intäkter över en konjunkturcykel. Resultatet ska dessutom ge utrymme för att täcka framtida ökade pensionsutbetalningar på redan intjänad pensionsrätt. En generell resultatnivå i kommunsektorn som motsvarar god ekonomisk hushållning är 2 % av skatter och generella statsbidrag.

Trollhättans Stad har hittills uppnått en god ekonomisk hushållning utifrån ekonomiska resultat, ekonomisk styrka (soliditet) och måluppfyllnad. Resultatet bör ses över en konjunkturcykel då förutsättningarna växlar år från år framför allt för intäkterna. Trollhättan har uppnått positiva resultat sedan år 1997.

- *Den kommunala utdebiteringen ska, efter höjning 2015, vara oförändrad under planperioden*

Trollhättan har haft oförändrad skatt sedan 1982, med undantag av fyra skatteväxlingar med landstinget/regionen för att finansiera övertagen verksamhet och skattehöjningen år 2015. Efter överenskommelse mellan länets kommuner och regionen överfördes huvudmannaskapet för kollektivtrafiken till regionen från och med 2012.

En skatteväxling genomfördes med 43 öre och den kommunala utdebiteringen i Trollhättans Stad sänktes till 20:96 kr/skr år 2012. För år 2015 höjdes den kommunala utdebiteringen med 60 öre/skr från 20:96 kr/skr till 21:56/skr. För år 2017 uppgår skattesatsen oförändrat till 21:56 kr/skr, vilket är högre än genomsnittet i riket och regionen.

- *Resultatets andel av skatteintäkter och utjämningsbidrag ska vara tillräcklig för att långsiktigt finansiera investeringar.*

Över en konjunkturcykel varierar skatteintäkterna och därmed resultatet. Resultatnivån bör därför vara relativt hög för att tåla naturliga konjunktursvängningar och osäkerhet i de ekonomiska förutsättningarna. Resultatet ska tillsammans med avskrivningar finansiera en normal investeringsnivå. I resultatet bör också finnas utrymme för att möta kommande ökande pensionsutbetalningar för tidigare pensionsåtaganden och kunna möta osäkerhet i antaganden för kostnader och intäkter.

Den angivna politisk satta målnivån är 1 % vilket får betraktas som en eftersträvansvärd miniminivå. För år 2018 motsvarar resultatet 1,1 % och för åren 2018 och 2019 0,6 % respektive 0,8 %. Målet är därmed i det närmaste uppfyllt om exploateringsresultatet räknas med. Om exploateringsresultatet exkluderas uppnås inte resultatmålet.

Resultatet kan inte finansiera den höga investeringsnivån under perioden utan måste finansieras genom minskad likviditet och upptagande av nya lån. Det beror på byggandet av ny bro Knorren/Hjulkvarnelund som är en stor investering och en viktig investering.

• *Den finansiella ställningen ska vara stark.*

Den redovisade soliditeten minskar från prognostiserat utfall 2017 med 5,4 % - enheter till 58,3 %. Med hela pensionsskulden inräknad - inklusive ansvarsförbindelsen – ökar soliditeten med 2,5 % - enheter till 29,4 %.

• *Betalningsberedskapen ska vara god*

Fr.o.m. oktober 2014 är de koncerninterna lånen på 1,6 miljarder kronor inlösta. Dessa finansiella tillgångar har placerats i värdepapper enligt den Finansiella strategin.

Åren 2018–2020 beräknas kassalikvisiteten uppgå till 82 %, 75 % respektive 74 %. Under perioden beräknas de finansiella anläggningstillgångarna ligga på ca 1,5 mdkr och de kortfristiga placeringarna på ca 0,2 mdkr. Likviditeten försvagas med låga resultatnivåer i kombination med höga investeringar.

En checkräkningskredit om 300 mkr utgör en likviditetsreserv för kortfristig finansiering.

Under perioden beräknas nya långfristiga lån tas upp med 255 mkr. Investeringar kommer att ske i verksamhetsfastigheter som brukas av staden, men ägs och förvaltas av Kraftstaden Fastigheter AB.

Balanskravet

Balanskravet, ett lagstadgat krav enligt kommunallagen, innebär att kommunen ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, d v s resultatet måste vara större än noll. Ett negativt resultat måste regleras inom tre år.

Det är obligatoriskt att sammanställa en balanskravsutredning som definierar "Årets resultat efter balanskravsjusteringar" och i förekommande fall redovisar förändringar av Resultatutjämningsreserven.

Budgeterad balanskravsutredning mkr	2018
Årets resultat	+39
Samtliga realisationsvinster	-3
Vissa realisationsvinster enligt undantags möjlighet	2
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	+38
Balanskravsunderskott från tidigare år	0
Årets balanskravsresultat	+38
Balanskravsresultat att reglera	0,0

Enligt regler om kommunala resultat-utjämningsreserver (RUR) finns möjlighet för kommuner att själva kunna utjämna intäkter över tid och därigenom kunna möta konjunkturvariationer. Hela eller delar av behållningen i RUR får räknas in budgeten för att täcka upp om de beräknade intäkterna är lägre än kostnaderna när de prognostiserade skatteintäkterna ökar svagt till följd av en svag samhällsekonomisk utveckling.

Enligt majoritetens förslag uppfylls balanskravet för år 2018 och inga medel behöver disponeras från resultatutjämningsreserven. Av ursprunglig reserv om 50,0 mkr återstår 46,2 mkr.

Avslutande kommentar

I grunden har Trollhättans Stad en sund ekonomi med en soliditet som ligger över genomsnittet av landets kommuner och inga långfristiga lån. Staden har redovisat ett positivt resultat samtliga år sedan 1997 och de övergripande ekonomiska målen har uppfyllts. Det genomsnittliga resultatet för senaste 5-årsperioden har uppgått till 1,6 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag.

Delårsrapporten per augusti 2017 visar på ett förväntat resultat om +21 mkr, vilket motsvarar 0,7 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Nämndernas löpande verksamhet beräknas ge ett budgetunderskott om -24 mkr medan centrala budgetanslag inklusive skatteintäkter och utjämningsbidrag beräknas redovisa överskott på ca +41 mkr.

För år 2018 budgeterats årets resultat till +39 mkr, varav exploateringsresultat +38 mkr. Budgetberedningen har bedömt att ett svagare resultat kan accepteras något eller några år med hänvisning till tidigare konsolidering. För de kommande åren i finansplanen 2019-2020 är osäkerheten om den samhällsekonomiska utvecklingen fortsatt stor. Budgetarbetet har i första hand inriktats mot 2018, medan finansplanens kommande år mer får ses som en framskrivning utifrån nu kända förutsättningar. Det som kan konstateras är att resultatnivån försämras under planperioden till resultat om +21 mkr 2019 och +28 mkr 2020. Resultaten 2018–2020 påverkas positivt av exploateringsresultat med 38 mkr, 20 mkr respektive 23 mkr. Om exploateringsresultat inte räknas med uppgår resultaten 2018–2020 till +1, +1 och +5 mkr. Till detta kommer den höga investeringsnivån som till viss del finansieras med upplåning.

Det som sätter tryck på stadens ekonomi under många år framåt är en kraftig ökning av målgrupperna inom förskola, skola och äldreomsorg. Som det ser ut nu motsvarar inte ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag dessa kostnadsökningar. På sikt är denna ekonomiska utveckling inte hållbar utan intäkterna måste öka eller kostnaderna minska alternativt en kombination.

Resultatbudget

Mkr	Prognos		Budget	2019	2020
	2016	2017	2018		
Verksamhetens intäkter	810				
Verksamhetens kostnader	-3 849	-3 248	-3 319	-3 477	-3 627
Avskrivningar	-62	-64	-66	-68	-72
VERKSAMHET NETTOKOSTNADER	-3 100	-3 312	-3 385	-3 545	-3 700
Skatteintäkter	2 483	2 605	2 700	2 795	2 900
Generella statsbidrag o utjämning	672	673	670	716	768
Finansiella intäkter	58	61	62	66	74
Finansiella kostnader	-4	-6	-8	-10	-15
RESULTAT FÖRE EXTRAORDINÄRA POSTER	108	21	39	21	28
Extraordinära intäkter/kostnader					
ÅRETS RESULTAT*	108	21	39	21	28
<i>*Inklusive exploateringsresultat varav exploateringsresultat</i>					
			-38	-20	-23
ÅRETS RESULTAT exkl exploateringsresultat			1	1	5

Kassaflödesbudget

Mkr	Prognos		Budget	2019	2020
	2016	2017	2018		
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	108	21	39	21	28
Just ej likviditetspåverkande poster	41	65	96	94	106
Minskning av avsättning på g a utbetalning	-2	-1	-11	-1	-1
Förändring av kortfristiga fordror/skulder/lager	-263	119	-127	4	6
Kassaflöde från löpande verksamhet	-116	205	-4	119	139
INVESTERINGAR					
Investeringar anläggningstillgångar	-142	-143	-154	-243	-321
Övriga investeringsinkomster/inv bidrag	8	3	0	0	0
Försäljning av anläggningstillgångar	16	10	2	2	2
Kassaflöde investeringsverksamhet	-119	-130	-152	-241	-319
FINANSIERING					
Nyupptagna lån				75	180
Amortering skulder					
Förändring långfristiga fordringar	119	-107	130	0	0
Kassaflöde finansieringsverksamhet	119	-107	130	75	180
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL	-115	-32	-25	-47	0
Likvida medel vid årets början	221	105	73	48	1
Likvida medel vid årets slut	105	73	48	1	1

Prognos avser delårsrapport augusti.

Balansbudget

Mkr	Prognos		Budget	2019	2020
	2016	2017	2018		
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Imateriella anläggningstillgångar					
Materiella anläggningstillgångar		910	992	1 165	1 412
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	719				
Maskiner och inventarier	117				
Finansiella anläggningstillgångar	1 519	1 626	1 495	1 495	1 495
Summa anläggningstillgångar	2 355	2 536	2 487	2 661	2 907
Omsättningstillgångar					
Förråd, exploateringsprojekt m m	27	13	15	15	13
Fordringar	299	280	280	280	280
Kortfristiga placeringar	236	104	235	235	235
Kassa och bank	105	73	48	1	1
Summa omsättningstillgångar	667	471	578	531	529
SUMMA TILLGÅNGAR	3 022	3 007	3 065	3 192	3 436
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	1 893	1 914	1 953	1 975	2 002
<i>Därav årets resultat</i>	<i>108</i>	<i>21</i>	<i>39</i>	<i>21</i>	<i>28</i>
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner	270	281	308	336	370
Andra avsättningar	32	32	21	21	21
Summa avsättningar	302	313	329	358	391
Skulder					
Långfristiga skulder	82	79	77	150	330
Kortfristiga skulder	643	593	593	593	593
Kortfristiga skulder avgiftsbest. del	102	107	113	117	121
Summa skulder	827	780	783	860	1 043
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	3 022	3 007	3 065	3 192	3 436
Panter och ansvarsförbindelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelse som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	1 140	1 107	1 056	1 025	993
Övriga ansvarsförbindelser	5 442				

Prognos avser delårsrapport augusti.

Nyckeltal

	Prognos		Budget		
	2016	2017	2018	2019	2020
Nettokostnadsökning %	4,0	6,8	2,2	4,7	4,4
Skatteint/gen statsbidrag ökning %	5,2	3,9	2,8	4,2	4,5
Utdebitering	21,56	21,56	21,56	21,56	21,56
Resultatets andel inkl. exploateringsresultat av skatteint. och utjämningsbidrag %	3,4	0,7	1,1	0,6	0,8
Resultatets andel exkl. exploateringsresultat av skatteint. och utjämningsbidrag %	3,4	0,7	0,0	0,0	0,1
Nettokostnadernas andel av skatteint. och utjämningsbidrag %	98,3	101,0	100,4	101,0	100,9
Finansnettoandel av skatteint. och utjämningsbidrag %	-1,7	-1,7	-1,6	-1,6	-1,9
Självfinansieringsgrad av årets investeringar %	126	79	68	36	30
Redovisad soliditet %	62,6	63,7	63,7	61,9	58,3
Soliditet med total pensionsskuld %	24,9	26,9	29,3	29,7	29,4
Ansvarsförbindelse p-skuld, mkr	1 140	1 107	1 055	1 025	993
Total pensionsskuld mkr	1 410	1 388	1 363	1 362	1 363
Rörelsekapital, mkr	-78	-229	-128	-179	-184
Räntebärande nettolikviditet, mkr	146	28	133	86	86

Skattefinansieringsgrad av årets investeringar

Beskriver hur stor andel av investeringarna som kommunen finansierat med det utrymme som skapats av avskrivning och årets resultat. Ett tal på 100 % och över innebär att kommunen helt kunnat finansiera sina investeringar utan att låna eller minskat finansiella placeringar.

Soliditet

Soliditet är ett mått på kommunens långfristiga handlingsutrymme-. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med egna medel i form av eget kapital.

Ansvarsförbindelse

Pensionsrätt som intjänats före 1998 redovisas inte som en skuld i balansräkningen.

Räntebärande nettolikviditet

Egen likviditet (exklusive inlåning från bolagen i koncernsamordningen) och kortfristiga placeringar.

Rörelsekapital

Omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder.

Nämndernas verksamhet

De följande verksamhetsbeskrivningarna anger de målsättningar som kommunfullmäktige har antagit att gälla för verksamheterna i Trollhättans Stad. Dessa utgår från den övergripande visionen och är avstämde mot de grundläggande värderingarna och programförklaringen som gäller i denna MRP.

Politiskt prioriterad inriktning

Den politiskt prioriterade inriktningen beskriver verksamhetens långsiktiga färdriktning. Den ger en bild över vad verksamheten syftar till och de ansvariga för verksamheterna måste kontrollera om man rör sig i den inriktning som är utstakad. Inriktningen ska genomsyra alla måldokument och handlingsplaner som upprättas under mandatperioden.

Resurser

Utgångspunkten är 2017 års budget fastställd hösten 2016. Resurser anger de ekonomiska ramar som finns avsatta under perioden. Beloppen 2018 utgör budgetanslagen för respektive verksamheter.

Anslagen är beräknade i 2017 års lönenivå d v s helårseffekten av denna ingår. Medel för 2018 års avtal kommer att fördelas genom tilläggsanslag när dessa är klara. Se vidare särskilt avsnitt längre bak i denna handling angående ramkompensation för pris- och löneökningar.

Kapitalkostnader för "anläggningar" kommer att justeras senare.

Resursrutorna är uppdaterade såväl i sammandraget under respektive nämnd som för respektive verksamheter.

Ramförändringar

I handlingen redovisas totalanslagen för respektive verksamheter, samt de förändringar som har prioriterats av Budgetkommittén inom ramen för tillgängliga resurser. Ramförändringarna redovisas mot budget för 2017. Fördelningen inom verksamheterna – inom ramen för nämndernas uppdrag och prioriterade mål – hör till respektive nämnds budgetarbete.

Nämnderna har befogenhet att själv besluta om mindre omdisponeringar mellan sina anslag (MRP -verksamheter), om de inte motverkar uppfyllande av kommunfullmäktiges prioriterade mål. Större omdisponeringar och större ändringar av särskilt riktade anslagsförändringar, ska beslutas av kommunstyrelsen. Se vidare precisering till budget- och resultatuppföljningsreglementet.

Prioriterade mål

Fullmäktige tilldelar nämnderna prioriterade mål som ska uppnås under mandatperioden samt året efter nästa val. Nämnderna konkretiserar de prioriterade målen genom att bryta ner dessa i verksamhetsmål i nämndens verksamhetsplan med budget. Nämndernas verksamhetsmål och dess indikatorer används som underlag för att bedöma måluppfyllelsen av tilldelade prioriterade mål.

Nyckeltal

Nyckeltalen är statistik som visar utvecklingen av nämndernas verksamhet. Utöver de viktigaste nyckeltal som kommunfullmäktige behöver följa för respektive nämnd kan nämnderna komplettera med fler nyckeltal för uppföljning i sin verksamhetsplan med budget.

Styrande policyer

På föregående sidor finns de fyra policyer som är styrande för verksamheterna inom Trollhättans Stad.

Rapportering av uppföljning

Nämnderna ska rapportera en prognos för måluppfyllelsen av kommunfullmäktiges prioriterade mål i delårsrapporterna, per april och augusti, genom en översiktlig bedömning av resultatet vid årets slut med s.k. "värdeomätare". I bokslutet görs slutlig rapportering för året.

Uppföljningen av nämndernas verksamhetsmål med tillhörande indikatorer ska stanna hos respektive nämnd, men utgör en grund och ett stöd för rapporteringen till kommunfullmäktige av de prioriterade målen.

Nämndens presidium:**Ordförande:** Mats Wiking (s)**1:e vice ordf:** Fahimeh Nordborg (v)**2:a vice ordf:** Remigiusz Bielinski (m)**Antal ledamöter och ersättare:** 15 ordinarie, 7 ersättare**Nämndens ansvarsområde**

Förskola/Pedagogisk omsorg, Förskoleklass/Grundskola/Grundsärskola/Fritidshem, Skolformsövergripande verksamhet samt Gemensam administration

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Alla skolor ska arbeta mot ökad måluppfyllelse, där resurserna måste fördelas utifrån elevernas behov.
- Det långsiktiga målet är att alla elever ska lämna grundskolan med behörighet för vidare studier. För att målet ska nås krävs en ökad likvärdighet och att förskolan och skolan blir en trygg och långsiktigt hållbar arbetsplats för barn, elever och personal.
- Särskild vikt ska läggas vid systematiskt kvalitetsarbete, matematik och språkutvecklande arbetssätt i förskolan och i grundskolan.

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Förskola	328 288	334 319	343 878	312 114	321 602	333 154
Grundskola/Fritidshem	625 521	664 857	698 359	664 579	675 251	692 385
Skolformsövergripande verksamhet	19 743	23 407	23 716	2 289	2 289	2 289
Lednings och stödverksamhet	15 859	16 210	16 863	13 262	15 158	16 596
Generell neddragning				-2 242	-2 242	-2 242
Summa	989 411	1 038 793	1 082 816	990 003	1 012 058	1 042 182

Investeringssammandrag, netto

Verksamhetsområde	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Förskola	705	1 045	1 895	1 700	1 700	1 700
Grundskola/Fritidshem	4 273	1 312	4 288	1 700	1 700	32 780
Skolformsövergripande verksamhet	431	826	700	900	900	900
Lednings och stödverksamhet	129	351	1 100	1 200	1 200	1 200
Summa	5 538	3 533	7 983	5 500	5 500	36 580

Ledning och stödverksamhet

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nämnd	1 126	990	914	944	944	944
Lednings- och stödverksamhet	14 733	15 220	15 949	12 318	14 214	15 652
Nettokostnad	15 859	16 210	16 863	13 262	15 158	16 596

Ramförändringar

- Tillfälligt sänkt ram vid övergång till leasing av datorer med -3 797 tkr för 2018, -1 901 tkr för 2019 och -463 tkr för 2020.
- Generell neddragning 0,2 %, -2 242 tkr from år 2018.

Förskola

Verksamhetens omfattning

Verksamhet för barn 0-5 år bedrivs i form av förskola och pedagogisk omsorg. Inom Utbildningsnämnden finns 52 förskolor (varav 4 fristående) samt pedagogisk omsorg, såväl enskild som kommunal.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- I förskolan och den pedagogiska omsorgen ska barnets behov av trygghet och utveckling tillgodoses på ett sätt som gynnar lärandet.
- Verksamheterna ska präglas av nyfikenhet, kreativitet, likvärdighet och inflytande.
- Verksamheterna ska skapa förutsättningar och lust hos barnen att utveckla kunskaper och färdigheter för att kunna påverka och orientera sig i ett hållbart samhälle.
- Pedagogisk kompetens hos personalen är av stor vikt och lärandet kring matematik och språkutvecklande arbetsätt ska fortsätta.
- Verksamheterna ska bedrivas med höga förväntningar på varje barns lärande och utveckling.
- Verksamheterna ska samverka och ansvara för att det sker ett erfarenhetsutbyte kring metoder, analys och resultat.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	398 696	403 651	396 129	364 365	373 853	385 405
Intäkter	70 407	69 332	52 251	52 251	52 251	52 251
Nettokostnad	328 288	334 319	343 878	312 114	321 602	333 154

Ramförändringar

- Målgruppsförändringar förskola, 4 578 tkr år 2018, 11 756 tkr år 2019 och 21 308 tkr år 2020.
- Lokalbehov pga målgruppsökning, 2 000 tkr år 2018, 4 000 tkr år 2019 och 6 000 tkr.
- Ökad hyreskostnad, Gulsparven, 310 tkr fr o m år 2019.

- Omdisponering till Serviceförvaltningen, -41 772 tkr from år 2018.

Antal barn	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Antal barn förskola	3033	3 050	3 080	3 013	3 060	3 133	3 230

Anm: Inskrivningsprocent för barn 1-5 år har uppskattats till 85,8 % för åren 2018-2020. Målgruppsersättningen är för 1-5 år 98 335kr.

Prioriterade mål

1: Varje barn ska ges likvärdiga förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin utveckling.

2: Alla barn ska ha en lärandemiljö som främjar hållbarhet.

3: Barn och deras vårdnadshavare ska ges inflytande över och delaktighet i barnets lärande och utveckling.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Andel vårdnadshavare som är nöjda med verksamhetens kvalitet	80		94,1		94,4
2. Andel vårdnadshavare som upplever sig ha inflytande och delaktighet i verksamheten	71		79		85,7
3. Antal inskrivna barn per årsarbetare	5,4	5,1	5,2	5,3	5,2
4. Frisktal personal i verksamheten *					44,3
5. Andel legitimerade förskollärare i förskolan av pedagogisk personal. *					46

*)Mäts första gången 2016

Styrande lagar/förordningar

- Skollagsstiftning och skolförordningar

Grundskola

Verksamhetens omfattning

I grundskolan/grundsärskolan går elever från förskoleklass till år 9. Inom Utbildningsnämndens ansvarsområde finns 19 grundskolor samt särskola med tillhörande fritidshemsverksamhet (korttidstillsyn). Dessutom tillkommer tre friskolor (F-klass – år 9). Fritidshemmens (6-12 år) uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen. Inom Utbildningsnämnden finns 24 fritidshem (varav 3 fristående).

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Alla elever ska ges möjlighet, och förväntas att nå så långt som möjligt utifrån deras individuella förutsättningar, oberoende av vilket område eller vilken skola eleven går i.
- Verksamheterna ska baseras på demokratiska värderingar där det normkritiska tänkandet ska genomsyra vardagen.
- Insatser för ökad behörighet till gymnasieskolan ska utvecklas
- Stödinsatser ska utvecklas för alla åldrar
- Verksamheterna ska utöva nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling
- I fritidshemmet ska barnets behov av trygghet och utveckling tillgodoses på ett sätt som gynnar lärandet.
- Verksamheterna ska präglas av nyfikenhet, kreativitet, likvärdighet och inflytande.
- Verksamheterna ska skapa förutsättningar och lust hos barnen att utveckla kunskaper och färdigheter för att kunna påverka och orientera sig i ett hållbart samhälle.
- Pedagogisk kompetens hos personalen är av stor vikt och lärandet kring matematik och språkutvecklande arbetssätt ska fortsätta.
- Verksamheterna ska bedrivas med höga förväntningar på varje barns lärande och utveckling.
- Verksamheterna ska samverka och ansvara för att det sker ett erfarenhetsutbyte kring metoder, analys och resultat.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	696 768	759 547	741 511	707 731	718 403	735 537
Intäkter	71 247	94 689	43 152	43 152	43 152	43 152
Nettokostnad	625 521	664 857	698 359	664 579	675 251	692 385

Ramförändringar

- Målgruppsförändringar, 6 780 tkr år 2018, 15 854 tkr år 2019 och 23 094 tkr år 2020.
- Lokalkostnader Sylteskolan 881 tkr år 2018, 1 321 tkr år 2019 och 11 160 tkr år 2020.
- Lokalkostnader Hälltorps skola 1 333 tkr from år 2018.
- Enligt finansieringsprincipen enligt ramfördelningslista, 1 973 tkr år 2018, 3 131 tkr år 2019 och 3 186 tkr år 2019.
- Omdisponering till Serviceförvaltningen, -50 976 tkr from år 2018.

Antal elever	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
(inkl friskoleelever)							
Förskoleklass	681	672	685	728	721	729	732
År 1 – 3	2 019	2 057	2 067	2 135	2 154	2 198	2 234
År 4 – 6	1 959	2 032	2 095	2 132	2 149	2 181	2 220
År 7 – 9	1 908	1 961	2 059	2 104	2 150	2 202	2 233
Summa antal elever	6 567	6 722	6 906	7 099	7 174	7 310	7 419

Anm: Målgruppsersättning per elev F-klass är 26 308kr, år 1-3 är 48 367kr, år 4-6 är 57 904kr och år 7-9 är 67 692kr.

Antal barn	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Antal barn fritidshem	2 538	2 587	2 745	2 763	2 807	2 857	2 897

Anm: Inskrivningsprocent för barn 6-9 år har uppskattas till 78,4 % och 10-12 år 25,8 % för åren 2018-2020. Målgruppsersättningen är för 6-9 år 30 343 kr och för 10-12 år 15 805 kr.

Prioriterade mål

1: Varje barn/elev ska ges likvärdiga förutsättningar att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

2: Alla barn/elever ska ha en lärandemiljö som främjar hållbarhet.

3: Barn/elever och deras vårdnadshavare ska ges möjlighet till inflytande över och delaktighet i barnets/elevens lärande och utveckling.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram	80,6	77,9	78,0	76,2	82,9
2. Andel närvarande elever*					88,7
3. Andel legitimerade lärare			74,6	76,4	74,5
4. Andel elever som upplever sig ha inflytande och delaktighet i verksamheten			– ¹⁾		67,6
5. Andel elever som upplever att verksamheten präglas av tillit och höga förväntningar			– ¹⁾		83,7

*) Mäts för första gången 2016. ¹⁾ Elevundersökning hade för låg svarsfrekvens.

Styrande lagar/förordningar

- Skollagsstiftning och skolförordningar

Skolformsövergripande

Verksamhetens omfattning

Med skolformsövergripande verksamhet menas här bl.a. delar av området för elevstöd och modersmål, elevförsäkringar, utbildningsförvaltningens supportgrupp, förvaltningsstrategisk kompetensutveckling och arbetsvård.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- De skolformsövergripande verksamheterna ska genom stöd anpassat efter utbildningsverksamheternas behov, bidra till ökad måluppfyllelse i huvudprocessen omsorg, fostran och lärande.
- De skolformsövergripande verksamheterna ska bidra till att skapa förutsättningar och lust hos eleverna att utveckla kunskaper och förmågor i ett livslångt, hållbart perspektiv.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	51 920	58 675	50 224	28 797	28 797	28 797
Intäkter	32 177	35 268	26 508	26 508	26 508	26 508
Nettokostnad	19 743	23 407	23 716	2 289	2 289	2 289

Ramförändringar

- Omdisponering till Serviceförvaltningen, -21 677 tkr from år 2018.

Prioriterade mål

1: Skolformsövergripande verksamheterna ska stödja huvudprocessen lärande, omsorg och fostran.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Andel nöjda mottagare av tjänster från skolformsövergripande verksamheterna		90%	90%	90%	90%

Styrande lagar/förordningar

- Generell lagstiftning

Nämndens presidium:**Ordförande:** Carina Lorentzon (s)**1:e vice ordf:** Christer Bohm (v)**2:a vice ordf:** Sari Samuelsson (m)**Antal ledamöter och ersättare:** 13 ordinarie, 7 ersättare**Nämndens ansvarsområde**

Kulturverksamhet, inkluderar bibliotek, arrangemang, kulturarvsfrågor, frågor om offentlig gestaltning, Konsthallen, N3 med kulturskola och kulturbyrå samt Kronans kulturhus med fritidsgård och bibliotek.

Fritidsverksamhet, inkluderar fritidsanläggningar, natur- och friluftsmark och fritidsgårdar även Kronan fritidsgård. Föreningsstöd, inkluderar stöd till kultur- och fritidsverksamhet.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

Kultur- och fritidsverksamheten ska bidra till mer jämlika och jämställda livsvillkor

Kultur- och fritidsverksamheten ska stärka kommunens attraktionskraft, tillväxt och utveckling

Kultur- och fritidsverksamheten ska stimulera och medverka till ökad delaktighet och inflytande

Kultur- och fritidsverksamheten ska medverka till ökad ekologisk hållbarhet

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kulturverksamhet	64 977	68 075	67 352	67 768	67 768	67 768
Fritidsverksamhet	55 089	57 668	59 295	61 437	62 087	62 087
Föreningsstöd	15 294	15 529	16 250	16 271	16 271	16 271
Lednings och stödverksamhet Kn	6 229	5 802	6 224	6 222	6 340	6 429
Generell neddragning				-310	-310	-310
Summa	141 590	147 075	149 122	151 389	152 157	152 246

Investeringssammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kulturverksamhet	1 387	11 044	1 590	2 080	3 480	3 755
Fritidsverksamhet	14 916	17 786	22 725	27 120	24 970	11 350
Lednings och stödverksamhet Kn	53	0	0			
Summa	16 356	28 830	24 315	29 200	28 450	15 105

Ledning och stödverksamhet

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nämnd	680	545	500	517	517	517
Lednings- och stödverksamhet	5 549	5 257	5 724	5 705	5 823	5 912
Nettokostnad	6 229	5 802	6 224	6 222	6 340	6 429

Ramförändringar

- Tillfälligt sänkt ram vid övergång till leasing av datorer med -251 tkr för 2018, -133 tkr för 2019 och -44 tkr för 2020.
- Utvecklingsledare/kommunikatör, 185 tkr from år 2018.
- Generell neddragning 0,2 %, -310 tkr from år 2018.

Kulturverksamhet

Verksamhetens omfattning

Huvud- och Syltebiblioteken, Bokbussen, N3 Mötesplats för ung kultur, Kronan kulturhus med bibliotek och fritidsgård, Konsthall, Allmänskultur, Arrangemangsverksamhet, kulturarvsfrågor och Ungdomspengen.

Prioriterade mål

1: Kulturverksamheten ska bidra till mer jämlika och jämställda livsvillkor

Verksamheten ska medverka till social hållbarhet, genom att utjämna socioekonomiska skillnader, verka för mångfald och inkludering samt öka tillgängligheten till positiva och trygga mötesplatser som främjar tolerans och allas lika värde. Aktivt deltagande i kulturverksamheter är av väsentlig betydelse för innovationsdriven inkluderande och hållbar utveckling. Barn- och ungdomsverksamheten ska prioriteras.

2: Kulturverksamheten ska stärka kommunens attraktionskraft, tillväxt och utveckling

Kultur attraherar humankapital, företag och externa investeringar och är en förutsättning för social och ekonomisk utveckling. Verksamheten ska medverka till att stärka kommunens varumärke, bl.a. genom att realisera de ambitioner som fastställs i "Strategi för besöksnäring". Kulturverksamheten ska även framgent engagera sig i arbetet med stadsmiljöfrågor och strategier för kreativa näringar samt kreativitet och entreprenörskap. I arbetet med Trollhättan som attraktiv studentstad har verksamheten en viktig roll att spela, liksom i arbetet med att erbjuda arrangemang för såväl trollhättebor som besökare.

3: Kulturverksamheten ska stimulera och medverka till ökad delaktighet och inflytande

Verksamheten ska främja fri åsiktsbildning samt värna om yttrandefriheten och allas lika värde. Den ska ge människor möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka, och genom att skapa förutsättningar till lärande och utveckling, bidra till ökad samhällsgemenskap och inkludering.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	75 158	81 619	80 832	81 248	81 248	81 248
Intäkter	10 181	13 544	13 479	13 479	13 479	13 479
Nettokostnad	64 977	68 075	67 352	67 768	67 768	67 768

Ramförändringar

- Kultursekreterare 100-årsjubileum, -112 tkr from år 2018.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal deltagare i N3 kulturskolas verksamhet	1563	1 591	1 610	1 575	1 557
2. Procentuell andel pojkar/ flickor i N3 Kulturskolas avgiftsbelagda verksamhet	34/66	35/65	32/68	32/68	32/68
3. Kronan; antal bokningar i lokaler (samtliga)	689	1 175	1 481	1 179	1 172
4. Bibliotek (samtliga) antal besök fysiska och digitala (tusental)	520	563	584,5	570,8	364,3
5. Konsthallen antal besökare	10 363	9 175	11 580	12 501	12 604

Styrande lagar/förordningar

- Generell lagstiftning
- Bibliotekslagen

Fritidsverksamhet

Verksamhetens omfattning

Fritidsgårdsverksamhet för ungdomar mellan 12–17 år finns på Kronan, Sylte, Lexington, Hjortmossen, Skogshöjden, Strömslund, Storegården, Sjuntorp och på somrargården Öresjö. Brukar drivna verksamheter finns i Velandå och Upphärad.

Fritidsanläggningarna omfattas av Granngårdens motionsanläggning, Edsborgs IP, Slättbergshallen, Slätthults motionsanläggning, Sjuntorps sim- och idrottsanläggning och 15 idrottshallar. Därtill kommer motionsspår, friluftsbad och 35 föreningsdrivna anläggningar

Prioriterade mål

1: Fritidsverksamheten ska bidra till mer jämlika och jämställda livsvillkor

Verksamheten ska medverka till social hållbarhet, genom att utjämna socioekonomiska skillnader, verka för mångfald och inkludering samt öka tillgängligheten till positiva och trygga mötesplatser som främjar tolerans och allas lika värde. Det utåtriktade arbetet ska utvecklas och verksamheten ska präglas av samverkan med andra aktörer för att åstadkomma positiva resultat. Barn- och ungdomsverksamheten ska prioriteras inom fritidsverksamheten.

2: Fritidsverksamheten ska stärka kommunens attraktionskraft, tillväxt och utveckling

Fritidsverksamheten ska medverka till att stärka Trollhättans Stads varumärke och kommunens utveckling. En väl fungerande fritidsverksamhet är en mycket viktig aktör i samhällsutvecklingen och kan vara av avgörande betydelse i val av bostadsort och företagsetablering. Verksamheten har som uppgift att erbjuda arrangemang för både trollhättebor och besökare och ska satsa på såväl bredd- som elitidrott.

3: Fritidsverksamheten ska stimulera och medverka till ökad delaktighet och inflytande

Verksamheten ska främja fri åsiktsbildning samt värna om yttrandefriheten och allas lika värde. Den ska ge människor möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka, och genom att skapa förutsättningar till lärande och utveckling bidra, till ökad samhällsgemenskap och inkludering

Resurser

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kostnader	67 020	70 183	70 796	72 937	73 587	73 587
Intäkter	11 931	12 515	11 501	11 501	11 501	11 501
Nettokostnad	55 089	57 668	59 295	61 437	62 087	62 087

Ramförändringar

- Lokalhyra idrottshall Sylte, 1 350 tkr 2018, 2 000 tkr from år 2019.
- Lokalhyra V-huset Hjortmossen, 300 tkr from år 2018.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Slättbergshallen säsong antal veckor A/B/C-hallen	21/27/ 12	21/27/ 12	21/27/ 12	22/30/ 12	22/30/12
2. Antal bad i Sjuntorps simhall	27 609	26 252	29 169	27 267	31 007
3. Antal besökare (samtliga) på fritidsgårdarna	1 128	949	1 235	1 294	1 433
4. Antal öppettimmar efter 14.00 vardagar samt helg -fritidsgårdar	229	241	261	261	261

Styrande lagar/förordningar

- Generell lagstiftning

Föreningsstöd

Verksamhetens omfattning

Stöd till föreningslivet i form av ekonomiska bidrag och subventioner men även i form av information, utbildning och rådgivning. Vidare ingår att stimulera initiativ som bidrar till en meningsfull fritid i olika former.

Prioriterade mål

1: Föreningsstöd ska medverka till mer jämlika och jämställda livsvillkor

Föreningsstöd ska medverka i arbetet med social hållbarhet, genom att i projekt och olika former stödja föreningslivet i arbetet med att utjämna socioekonomiska skillnader. Föreningslivet ska stimuleras till att verka för mångfald och inkludering samt skapa tillgängliga och trygga mötesplatser som främjar tolerans och allas lika värde. Barn- och ungdomsverksamheten ska prioriteras.

2: Föreningsstöd ska stärka kommunens attraktionskraft, tillväxt och utveckling

Ett väl fungerande föreningsliv är en mycket viktig aktör i samhällsutvecklingen och kan vara av avgörande betydelse i val av bostadsort och företagsetablering. Här spelar föreningslivets olika grenar en viktig roll liksom utbudet av kulturföreningar, studieförbund och andra intresseorganisationer.

3: Föreningsstöd ska stimulera och medverka till ökad delaktighet och inflytande

Ett väl fungerande föreningsliv har en avgörande betydelse för kommunen och lägger grunden för det demokratiska samhällets utveckling. Föreningslivets roll ur ett folkhälsooperspektiv för såväl gammal som ung kan vara avgörande för livskvalitet och välbefinnande. Former för dialog med föreningar och organisationer ska utvecklas och stimuleras. Föreningsstöd ska stimulera och medverka till utveckling av demokratins former och värdegrund inom föreningslivet.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	17 215	17 990	16 867	16 889	16 889	16 889
Intäkter	1 920	2 460	617	617	617	617
Nettokostnad	15 294	15 529	16 250	16 271	16 271	16 271

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal deltagartillfällen idrott (tusental) ¹⁾	275,9	273,2	257,1	283,6	300,8
2. Antal medlemmar i bidragsberättigad ålder ¹⁾	9 174	8 927	8 711	10 542	11 686
3. Procentuell andel pojkar/flickor i bidragsberättigad ålder som det sökts bidrag för, samtliga föreningar	56/44	57/43	58/42	57/43	59/41

¹⁾ Fram till och med 2014, 7-20 år efter det 7-25 år.

Styrande lagar/förordningar

- Generell lagstiftning

	<h1>Omsorgsnämnden</h1>	
---	-------------------------	---

Nämndens presidium:

Ordförande: Ann-Christin Holgersson (s)

1:e vice ordf: Sven-Åke Möll (s)

2:a vice ordf: Maria Nilsson (kd)

Antal ledamöter och ersättare: 15 ledamöter, 7 ersättare

Nämndens ansvarsområde

Vård och omsorg, Omsorg för funktionsnedsatta, Social psykiatri och Kommunal hälso- och sjukvård

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

Omsorgsnämnden kommer under mandatperioden att särskilt fokusera på följande områden:

- Omsorgen för äldre och personer med funktionsnedsättning ska tillgodose den enskildes individuella behov av varierade insatser.
- Insatserna ska bidra till rättvisa och jämlikhet. Omsorgsverksamheten ska på ett flexibelt sätt anpassas till olika grupper skilda behov.
- Förebyggande verksamhet ska prioriteras och erbjudas de grupper som behöver det.
- Stödet till anhöriga ska prioriteras och anpassas efter skilda behov.
- Äldres och funktionsnedsattas trygghet ska särskilt uppmärksammas.
- Verksamheten ska aktivt samverka med andra aktörer och kommunala verksamheter för att öka kvalitén.
- Verksamheterna ska aktivt skapa förutsättningar för att öka brukarnas delaktighet och inflytande vid planering, genomförande och uppföljning av utförda insatser.
- En stimulerande aktivering ska erbjudas inom äldreomsorgen.
- En meningsfull sysselsättning ska erbjudas personer med funktionsnedsättning som behöver detta.
- Verksamheten ska präglas av god ekonomisk hushållning och ekologisk hållbarhet.
- Synpunkter från brukare och deras anhörigas ska tas till vara.
- Verksamhetens hushållning med resurser ska noggrant följas över tid och jämföras med andra kommuner.

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vård och omsorg	601 220	635 941	653 940	643 642	659 025	671 014
Omsorg för funktionsnedsatta	235 884	254 805	268 110	278 836	278 836	278 836
Social psykiatri	51 692	53 877	57 750	58 697	58 697	58 697
Lednings och stödverksamhet	15 062	17 150	23 743	22 295	23 073	23 652
Generell neddragning				-2 073	-2 073	-2 073
Summa	903 858	961 772	1 003 543	1 001 396	1 017 557	1 030 125

Investeringssammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vård och omsorg	2 079	3 197	2 841	5 421	10 921	9 120
Omsorg för funktionsnedsatta	215	387	1 016	1 126	1 126	625
Social psykiatri	0	478	113	437	1 137	135
Lednings och stödverksamhet	1 828	2 643	9 233	5 976	4 376	1 970
Summa	4 123	6 705	13 203	12 960	17 560	11 850

Ledning och stödverksamhet

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nämnd	1 350	1 106	1 122	1 156	1 156	1 156
Lednings- och stödverksamhet	13 712	16 043	22 621	21 139	21 917	22 496
Nettokostnad	15 062	17 150	23 743	22 295	23 073	23 652

Ramförändringar

- Generell neddragning 0,2 %, -2,1 mkr.
- Tillfälligt sänkt ram vid övergång till leasing av datorer -1,6 mkr 2018, -0,9 mkr 2019 -0,3 mkr 2020.

Vård och omsorg

Verksamhetens omfattning

Hemvård, Särskilda boendeformer, Växelboende/Korttidsboende, Dagverksamhet, Trygghetslarm, Telefonservice, Restaurangverksamhet, Ledsagarservice, Avlösarservice, Färdtjänst, Riksfärdtjänst och Bostadsanpassningsbidrag. Hälso- och sjukvården omfattar Hemsjukvård och Rehabilitering/habilitering.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Personalen ska genom hög kompetens, professionellt förhållningssätt och gott bemötande skapa förutsättningar för att bedriva vård och omsorgsarbetet så att det ger trygghet meningsfullhet och självständighet.
- Den enskilde ska så långt möjligt beredas möjlighet att bo kvar i sitt hem.
- Verksamheten ska präglas av helhetssyn där den enskildes behov ska vara vägledande.
- En utveckling för ökad delaktighet och ökat inflytande för den enskilde ska prägla verksamheten.
- Vid behov ska den enskilde erbjudas ett vård och omsorgsboende som tillgodoser behovet av trygghet och omvårdnad.
- Olika möjligheter ska sökas för att kompensera funktionsnedsättningar.
- Verksamheten ska via en öppen och engagerad dialog med brukare/patient, anhöriga och andra intressenter ta till vara synpunkter för utveckling av verksamheten.
- Verksamheten ska ta tillvara frivilligorganisationernas engagemang för att skapa mervärde för den enskilde.
- Verksamheten ska ha ett hälsofrämjande synsätt, stimulera till egenvård och ge en god och säker hälso- och sjukvård i samverkan med Västra Götalandsregionen.

Resurser

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kostnader	773 143	776 857	784 452	774 154	789 537	801 526
Intäkter	171 923	140 916	130 512	130 512	130 512	130 512
Nettokostnad	601 220	635 941	653 940	643 642	659 025	671 014

Ramförändringar

- Korrigering målgrupp 2014-2016, fler äldre än tidigare beräkning utslaget på tre år, 5,7 mkr 2018, 8,0 mkr 2019, 8,8 mkr 2020.
- Nya målgruppsbehov 6,6 mkr 2018, 16,8 mkr 2019, 28,0 mkr 2020.
- Hyra källstorp 150 tkr 2018, 410 tkr 2019.
- Blåvingen 2, konvertering till demensboende 2,7 mkr 2019.
- Omdisponering av budget för måltid- och lokalvårdsverksamheten till serviceförvaltningen -34,5 mkr.

Prioriterade mål

1: De enskildas delaktighet och inflytande över hur vården och omsorgen utformas ska öka

En viktig förutsättning för att uppnå god vård och omsorg är den enskildes delaktighet och inflytande över vården och omsorgen. En hög delaktighet och ett stort inflytande från den enskilde ger bättre upplevd livskvalitet. Ofta medför ökad delaktighet och större inflytande att de insatser som ges får bättre effekt än de annars skulle ha haft.

2: Bättre boendemiljö i gruppboende ska ge förutsättningar för en god vård och omsorg.

Boendemiljön i gruppboende bidrar i hög grad till den enskildes helhetsupplevelse av sin livssituation. Har man en närmiljö som man trivs med så ökar möjligheterna att tillgodogöra sig den vård och omsorg som staden erbjuder.

3: Sociala aktiviteter som bidrar till ökad livskvalitet ska erbjudas brukarna

Stöd i form av vård och omsorg behövs för att tillgodose de enskildas grundläggande behov och ge livskvalitet. Men för att uppnå en hög nivå av livskvalitet behöver människor känna en meningsfullhet och ett sammanhang. För att stödja detta är det viktigt att erbjuda sociala aktiviteter.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Timmar i hemvård	63 476	63 371	63 193	62 027	62 376
2. Kostnad per plats i gruppboende	442 916	468 787	466 501	420 365	441 354
3. Kostnad per brukare i hemtjänst	121 386	128 592	136 324	149 804	142 873
4. Andel brukare som är nöjda med hemtjänsten	88	89	88	89	90
5. Andel brukare som är nöjda med gruppboende	79	74	72	72	68

Styrande lagar/förordningar

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Lagen om färdtjänst
- Lagen om riksfärdstjänst
- Hälso- och sjukvårdslagen
- Patientjournalagen
- Lagen om bostadsanpassningsbidrag
- Allmänna råd från socialstyrelsen

Omsorg för funktionsnedsatta

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar Bostad med stöd och service, Korttidsverksamhet för barn/ungdom, Sysselsättning och stöd till funktionshindrade, såsom Personlig assistans, Avlösning, Ledsagning, Anhörigvårdare och Kontaktpersoner.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Den enskilde ska mötas av personal med hög kompetens och ett utvecklat socialpedagogiskt förhållningssätt.
- En utveckling för ökad delaktighet och ökat inflytande för den enskilde ska prägla verksamheten.
- Verksamheten ska präglas av helhetssyn där den enskildes behov ska vara vägledande.
- Verksamheten ska via en öppen och engagerad dialog med brukare, anhöriga och andra intressenter ta till vara synpunkter för utveckling av verksamheten. Olika möjligheter ska sökas för att kompensera funktionsnedsättningar.
- Verksamheten ska ha ett hälsofrämjande synsätt, stimulera till egenvård och ge en god och säker hälso- och sjukvård i samverkan med Västra Götalandsregionen.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	323 889	338 324	338 583	349 309	349 309	349 309
Intäkter	88 005	83 519	70 473	70 473	70 473	70 473
Nettokostnad	235 884	254 805	268 110	278 836	278 836	278 836

Ramförändringar

- Ökat antal kontaktpersoner 250 tkr.
- Förändrade behov daglig verksamhet 1,5 mkr.
- Ökad målgrupp personlig assistans enligt LSS 1,5 mkr.
- Helårseffekt LSS boende Slättbergsvägen 200, 9 platser 3,5 mkr.

Prioriterade mål

1: Den enskildes inflytande och delaktighet över hur stödet utformas ska öka så att delaktighet i samhället främjas

Genom ökad delaktighet och ökat inflytande kan den enskilde styra sin vardag och på så sätt främjas jämlikheten i levnadsvillkor och delaktigheten i samhället.

2: Ökat fokus på barnperspektivet ska genomsyra verksamheten

Barnperspektivet ska alltid finnas med i de överväganden som tas kring barn, såväl som brukare och/eller anhöriga, i utförandet och planeringen av insatser.

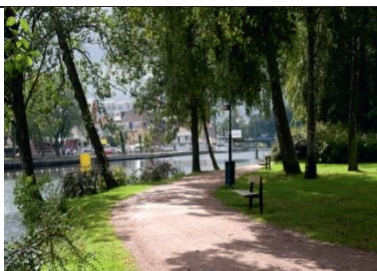
3: Den enskildes möjligheter att få meningsfull, utvecklande och individuellt anpassad daglig verksamhet ska öka.

Verksamheten ska vara meningsfull och erbjuda den enskilde stimulans, utveckling och gemenskap efter personens önskemål där individuella behov beaktas. Att få delta i meningsfull, utvecklande och individuellt anpassad daglig verksamhet medför ökad livskvalitet.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Kostnad per plats i boende	742 721	770 170	752 442	744 322	777 323
2. Kostnad per brukare personlig assistans	352 588	350 271	369 229	389 507	394 482
3. Kostnad per brukare daglig verksamhet	97 261	98 530	116 532	119 155	124 051
4. Antal köpta platser (snitt per månad)		16	18	18	19
5. Antal brukare som flyttar till eget boende					0

Styrande lagar/förordningar

- Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Socialtjänstlagen (SoL)
- Lag om assistansersättning
- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- Allmänna råd från socialstyrelsen

Socialpsykiatri

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar Bostad med stöd och service, stöd till personer i ordinärt boende såsom Boendestöd, Ledsagning och Kontaktpersoner.

Politiska prioriteringar under mandatperioden

- Den enskilde ska mötas av personal med hög kompetens och ett utvecklat socialpedagogiskt förhållningssätt.
- En utveckling för ökad delaktighet och ökat inflytande för den enskilde ska prägla verksamheten.
- Verksamheten ska präglas av helhetssyn där den enskildes behov ska vara vägledande.
- Verksamheten ska via en öppen och engagerad dialog med brukare, anhöriga och andra intressenter ta till vara synpunkter för utveckling av verksamheten.
- Olika möjligheter ska sökas för att kompensera funktionsnedsättningar.
- Verksamheten ska ha ett hälsofrämjande synsätt, stimulera till egenvård och ge en god och säker hälso- och sjukvård i samverkan med Västra Götalandsregionen.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	60 412	63 185	66 081	67 028	67 028	67 028
Intäkter	8 720	9 308	8 331	8 331	8 331	8 331
Nettokostnad	51 692	53 877	57 750	58 697	58 697	58 697

Ramförändringar

Prioriterade mål

1: Den enskildes inflytande och delaktighet över hur stödet utformas ska öka så att delaktighet i samhället främjas

Genom ökad delaktighet och ökat inflytande kan den enskilde styra sin vardag och på så sätt främjas jämlikheten i levnadsvillkor och delaktigheten i samhället.

2: Ökat fokus på barnperspektivet ska genomsyra verksamheten

Barnperspektivet ska alltid finnas med i de överväganden som tas kring barn, såväl som brukare och/eller anhöriga, i utförandet och planeringen av insatser.

3: Den enskildes möjligheter att få meningsfull sysselsättning i samverkan med andra huvudmän ska öka

Att få delta i meningsfull sysselsättning förbättrar möjligheterna att delta i samhällslivet. Olika huvudmän med uppdrag att bistå enskilda inom socialpsykiatri behöver delta med sin kompetens för att den enskilde ska få en meningsfull sysselsättning. Samverkan med andra huvudmän är därför viktig.

	2012	2013	2014	2015	2016
Nyckeltal					
1. Kostnad per plats i boende	383 791	375 631	405 057	438 411	466 992
2. Kostnad per brukare boendestöd	146 651	181 965	189 853	151 782	143 226
3. Antal brukare som flyttar till eget boende	4	4	2	0	1
4. Antal köpta platser (snitt per månad)	8	8	4	4	5
5. Antal brukare som har samordnad individuell plan					4

Styrande lagar/förordningar

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- Allmänna råd från socialstyrelsen

Nämndens presidium:

Ordförande: Lars-Gunnar Andersson (s)

1: e vice ordf: Esther O'Hara (mp)

2: a vice ordf: Lars Muregård (m)

Antal ledamöter och ersättare: 15 ordinarie, 7 ersättare

Nämndens ansvarsområde:

- Socialtjänstens individ- och familjeomsorg
- Kommunala arbetsmarknadsfrågor
- Mottagande av nyanlända flyktingar
- Konsumentrådgivning och budget- och skuldrådgivning
- Det kommunala informations- och uppföljningsansvaret för ungdomar mellan 18-20 år.
- Kommunens stöd till anhöriga
- Tillstånd för serveringstillstånd, folköl, tobak, samt receptfria läkemedel

Inom ramen för socialtjänstlagen samarbetar även arbetsmarknads- och socialnämnden med omsorgsnämnden om kommuninvånare som har kontakt med båda nämnderna. Arbetsmarknads- och socialnämnden ska utföra bästa möjliga verksamhet med högsta möjliga kvalitet som är i enlighet med de lagar och krav som ställs på verksamheten. Målen ska uppnås på ett effektivt sätt inom de ekonomiska ramarna.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Rätten till ett eget arbete och självförsörjning ska utgöra utgångspunkten för alla insatser inom verksamheten.
- Arbeta aktivt för att minska ungdomsarbetslösheten.
- Alla barn har rätt att växa upp under trygga och jämställda förhållanden och ska behandlas med respekt och få möjlighet att komma till tals.
- Barn som växer upp i familjer med våld, missbruk, kvinnoförtryck eller ekonomiska problem ska ges särskilt stöd.
- Arbetet med våld i nära relationer ska fortsätta att utvecklas. Ungdomar som känner sig utsatta för hedersrelaterat våld ska kunna få hjälp och stöd.
- Ett bra förebyggande arbete med utrymme för sociala investeringar

- Individuella insatser för barn och ungdomar ska i möjligaste mån ges på hemmaplan och föräldrar som behöver stöd i sin föräldraroll ska få det.
- Vi ska arbeta för ett samhälle fritt från missbruk. Barn och ungdomar under 18 år ska vara drogfria. Målsättningen är ett narkotikafritt Trollhättan
- Samverkan med frivilligorganisationer ska vara ett aktivt inslag i nämndens arbete.
- Vi ska värna trygghetsfrågorna ur ett folkhälsoperspektiv så att de som bor i kommunen är trygga med att leva i Trollhättan.
- Konsumentinsatser ska vara en aktiv del av nämndens arbete.
- Nämnden ska tillsammans med andra nämnder arbeta för ökad inkludering för invandrare och flyktingar som flyttar till Trollhättan.
- Nämndens tillsynsverksamhet ska leda till en ansvarsfull alkoholservering samt minskad tillgänglighet av tobak och folköl hos minderåriga.

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Arbetsmarknad	41 927	44 652	42 166	42 468	42 468	42 468
Socialtjänst	249 737	250 552	252 741	250 758	250 760	250 762
Konsumentvägledning	2 049	2 107	2 288	2 321	2 321	2 321
Lednings och stödverksamhet	17 594	17 411	18 267	17 477	18 313	18 437
Generell neddragning				-653	-653	-653
Summa	311 307	314 723	315 462	312 372	313 210	313 336

Investeringssammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Arbetsmarknad/integration	527	162	200	600	200	200
Socialtjänst	951	60	0			
Lednings och stödverksamhet	33	171	1 100	4 000	0	
Summa	1 512	393	1 300	4 600	200	200

Ledning och stödverksamhet

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nämnd	1 379	1 223	1 256	1 300	1 300	1 300
Lednings- och stödverksamhet	16 215	16 188	17 011	16 177	17 013	17 137
Nettokostnad	17 594	17 411	18 267	17 477	18 313	18 437

Ramförändringar

- Generell neddragning 0,2 %, -0,6 mkr.
- Tillfälligt sänkt ram vid övergång till leasing av datorer – 960 tkr 2018, -124 tkr 2019 .

Styrande lagar/förordningar

- Arbetsmarknadspolitikens förordningar
- Lagstiftning gällande konsumentvägledning
- Generell lagstiftning inom integration och mottagande av nyanlända
- Lagen om handel med vissa receptfria läkemedel
- Alkohollagen
- Tobakslagen
- Föräldrabalken

Arbetsmarknad/ Integration

Verksamhetens omfattning

Ansvar för arbetsmarknadspolitik åvilar staten och framför allt arbetsförmedlingen. Staden är en aktiv partner till staten i utförande av arbetsmarknadspolitiska insatser. Inom Verksamhetsområde Arbetsmarknadsstöd samordnas stadens samtliga arbetsmarknadspolitiska insatser. Utförandet av insatserna kan ske i hela stadens organisation men även i specifikt anordnade verksamheter inom Arbetsmarknadsstöd. Anställningar av personer med arbetsbegränsning där statsbidrag utgår (lönebidrag, trygghetsanställning och utvecklingsanställning) ska uteslutande ske genom Arbetsmarknadsstöd och inom den ekonomiska ram som avsatts för detta. Stadens ansvar för vissa delar inom Etableringen av nyanlända är lagstadgat och utförs av Verksamhetsområde Arbetsmarknadsstöd. Integrationsarbetet är däremot ett stadsgemensamt ansvar.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Staden ska aktivt erbjuda platser inom sin organisation för arbetssökande som är i behov av praktik, arbetsträning och i vissa fall även för anställning av arbetsmarknadspolitiska skäl.
- Arbetssökande anvisas företrädesvis från Arbetsförmedlingen eller från Verksamhetsområde Socialt Stöd och Försörjning.
- Stadens insatser vänder sig till arbetssökande oavsett bakgrund men i särskild grad till långtidsarbetslösa, ungdomar och personer i andra utsatta grupper.
- Insatserna ska vara meningsfulla och syfta till att rusta den enskilde för arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.
- Hela stadens organisation ska kunna användas liksom verksamheter som huvudsakligen har skapats för att ge arbetsträning.
- Särskilda projekt som syftar till att ge extra stöd och vägledning i strävan att söka, få och behålla ett arbete ska skapas då möjlighet ges.
- Alla platser i stadens organisation ska vara fackligt förankrade.
- Staden ska inom Etableringsreformen erbjuda alla nyanlända stöd i form av initial försörjning, SFI-undervisning samt Samhällsorientering.
- Samhällsorientering ska också erbjudas invandrade som inte omfattas av Etableringsreformen.

- Samhällsinformation och stöd i praktiska frågor ska ges för att underlätta etableringen och integrationen.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	131 842	161 106	146 005	146 307	146 307	146 307
Intäkter	89 915	116 453	103 839	103 839	103 839	103 839
Nettokostnad	41 927	44 652	42 166	42 468	42 468	42 468

Ramförändringar

Prioriterade mål

1: Arbetsmarknad ska arbeta för minskad arbetslöshet i gruppen arbetssökande i insats.

2: Arbetsmarknad ska arbeta för att minska arbetslösheten i gruppen nyanlända inom Etableringsreformen och under 36 månader efter kommunplaceringen.

3: Andelen SFI-studerande som uppnår minst C-nivå under studietiden ska öka.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal personer som deltagit i arbetsmarknadspolitiska insatser under året.	1 530	1 761	1 562	1341	1254
2. Antal ungdomar i arbetsmarknadspolitiska insatser under året.	340	419	340	154	259
3. Antal personer som under året haft en anställning av arbetsmarknadspolitiska skäl.	272	328	319	350	398
4. Antalet personer i språkpraktik eller Instegsjobb (eller motsvarande)	1	12	16	55	51
5. Andelen SFI-studerande som uppnått godkänd C-nivå under året.*	40	34	61	70	48

*Nyckeltalet går ej att få fram värden på 2010-2014

Styrande lagar/förordningar

- Arbetsmarknadspolitikens förordningar
- Socialtjänstlagen
- Personuppgiftslagen
- Förvaltningslagen
- Offentlighets- och sekretesslag
- Generell lagstiftning integration och mottagande av nyanlända
- Skollagen

Socialtjänst

Verksamhetens omfattning

Socialtjänsten ansvarar för förebyggande och uppsökande verksamhet samt individuellt inriktat utrednings- och behandlingsarbete. Verksamheten omfattar skydd och stöd till barn, hjälp och vård till missbrukare, skydd och stöd mot våld i nära relation, ekonomiskt bistånd, förmedlingsärenden, dödsboärenden, bostadsärenden familjerådgivning, stöd till brottsoffer, familjerättsliga ärenden, hem för vård och boende för ensamkommande barn, drogförebyggande arbete, serveringstillstånd, anhörigstöd och föreningsbidrag. Verksamheterna riktas till barn och familjer, ungdomar samt vuxna.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Människor i behov av stöd ska få detta på ett individuellt anpassat, sakkunnig, rättssäkert och effektivt sätt.
- Barnperspektivet ska genomsyra allt arbete i verksamheterna och förutsättningar ska skapas för att trygga barns uppväxtförhållanden så att de ges möjligheter att utvecklas till fria vuxna individer.
- Barn som växer upp i familjer med våld i nära relation, missbruk eller ekonomiska problem ska ges särskilt stöd.
- Förebyggande åtgärder för barn, ungdomar och vuxna ska fortsatt utvecklas.
- Trollhättan ska bli fritt från narkotika.
- Fortsatt prioritering och utveckling ska ske av det förebyggande arbetet samt behandlande insatser i syfte att minska droganvändandet.
- Barn och ungdomar under 18 år ska vara drogfria.
- Människor i beroende och missbruk ska få all möjlig hjälp för att komma ur missbruket och erbjudas ett så värdigt liv som möjligt under tiden.
- Vid missbruk ska snabba insatser för rehabilitering erbjudas.
- Insatser för barn, unga och vuxna ska primärt ske med utgångspunkt från befintliga nätverk och resurser på hemmaplan.
- Föräldrar som behöver stöd i sin föräldraroll ska få det.
- Arbetet mot våld i nära relation är prioriterat. Hjälp och stöd ska ges för att motverka hedersrelaterad problematik.

- Samverkan med frivilliga organisationer ska fortsätta att utvecklas inom verksamheterna.
- Personer eller familjer som behöver ekonomiskt bistånd ska, så långt det är möjligt, få stöd att erhålla annan försörjning. Det ska ske genom olika insatser i form av utbildning, praktikplatser, deltagande i projekt och samarbete med bl.a. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	310 551	403 510	364 086	362 103	362 105	362 107
Intäkter	60 814	152 958	111 345	111 345	111 345	111 345
Nettokostnad	249 737	250 552	252 741	250 758	250 760	250 762

Ramförändringar

- Försörjningsstöd -5,0 mkr.
- Missbruk av spel om pengar, enligt finansieringsprincipen 0,1 mkr.
- Hyreskostnad kvinnohärberge 0,6 mkr.

Prioriterade mål

1: Det förebyggande arbetet ska generera ökad trygghet, minskad social problematik samt minskat droganvändande.

2: Insatser för barn, unga och vuxna ska i första hand ges med utgångspunkt från befintliga nätverk och resurser på hemmaplan.

3: Arbetsmarknads- och socialnämnden ska verka för att minska antal individer som är i behov av försörjningsstöd.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. % av befolkningen som uppburit försörjningsstöd under året	8,1	8,8	8,4	7,9	7,5
2. Vårddygn HVB, barn/ungdom	5 454	2 694	2 641	3 151	4253
3. Vårddygn, vuxna	6 393	5 255	5 757	6 019	6120
4. Barn och unga 0-20 år med individuellt behovsprövad öppenvård, andel av barn och unga med insats, (%)	67,7	66,4	62	68	
5. Vuxna med individuellt behovsprövad öppenvård, andel av vuxna med insats, (%)	98,0	98,0	99,0	99	98

Styrande lagar/förordningar

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Socialtjänstförordningen
- Lagen om vård av unga (LVU)
- Lagen om vård av missbrukare (LVM)
- Föräldrabalken
- Namnlagen
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Förvaltningslagen
- Personuppgiftslagen
- Lagen om behandling av personuppgifter
- Generell lagstiftning inom socialtjänst

Konsumentvägledning

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar konsumentvägledning och budget- och skuldrådgivning.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Verksamheten ska vara ett stöd för att alla kommuninvånare ska kunna styra sin egen ekonomiska situation.
- Konsument Trollhättan ska erbjuda kommuninvånare kostnadsfri rådgivning inom konsumentfrågor och privatekonomi.
- Verksamheten ska arbeta för ökad kunskap till medborgarna i konsumentfrågor och verka för att överskuldsättningen ska minska.

Resurser

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kostnader	2 096	2 107	2 288	2 321	2 321	2 321
Intäkter	47	0	0	0	0	0
Nettokostnad	2 049	2 107	2 288	2 321	2 321	2 321

Prioriterade mål

1: Konsument Trollhättan ska arbeta för att överskuldsättningen ska minska.

2: Konsument Trollhättan ska arbeta för att få mer medvetna konsumenter.

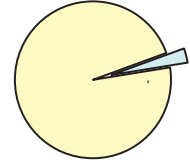
Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal veckors väntetid budget och skuldsanering	14	9	10	10	10
2. Antal ärenden budget och skuldrådgivning	247	265	204	185	230

Styrande lagar/förordningar

- Lag om skuldsanering
- Distansavtal- och hemförsäljningsavtal
- Konsumentkreditlagen
- Konsumenttjänstlagen
- Avtalsvillkorslagen
- Marknadsföringslagen
- Prisinformationslagen
- Konsumentköplagen

Byggnads- och trafiknämnden

Nämndens presidium:

Ordförande: Peter Andersson (s)

1:e vice ordf: Tina Ivarsson (mp)

2:a vice ordf: Mats Häggner (c)

Antal Ledamöter: 13 ordinarie, 7 ersättare

Nämndens ansvarsområde

- Fysisk planering och byggverksamhet
- Lantmåteriverksamhet
- Väghållning och trafiksäkerhet
- Parkverksamhet
- Projektering
- Arbeta för en ekologisk, social och ekonomiskt hållbar samhällsutveckling

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Skapa fler bostäder med en blandning av upplåtelseformer.
- Genom ett målmedvetet arbete ska trygghet, attraktivitet, tillgänglighet och trivsel tillgodoses.
- Trollhättan ska ges ökade förutsättningar för befolkningstillväxt genom att tillskapa attraktiva, trivsamma och spännande bostadsmiljöer samt offentliga platser som stärker helhetsintrycket där bland annat belysning, färg och konstnärlig gestaltning ges utrymme.
- Trafikmiljön ska utvecklas för en ökad säkerhet, framkomlighet och trygghet, där särskilt barn och andra oskyddade trafikanter ska beaktas.
- Förbättra och utveckla park- och grönområden för att skapa spontana, trygga och trivsamma mötesplatser.

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Väghållning	48 820	55 627	57 218	56 702	57 967	59 802
Parkverksamhet	17 973	20 610	21 222	21 599	21 761	22 136
Fysisk plan-, bygg lantmäteriverks.	17 017	10 276	11 974	12 109	12 151	12 223
Lednings och stödverksamhet	6 953	6 968	5 885	5 962	5 962	5 962
Generell neddragning				-201	-201	-201
Summa	90 763	93 480	96 299	96 171	97 640	99 922

Investeringssammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Väghållning	35 666	54 025	55 365	59 500	116 700	230 700
Parkverksamhet	12 711	10 280	11 318	7 400	10 400	9 650
Fysisk plan-, bygg lantmäteriverks.	5	19	1 435	1 200	1 500	700
Lednings och stödverksamhet	140	1	250	200	300	300
Summa	48 522	64 325	68 368	68 300	128 900	241 350

Ledning och stödverksamhet

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nämnd	1 098	1 265	913	941	941	941
Lednings- och stödverksamhet	5 855	5 703	4 972	5 022	5 022	5 022
Nettokostnad	6 953	6 968	5 885	5 962	5 962	5 962

Ramförändringar

- Generell neddragning av ram -201 tkr från och med 2018.
- Tillfälligt sänkt ram vid övergång till leasing av datorer med -123 tkr för 2018, -81 tkr för 2019 och – 9 tkr för 2020.

Fysisk planering, bygg- och lantmäteriverksamhet

Verksamhetens omfattning

Fysisk planering, myndighetsutövning inom bygglov och fastighetsbildning, kart-, 3D- och mätningstekniska tjänster, geodataförvaltning, rådgivning, information samt nämndadministration.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Trollhättan ska ges ökade förutsättningar för befolkningstillväxt genom att tillskapa attraktiva, trivsamma och spännande bostadsmiljöer samt offentliga platser som stärker helhetsintrycket där bland annat belysning, färg och konstnärlig gestaltning ges utrymme.
- Vara en attraktiv kommun där god byggnadskultur samt goda stads- och landskapsmiljöer skapas genom fokus på ekologisk-, social- och ekonomisk hållbarhet.
- Genom ett målmedvetet arbete ska trygghet, attraktivitet, tillgänglighet och trivsel tillgodoses.
- Trollhättan ska ytterligare stärkas som besöksort.
- Skapa fler bostäder med en blandning av upplåtelseformer.
- Medverka till att ge invånare och företag goda förutsättningar att utvecklas.
- Hög kvalitet ska genomsyra arkitektur och byggande.
- Geodata ska tillhandahållas via användarvänliga och lättillgängliga system som bidrar till fortsatt effektivisering och kvalitetssäkring av samhällsprocesser.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	28 791	23 099	24 689	24 824	24 866	24 938
Intäkter	11 774	12 823	12 715	12 715	12 715	12 715
Nettokostnad	17 017	10 276	11 974	12 109	12 151	12 223

Prioriterade mål

1: Trollhättan utvecklas och stärks när det gäller boendemiljöer och det offentliga rummet genom åtgärder för ökad trivsel och trygghet.

2: Byggherrar, fastighetsägare, och exploatörer ska uppleva att de får rätt förutsättningar för att bygga bostäder och verksamhetslokaler i Trollhättan. Vi är med och skapar förutsättningar för fler bostäder och lokaler åt alla.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Andel nöjda (%) i årlig serviceenkät ¹	76	78	77	78	91
2. Antal dialoginsatser ²	-	-	-	-	-
3. Omsättning av byggrätter för bostadsändamål ³	132	109	13	149	364
4. Antal framtagna byggrätter för bostadsändamål ⁴	22	246	52	232	264
5. Antal utnyttjade byggrätter vid årets slut ⁵	913	1 050	1 089	1172	1140

¹ Andel svarande som markerat högsta/näst högsta betyg av fem svarsalternativ på en skala från "mycket dåligt" till "mycket bra".

² Omfattar plan- och byggverksamhet

³ Omsättning byggrätter = beviljade bygglov för nybyggnad inom detaljplan (fr o m 2015 bedöms byggrätten utnyttjad när lägeskontroll utförts)

⁴ Antal byggrätter i laga kraftvunna detaljplaner under året

⁵ Gäller laga kraftvunna detaljplaner

Väghållning

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar projektering, utbyggnad, förbättring, underhåll och drift av gator och allmän platsmark som kommunen ansvarar för. Trafikärenden, parkering och samtliga myndighetsuppgifter inom området.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Gaturummet ska präglas av hög trafiksäkerhet, god miljö och ett bra underhåll.
- Trafikmiljön ska utvecklas för en ökad säkerhet, framkomlighet och trygghet, där särskilt barn och andra oskyddade trafikanter ska beaktas.
- Planering av gaturummet ska bygga på långsiktiga lösningar.
- Ökat fokus ska läggas på att kommunikationer sker på ett ekonomisk och hållbart sätt via gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	60 554	69 385	66 433	65 917	67 182	69 017
Intäkter	11 734	13 759	9 215	9 215	9 215	9 215
Nettokostnad	48 820	55 627	57 218	56 702	57 967	59 802

Ramförändringar

- För att fortsatt nå målen för beläggningsunderhåll för gator och GC tillförs 505 tkr år 2018 samt 2019 och 2020 ytterligare 920 tkr respektive 1 400 tkr, totalt 2 825 tkr jämfört med 2017.
- För tillkommande vägytor inkl GC vid utbyggnad av exploateringsområden m m tillförs 390 tkr år 2018 och 2019 samt 2020 ytterligare 345 tkr respektive 435 tkr, totalt 1 170 tkr jämfört med 2017 (exklusive beläggningsunderhåll).
- Tillfälligt anslag för underhållsarbeten av Klaffbron försvinner från 2017 med - 1,5 mkr.

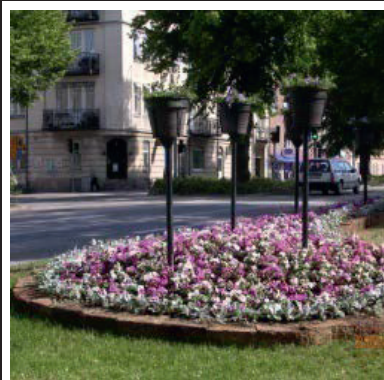
Prioriterade mål

- 1: Öka trafiksäkerheten i Trollhättan med fokus på oskyddade trafikanter och barn.
- 2: Fler upplever att vårt gaturum är trivsamt, tryggt och tillgängligt.
- 3: Fler ska välja att cykla och åka kollektivt i Trollhättan

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal kilometer ny cykelväg i kommunal regi	1,5	2,5	10,4	2,3	5,0
2. Andel nöjda (%) i enkät, standard på gator, vägar och cykelvägar ²	-	40	-	-	47
3. Andel nöjda (%) i enkät, renhållning av gator och vägar ³	-	75	-	-	76
4. Antal svårt skadade på det kommunala vägnätet	4	4	9	3	5
5. Antal omkomna på det kommunala vägnätet	1	0	0	0	1

² Andel svarande som markerat högsta/näst högsta betyg av fem svarsalternativ på en skala från "mycket dåligt" till "mycket bra".

³ Andel svarande som markerat högsta/näst högsta betyg av fem svarsalternativ på en skala från "mycket dåligt" till "mycket bra".

Parkverksamhet

Verksamhetens omfattning

Skötsel och utveckling av kommunens parker, naturområden och lekplatser inom tätorterna.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- Förbättra och utveckla park- och grönområden för att skapa spontana, trygga och trivsamma mötesplatser.
- Det goda parkrummet ska bygga på långsiktiga lösningar.
- Tillskapa trivsamma miljöer genom planteringar och blomsterarrangemang.
- Fortsätta att utveckla våra lekplatser för ökad rörelse, lek och kreativitet.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	18 075	20 942	21 422	21 799	21 961	22 336
Intäkter	102	332	200	200	200	200
Nettokostnad	17 973	20 610	21 222	21 599	21 761	22 136

Ramförändringar

- För tillkommande skötselytor p g a utbyggnad av exploateringsområden m.m. tillförs 325 tkr år 2018 samt 2019 och 2020 ytterligare 162 tkr respektive 115 tkr, totalt 602 tkr jämfört med 2017.
- För bergskrotning i det från Vattenfall övertagna området väster fallfåran anslås 260 tkr vart tredje år, 2017 var senast och 2020 är nästa gång.
- För skötsel av den nya lekplatsen på Spikön utökas ramen med 295 tkr. (Totalt finns 350 tkr i ram fr o m 2018).

Prioriterade mål

1: Fler vistas i våra parker och anlagda grönområden samt upplever att de är trivsamma och trygga.

2: Fler är aktiva i våra lekmiljöer och aktivitetsparker och upplever att de är roliga, spännande och trygga.

3: Öka tillgängligheten i våra mest välbesökta offentliga parker och grönområden.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Andel nöjda (%) i enkät, lekplatser ⁴	-	32	-	-	80
2. Andel nöjda (%) i enkät, parker ⁵	-	69	-	-	86
3. Antal lekplatser	81	81	81	82	82

⁴ Andel svarande som markerat högsta/näst högsta betyg av fem svarsalternativ på en skala från "mycket dåligt" till "mycket bra". Vid analys av nöjdhetsnivån betr. lekplatser ska vägas in att ca 40% inte hade någon uppfattning (valde svarsalternativ "vet inte").

⁵ Andel svarande som markerat högsta/näst högsta betyg av fem svarsalternativ på en skala från "mycket dåligt" till "mycket bra".

Nämndens presidium:**Ordförande:** Ann-Christine Tornebjør Torstid (s)**1:e vice ordf:** Jan-Ove Berntsson (s)**2:a vice ordf:** Angelica Lundgren Bielinski (m)**Antal ledamöter och ersättare:** 13 ledamöter och 7 ersättare**Nämndens ansvarsområde**

Miljöförvaltningens verksamhet.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

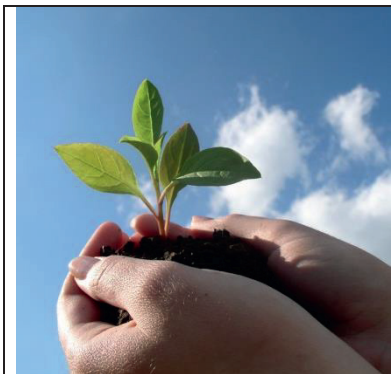
Verksamhetens inriktning är att ständigt förbättra miljön för invånarna såväl fysiskt som psykiskt samt ge goda betingelser för växter och djur. Verksamheten omfattar tillsyn och strategiskt förebyggande arbete rörande bl.a. avlopp, industrier, jordbruk, livsmedel, naturvård samt inomhusmiljö i bostäder, skolor och förskolor.

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nämnd	565	506	507	524	524	524
Miljö	6 745	6 975	7 840	8 198	8 215	8 218
Summa	7 310	7 481	8 348	8 721	8 738	8 741

Investeringsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Miljönämnden	0	0	536	536		
Summa	0	0	536	536	0	0

Miljö

Verksamhetens omfattning och politiskt prioriterad inriktning

Verksamhetens inriktning är att ständigt förbättra miljön för invånarna såväl fysiskt som psykiskt samt ge goda betingelser för växter och djur. Verksamheten omfattar tillsyn och strategiskt förebyggande arbete rörande bl.a. avlopp, industrier, jordbruk, livsmedel, naturvård samt inomhusmiljö i bostäder, skolor och förskolor.

Den övergripande inriktningen 2016–2019 är att ständigt flytta fram positionerna, så att hållbar utveckling mer och mer genomsyrar hela kommunen. Det ska ske genom att:

- Tillsyn ska bedrivas enligt Miljöbalken och Livsmedelslagen och på ett sådant sätt att Trollhättans Stad är en förebild.
- Information och vägledning ska ges till företag och allmänhet.
- All handläggning och tillsyn ska bygga på riskbedömning samt vara rättsäker, effektiv och ändamålsenlig. Handläggningen ska vara lättförståelig.
- Miljönämnden ska medverka i kommunens planeringsarbete och verka för en hållbar utveckling.
- Miljönämnden ska medverka till att det lokala miljömålsarbetet genomförs och ta ett särskilt ansvar för åtgärder inom Giffri miljö, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Ingen övergödning och God bebyggd miljö.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	11 970	12 185	12 716	13 073	13 090	13 093
Intäkter	5 225	5 210	4 876	4 876	4 876	4 876
Nettokostnad	6 745	6 975	7 840	8 198	8 215	8 218

Ramförändringar

- Generell neddragning 0,2 %, -17 tkr.
- Tillfälligt sänkt ram vid övergång till leasing av datorer -37 tkr 2018, -20 tkr 2019 -17 tkr 2020.
- Naturvård/hållbar stadsutveckling, en tjänst fr.o.m. halvårsskiftet 2017 250 tkr 2018.

Prioriterade mål

1: Miljönämnden ska verka för att öka förutsättningarna för att alla ska ha tillgång till en god miljö och hälsa

Miljönämnden har ett stort ansvar för att främja en hållbar utveckling. Trollhättan ska vara en förebild och ligga i framkant när det gäller hållbar utveckling.

Miljönämnden vill prioritera arbetet med tillsyn och rådgivning. Det är i dessa möten som ett motiverande samtal kan uppstå och förändringar sker. Miljönämnden har även ett stort ansvar för att hållbarhetsfrågorna bevakas i det långsiktiga strategiska arbetet.

2: Allmänhetens och företagens förtroende för miljönämndens arbete ska öka

De företag och den allmänhet som varit i kontakt med Miljöförvaltningen ska känna förtroende för Miljönämndens arbete och tycka att nämndens arbete är värdefullt. Det är viktigt att skapa förståelse för tillsynsavgifterna.

3: Miljönämnden ska verka för att minska miljö- och hälsorisker i de miljöer där barn vistas

Miljönämnden har ett ansvar för att ständigt beakta barnens förutsättningar till en god livsmiljö. Det kan röra sig om närhet till grönområden, kemikalier i barnomsorg och skolmiljö, säker mat, inomhus- och utomhusmiljö i barnomsorg och skolmiljö, utsatthet för buller i boendeområden och vid fritidsaktiviteter.

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Andel utförd tillsyn i förhållande till planerad i verksamhetsplanen				*)	80
2. Andel medborgare och företag som har tilltro till Miljönämndens arbete	66 ¹ 80 ²	67 ¹	84 ²	67 ¹ ** 2	78
3. Andel avlopp som bedömts ha en godtagbar rening genom inventering eller tillståndsprövning (andel totalt)	25	29	33	37,	49
4. Andel lägenheter i flerbostadshus som är kartlagda ur radonsynpunkt	7	12	22	41	54
5. Antal företag som har en sänkt erfarenhetsklassning (betalar en lägre tillsynsavgift)				*	12

*) Ingen statistik fram till 2015. **) Ej mätt 2015.

Styrande lagar/förordningar

- Miljöbalken
- Livsmedelslagen
- Strålskyddslagen
- Kommunallagen
- Förvaltningslagen
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Personuppgiftslagen

Överförmyndarnämnd

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar anslag för överförmyndarnämnd, arvode Gode män, ensamkommande barn.

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Överförmyndarnämnden	3 358	1 074	1 615	2 478	1 908	1 908

Ramförändringar

- Arvoden ställföreträdare, 250 tkr from år 2018.

Nämndens presidium

Ordförande: Paul Åkerlund (s)

1:e vice ordf: Monica Hanson (s)

2:a vice ordf: Peter Eriksson (m)

Antal ledamöter och ersättare: 15 + 15

Nämndens ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.

Styrelsen leder och samordnar övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för kommunens verksamheter samt utövar uppsikt över övriga nämnder.

Styrelsen utgör nämnd för kommunstyrelsens förvaltning.

Politisk verksamhet omfattar anslag för kommunfullmäktige och centrala nämnder och styrelser inklusive utskott mm.

Ledning, utveckling, förvaltning omfattar mål och anslag för kommunstyrelsens förvaltning som innehåller kontoret Tillväxt och utveckling, Administrativa kontoret, Ekonomikontoret och Personalkontoret samt stadsdirektören/förvaltningschef.

Avtalsbunden verksamhet omfattar kommunalförbund t ex Kunskapsförbundet Väst (gymnasium och vuxenutbildning) och uppdragsersättningar enligt avtal t ex kollektivtrafik, Innovatum, Älvhögsborg, Folkets Hus.

Serviceförvaltning omfattar kontor för produktion och service samt kontor för måltid och lokalvård.

Politiskt prioriterad inriktning under mandatperioden

- En hållbar ekonomisk-, ekologisk- och social utveckling som värnar om framtida generationer.
- Verksamheterna ska möta invånarnas behov och förväntningar med god ekonomisk hushållning. Uppföljning är ett viktigt instrument.
- Kunskapsutveckling och livslångt lärande som garant för en god och gynnsam utveckling.
- Varumärket Trollhättan ska värnas och stärkas.
- En god personalpolitik som leder till den goda arbetsplatsen.
- Kommunstyrelsens förvaltning ska vara en förebild i gott bemötande, kundorientering, god service, utveckling och förändring.

Driftsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Politisk verksamhet	19 378	26 259	24 514	25 870	25 870	24 670
Ledning, utveckling, förvaltning	89 036	95 293	101 989	104 447	104 751	105 011
Serviceförvaltningen	12 770	12 197	10 373	163 654	163 654	163 654
Avtalsbunden verksamhet	383 262	385 225	408 839	415 416	424 927	430 716
Exploatering				-37 800	-19 800	-22 600
Generell neddragning				-1 143	-1 143	-1 143
Summa	504 446	518 975	545 714	670 443	698 258	700 307

Investeringsammandrag, netto

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Plan	Plan
Verksamhetsområde	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Politisk verksamhet	0	73	1 652	1000	1000	1000
Ledning, utveckling, förvaltning	47 722	8 319	33 210	18 240	14 440	17 440
Serviceförvaltningen	13 726	22 521	26 234	38140	11455	7820
Centrala IT-investeringar	0	0	-671	4 400	4 400	4 400
Summa	61 448	30 913	60 425	61 780	31 295	30 660

Politisk verksamhet

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar anslag för kommunfullmäktige, revisionsnämnden, kommunstyrelsen, partistöd och bidrag till utbildning, personalutskott, utskott för social hållbarhet, produktions- och serviceutskott, valnämnd, samordningsförbundet Trollhättan-Lilla Edet-Grästorp (TLEG) samt diverse utredningar och utvecklingsprojekt.

Resurser

Tkr	Bokslut	Bokslut	Budget	Budget	Ram	Ram
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kommunfullmäktige	2 362	2 600	2 228	2 256	2 256	2 256
Kommunstyrelsen	8 306	8 084	10 677	10 795	10 795	10 795
Kommunrevision	1 922	1 809	2 062	2 067	2 067	2 067
Valnämnd	169	67	111	1 313	1 313	113
Övrig politisk verksamhet	6 619	13 700	9 436	9 440	9 440	9 440
Nettokostnad	19 378	26 259	24 514	25 870	25 870	24 670

Ramförändringar

- Allmänna val, 1 200 tkr år 2018 och EU val 1 200 tkr 2019.
- Kommunstyrelsen anslag för postkostnader, -250 tkr år 2018.
- Demokrati -54 tkr och Samordningsförbundet -511 tkr år 2018

Ledning, Utveckling, Förvaltning

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar stadsövergripande ledning, utvecklings- och stödverksamheter såsom översiktsplanering, exploatering, ekologisk och social hållbarhet inkl folkhälsa, näringslivsutveckling, kommunikation och information, administration och service, ekonomi- och personaladministration, företagshälsovård, fastigheter och tomträtter och överförmyndarnämndens kansli.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	134 922	140 995	192 018	194 475	194 779	195 039
Intäkter	45 887	45 702	90 029	90 029	90 029	90 029
Nettokostnad	89 036	95 293	101 989	104 447	104 751	105 011

Ramförändringar

- Stannätsutbyggnad landsbygden Öresjö avslutas, -950 tkr år 2018.
- Jämställdhetsstrategi, 133 from år 2018.
- Varumärkessatsning, 850 tkr from år 2018.
- Ramflytt till serviceförvaltningen från Stadsövergripande ledning -850 tkr from år 2018.
- Ramflytt till serviceförvaltningen från kontoret för produktion och service, - 10 422 tkr from år 2018.
- System för digital arkivering, 650 tkr from år 2018.
- En väg in: politiker plattor 50 % tjänst, 250 tkr from år 2018.
- Informationssäkerhetssamordnare, 720 tkr from år 2018.
- Resurshantering mobila enheter, 550 tkr from år 2018.
- Support och underhåll konferensrum 50 % tjänst, 250 tkr from år 2018.
- Tillfälligt sänkt ram vid övergång till leasing av datorer med -251 tkr för 2018, -133 tkr för 2019 och -44 tkr för 2020.
- Generell neddragning 0,2 %, -1 143 tkr from år 2018.

Prioriterade mål

1: Kommunstyrelsen ska verka för att förbättra förutsättningarna för företagande så att antalet företag och antal sysselsättningstillfällen ökar.

2: Kommunstyrelsen ska verka för att tillgången på bostäder ska öka.

3: Kommunstyrelsen ska verka för utveckling och effektivisering så att medborgarnas och företagarnas vardag blir enklare och att organisationens tillgänglighet och öppenhet ökar.

(Med e-förvaltning avses att utveckla och effektivisera offentlig förvaltning för att möta medborgares och företags förväntningar på en samverkande effektiv offentlig service. Med det menas en effektiv och enkel elektronisk förvaltning som använder informations- och kommunikationsteknik i kombination med organisationsförändringar och ny kompetens hos personalen.)

Nyckeltal	2012	2013	2014	2015	2016
1. Kommunen som attraktiv plats att leva och bo i (NMI)	61		62		61
2. Antal lägenheter i kommunen	30	22	27,5	27,6	27,7
3. Förändring i antal förvärvsarbetande per 1000 invånare	444	434	440	449	
4. Företagarnas omdöme om företagsklimatet (index Insikt)		70		70	
5. Kommuninvånarnas betyg på den kommunala servicen (NMI)	59		60		59

Avtalsbunden verksamhet

Verksamhetens omfattning

Kommunalförbundet Kunskapsförbundet Väst med gymnasieskola/gymnasiesärskola och vuxenutbildning/särvux. I kommunalförbundet ingår Trollhättans Stad och Vänersborgs kommun.

Gymnasieutbildningarna består av nationella program och introduktionsprogram. Vuxenutbildningen – Lärcentrum – består av grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, svenska för invandrare, kvalificerad yrkesutbildning, högskoleutbildningar på distans och uppdragsutbildningar.

Anslaget för Kunskapsförbundet Väst uppgår till 283 062 tkr år 2017.

Tilläggsbeställningar av kollektivtrafik t ex seniorkort. Västra Götalandsregionen har ett verksamhets- och ekonomiskt ansvar för kollektivtrafik sedan år 2012.

Ersättningar enligt uppdragsavtal till Älvhögsborg, Folket Hus, Innovatumkoncernen, Visit Trollhättan-Vänersborg.

Ersättning till Kommunalförbundet Fyrbodalen och till Kommunalförbundet Närf (Norra Älvsborgs räddningstjänstförbund). I kommunalförbundet ingår Trollhättan, Vänersborg, Färgelanda och Melleruds kommuner.

Bidrag till Fyrstad Flygplats AB som bedriver Trollhättan-Vänersborg flygplats. Delägare är Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Lysekils kommuner. Trollhättans andel är 59 %.

Bidrag till Högskolan Väst och studentkåren.

Avgifter till SKL Sveriges Kommuner och Landsting, STIM, SAMI, Kooperativt resurscentrum, Trollhättan City AB och Bonus Presskopia.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	386 607	391 933	408 839	415 416	424 927	430 716
Intäkter	3 345	6 708	0	0	0	0
Nettokostnad	383 262	385 225	408 839	415 416	424 927	430 716

Ramförändringar

- Målgruppsförändringar Gymnasieskolan 1 716 tkr år 2018, 7 956 tkr år 2019 och 11 752 tkr år 2020.
- Rätt till komvux enligt finansieringsprincipen -94 tkr år 2018 och -42 tkr år 2019 och -50 år 2020.

- Genomströmning gymnasieskolan, 58 tkr år 2018, 59 tkr år 2019 och 60 tkr år 2020.
- Innovatum Teknikpark hyresgaranti avslutas, -350 tkr 2018.
- Näringsbidrag Innovatum Science Center -2 500 tkr 2018 övergår till årligt bidrag.
- Näringsbidrag Innovatum Science Center 1 000 tkr årligen from år 2018
- Ökad uppdragsersättning Älvhögsborg 1 000 tkr 2018, 7 000 tkr 2019 och 9 000 tkr 2020.
- Omdisponeringar till annan verksamhet, -3 010 tkr from år 2018.
- Utökad uppdragsersättning Yrkesvux 3352 tkr 2018.

	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Ram 2018	Ram 2019	Ram 2020
Antal Trollhätteelever Gymnasieskolan	2 002	1 986	1 997	2 060	2 103	2 223	2 296

Anm: Befolkningen i åldern 16-18 år beräknas tillhöra målgruppen som stämts av mot elevtalen vid föregående bokslut. Siffran för bokslut 2016 avser antalet folkbokförda i målgruppen.

Nyckeltal för verksamhetsområdet	2012	2013	2014	2015	2016
Kunskapsförbundet Väst (Gymnasium)					
1. Genomsnittlig betygspoäng		13,2	13,2	13,0	13,5
2. Andel gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 3 år			51,7	52,0	49,0
3. Andel gymnasieelever med examen inom 3 år			65,2	64,3	61,8
4. Andel behöriga lärare				91,4	91,4
	2012	2013	2014	2015	2016
Nyckeltal för verksamhetsområdet					
Kunskapsförbundet Väst (Vuxenutbildning)					
1. Andel genomförda kurser inom GRUV där eleven fått minst godkänd (E)			87	87	80
2. Andel genomförda kurser inom gymnasial vuxenutbildning där eleven fått minst godkänd (E)			85	78	79,2
3. Genomströmningstid för SFI elever (antal veckor)					
a. Spår 1A			27,5	28,8	30,2
b. Spår 1B			40,3	50,3	74,4
c. Spår 2 B			28,5	41,9	45,0
d. Spår 2 C			28,4	38,3	39,8
e. Spår 3 C			21,0	23,8	32,8
f. Spår 3 D			26,8	33,2	40,5
	2012	2013	2014	2015	2016
Nyckeltal för verksamhetsområdet					
Kollektivtrafiken					
1. Antal seniorkort	3 050	3 096	4 994	5 483	8 533

2. Antal resande inom tätortstrafiken	3 986	4 262	4 434	4 506	4 886
3. Andel hållplatser som är anpassade för personer med funktionsnedsättning	22	23	24	26	28
Nyckeltal för verksamhetsområdet Innovatum	2012	2013	2014	2015	2016
1. Antal besökare till museet	26	25	21	26	21
	389	087	471	950	186
2. Antal utvecklingsprojekt	76	67	70	79	43
3. Antal besökare till Science Center	79	81	82	78	78
	449	150	464	859	060
4. Lokalhistoriska aktiviteter	12	13	14	22	53

Styrande lagar/förordningar

Skollagstiftning och skolförordningar

Serviceförvaltningen

Verksamhetens omfattning

Verksamheten omfattar Nyanläggning, Park, Vaghållning, Industrijärnväg, Verkstad, Transport, Förråd, OSA, Fastighetservice, Post och Tryck, Växel och Reception samt måltids- och lokalvårdsservice gentemot stadens verksamheter.

Resurser

Tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Ram 2019	Ram 2020
Kostnader	338 529	382 553	263 619	416 900	416 900	416 900
Intäkter	325 760	370 356	253 246	253 246	253 246	253 246
Nettokostnad	12 770	12 197	10 373	163 654	163 654	163 654

Bokslut och budget för åren 2015–2017 avser kontoret för produktion och service.

Ramförändringar

- Ny måltidsorganisation 1 475 tkr from år 2018.
- Ramflytt från stadsövergripande ledning samt kontoret för Produktion och Service, 10 422 tkr Kommunstyrelsens förvaltning, 850 tkr from år 2018.
- Ramflytt från Utbildningsförvaltningen, 114 425 tkr from år 2018.
- Ramflytt från Omsorgsförvaltningen, 34 473 tkr from år 2018.
- Finansiering tjänster och lokalhyra, 2 000 tkr from år 2018.

Verksamhetens nettokostnader

Mkr	2018	2019	2020
Budget 2017 (exkl avskrivn)	3 248,3	3 248,3	3 248,3
<u>Förändringar:</u>			
Ramkompensation för pris- och löneökningar	72,7	161,4	260,1
Pensionskostnader m m	6,3	7,1	11,5
Dels:a 2017 års budg i löpande löner/priser	3 327,3	3 416,8	3 519,9
<u>Förändringar:</u>			
Ändringar i oförutsett och särskilda åtgärder	0,4	0,4	0,4
Neddragning ramar	-7,0	-7,0	-7,0
Ramförändringar enl finansieringsprincipen	2,1	3,3	3,3
Övriga ramförändringar	33,6	83,0	133,0
Summa ramförändringar	29,1	79,7	129,7
Resultat exploateringsverksamheten	-37,8	-19,8	-22,6
Verksamhetens nettokostnader	3 318,6	3 476,7	3 627,0
Spec av förändring av pensionskostnader m m från 2017	6,3	7,1	11,5
Pensionskostnader	10,2	11,0	12,4
Minskning av intäktsbudget för reavinst	0,0	0,0	3,0
Övrigt finansförvaltning	-4,0	-4,0	-4,0

Observera att sammanställningen startar i 2017 års budget och att den därefter bara redovisar förändringar av de angivna posterna för att komma fram till verksamhetens nettokostnader åren 2018 - 2020. Alla år jämförs med 2017 års budget – förändringarna redovisas ackumulerade.

Uppgifter om kompensation för pris- och löneökningar och pensionskostnader finns senare i denna handling.

För oförutsett och särskilda åtgärder räknas förändringen mot 2017 års ursprungliga budget. Ramförändringarna för 2018 – 2020 specificeras på efterföljande sidor. Alla förändringar redovisas mot 2017 års ursprungliga budget. Det betyder att vissa förändringar i ramen helt eller delvis motsvaras av tilläggsanslag 2017.

Ramförändringar enligt finansieringsprincipen motsvaras av förändrat generellt statsbidrag. Dessa är uppdaterade enligt budgetpropositionen för 2018.

Fr o m 2018 kommer redovisning av exploateringsverksamhet följa RKR:s vägledning. Resultat från exploateringsverksamheten redovisas alltid som en jämförelsestörande post.

Ramförändringar 2018 - 2020 enligt anvisningar

Förändringar mot årsbudget 2017 tkr	Ramändr 2018	Ramändr 2019	Ramändr 2020	Anmärkningar
Utbildningsnämnden	-102 919	-80 864	-50 740	
Exkl omdisp till serviceförvaltningen	11 506	33 562	63 686	
Generell neddragning 0,2 %	-2 242	-2 242	-2 242	
Enligt finansieringsprincipen	1 973	3 131	3 186	Motsvaras av förändrade generella statsbidrag.
Nationella prov	-290	-295	-300	Nytt nationellt system ska ge effektiviseringar.
Betygsättning moderna språk	58	59	59	From år 6 ska betygsättning ske varje termin av moderna språk.
Lovskola	175	181	187	Lovskola ska erbjudas två veckor för år 8 o 9 för dem som inte nått målen.
Läsa skriva räkna garanti	754	1 003	1 020	För att kompensera för ökade utgifter i samband med anledning av garantin.
Skolstart vid sex års ålder	406	885	900	Skolplikt från förskoleklass.
Nyanlända elever	174	413	420	För att öka möjligheten för elever att nå behörighet till gymnasiet.
Skolkommissionen	290	295	300	Förslag för att höja kunskapsresultat och ökad likvärdighet.
Skolkostnadsutredningen	290	354	360	Ökade kostnader för redovisning på skolenhetsnivå.
Offentlighetsprincipen	58			För införande av offentlighetsprincipen i fristående skolor och förskolor.
Prao i årskurs 8 och 9	58	236	240	För ökat åtagande vid införande av prao.
Övriga ramförändringar	-102 650	-81 752	-51 683	
Målgruppsförändringar grundskolan	6 780	15 854	23 094	Befolkningsprognos sept -17.
Målgruppsförändringar barnomsorg	4 578	11 756	21 308	Inskrivningsgrad 85,8% 1-5 år, 78,4% 6-9 år och 25,8% 10-12 år. Förändring av målgrupp baserad på befolkningsprognos sept -17.
Lokalbehov förskolan målgr ökn	2 000	4 000	6 000	Ökat lokalbehov pga målgrupp. 4 avd per år.
Gulsparven		310	310	Ökad hyreskostnad.
Sylteskolan, nya lokaler	881	1 321	11 160	Preliminär hyresförändring enligt underlag från Kraftstaden AB med avdrag för hyresbortfall under byggtiden. Beräknat färdigställande 2022
Hälltorps skola, lokalkostnader	1 333	1 333	1 333	Tillkommande hyreskostnader.
Leasing av datorer	-3 797	-1 901	-463	Tillf sänkt kostnad vid övergång till leasing av datorer.
Serviceförvaltningen	-114 425	-114 425	-114 425	Omdisponering av budget för måltid- och lokalvårdsverksamhet
Kultur-Fritidsnämnden	1 162	1 930	2 019	
Generell neddragning 0,2 %	-310	-310	-310	
Kultursekreterare 100-års jubileum	-112	-112	-112	Utgår då 100 års-jubileet har avslutats.
Ny idrottshall Sylte	1 350	2 000	2 000	Etapp 3 av nybyggnation vid Sylteskolan. Beräknas klart totalt 2022 då innefattas idrottshall, fritidsgård och bibliotek.
Lokalhyra V-huset Hjortmossen	300	300	300	Tilläggsanslag 2017
Utvecklingsledare/Kommunikatör	185	185	185	Utökning med 1 tjänst.
Leasing av datorer	-251	-133	-44	Tillf sänkt kostnad vid övergång till leasing av datorer.
Omsorgsnämnden	-18 970	-2 809	9 759	
Exl omdisp till serviceförvaltningen	15 503	31 664	44 232	
Generell neddragning 0,2 %	-2 073	-2 073	-2 073	
Leasing av datorer	-1 642	-864	-285	Tillfälligt sänkt kostnad vid övergång till leasing av datorer.
Vård och omsorg	-22 005	-6 622	5 367	
Korrigerig målgrupp 2014-2016	5 696	7 984	8 753	Fler äldre än enligt tidigare beräkning, glidande medelvärde full effekt efter tre år.
Nya målgruppsbehov	6 622	16 757	27 977	Baserat på demografisk utveckling.
Hyra Källstorp	150	410	410	Utökning av gemensamhetsutrymmen m.m.

Förändringar mot årsbudget 2017 tkr	Ramändr 2018	Ramändr 2019	Ramändr 2020	Anmärkningar
Blåvingen 2, konvertering till demens Serviceförvaltningen	-34 473	2 700 -34 473	2 700 -34 473	Lokalhyra Omdisponering av budget för måltid- och lokalvårdsverksamhet
Omsorg för funktionsnedsatta	6 750	6 750	6 750	
Ökat antal kontaktpersoner	250	250	250	
Förändrade behov dagligverksamhet	1 500	1 500	1 500	
Ökad målgrupp pers ass enl LSS	1 500	1 500	1 500	
Nytt LSS-boende Slättbergsv 200	3 500	3 500	3 500	Helårseffekt 9 platser, öppnade hösten 2017.
Arbetsmarknads- och socialnämnden	-5 897	-5 059	-4 933	
Generell neddragning 0,2 %	-653	-653	-653	
Missbruk av spel om pengar	116	118	120	Enligt finansieringsprincipen
Försörjningsstöd	-5 000	-5 000	-5 000	Förbättrat arbetsmarknadsläge.
Leasing av datorer	-960	-124		Tillfälligt sänkt kostnad vid övergång till leasing av datorer.
Hyreskostnad kvinnohärbärge	600	600	600	
Byggnads- och trafiknämnden	-569	900	3 182	
Generell neddragning 0,2 %	-201	-201	-201	
Beläggningsunderhåll	505	1 425	2 825	Kompensation för ökade ytor och prisförändr för att fortsatt klara målet 4,0 %/3,5 %.
Ökade ytor väghållning	390	735	1 170	Ökade ytor vid utbyggnad av exploateringsområden m m exklusive beläggningsunderhåll.
Rep. och underhåll av Klaffbron	-1 500	-1 500	-1 500	För omfattande underhållsarbeten anslås tillfälligt 1,5 mkr 2017 .
Bergsskrotning väster fallfåran	-260	-260		Vart tredje år enligt beslut vid övertagande av området. Senast 2017 och nästa gång 2020.
Ökade ytor park	325	487	602	Ökade ytor vid utbyggnad av exploateringsområden.
Skötsel av lekplatsen på Spikön	295	295	295	För daglig tillsyn och städning samt bevakning För 2017 finns 55 tkr i ram, totalt 350 tkr fr. o m 2018.
Leasing av datorer	-123	-81	-9	Tillf sänkt kostnad vid övergång till leasing av datorer.
Miljönämnden	196	213	216	
Generell neddragning 0,2 %	-17	-17	-17	
Naturvård/hållbar stadsutveckling	250	250	250	En tjänst fr.o.m. halvårsskiftet 2017.
Leasing av datorer	-37	-20	-17	Tillfälligt sänkt kostnad vid övergång till leasing av datorer.
Överförmyndarnämnden	250	250	250	
Arvoden ställföreträdare	250	250	250	Omdisponerad från Avtalsbunden verksamhet KS
Kommunstyrelsen	155 796	165 041	169 890	
Exl omdisp till serviceförvaltningen	6 898	16 143	20 992	
Generell neddragning 0,2 %	-1 143	-1 143	-1 143	

Förändringar mot årsbudget 2017 tkr	Ramändr 2018	Ramändr 2019	Ramändr 2020	Anmärkningar
Övriga ramförändringar	-11 738	-5 434	-4 374	
Stamnätsutbyggnad Lagmansered	-950	-950	-950	Projektet avslutat.
Varumärkessatsning	850	850	850	Platsvarumärke, Press-och marknadschef, Kommunikationschef och Webbredaktör/marknadssekreterare. From halvårsskiftet 2017
Innovatum teknikpark hyresgaranti	-350	-350	-350	Hyresgaranti tom 2017. Beslut i KS § 14 2013.
Älvhögsborg	1 000	7 000	9 000	Ökad uppdragsersättning för utbyggnad av inomhussimhall.
Innovatum Science center	-2 500	-2 500	-2 500	Näringsbidrag för investeringar övergår till årligt bidrag.
Allmänna val	1 200	1 200		Allmänna val 2018 och EU val 2019
Jämställdhetsstrateg	133	133	133	Full täckning saknas för tjänsten som tillsatts sedan tidigare. Har tidigare täckts av anslaget för fiberlots som nu tas ur ramen.
System för digital arkivering drift	650	650	650	Omdisponerad från Avtalsbunden verksamhet
En väg in support politikerplattor	250	250	250	50 % tjänst. Minska de kostnader för post och tryck. Omdisponering från post och tryck kostnader under politisk verksamhet
Informationssäkerhetssamordnare	720	720	720	Omdisponering från avtalsbunden verksamhet
Resurs hantering mobila enheter	550	550	550	Omdisponering från avtalsbunden verksamhet
Support och underhåll konferensrum	250	250	250	Omdisponering från avtalsbunden verksamhet
Svinesundskommitten	100	100	100	Omdisponering från avtalsbunden verksamhet
Fyrbodalsöversynen	140	140	140	Omdisponering från avtalsbunden verksamhet
Mediapoolen	100	100	100	Omdisponering från avtalsbunden verksamhet
Science center	1 000	1 000	1 000	Förändring till 1 mkr per år istället för 5 mkr var femte år.
Leasing av datorer	-599	-295	-35	Tillf sänkt kostnad vid övergång till leasing av datorer.
Omdisponeringar inom ram KS	-3 010	-3 010	-3 010	Täcker de ovanstående omdisponeringarna
Serviceförvaltningen	-850	-850	-850	Omdisponering till nya serviceförvaltningen från ledning utförv.
Serviceförvaltningen	-10 422	-10 422	-10 422	Kontoret produktion och service omdisponeras till Serviceförvaltningen
Frivilliga skolformer	5 032	7 973	11 762	
Enligt finansieringsprincipen	-36	17	10	
Genomströmning gymnasieskolan	58	59	60	
Rätt till Komvux	-94	-42	-50	Behörighetsgivande utbildningar
Övriga ramförändringar	5 068	7 956	11 752	
Målgruppsförändring gymnasieskolan	1 716	7 956	11 752	61 % av målgruppsutvecklingen i Thn/Vbg
Yrkesvux	3 352			Omdisponeras från Älvhögsborg då utrymme på grund av försenad byggstart uppstått.
Serviceförvaltningen	163 645	163 645	163 645	
Ny måltidsorganisation	1 475	1 475	1 475	Centralisering av måltidsverksamheten i kommunen enligt utredning.
Serviceförvaltningen	10 422	10 422	10 422	Kontoret Produktion och service flyttar till serviceförvaltningen och den ramen flyttar med
Serviceförvaltningen	2 000	2 000	2 000	Utökad personal och lokalkostnader för ledningen där täckning inte finns idag på förvaltningarna.
Omdisp från KS	850	850	850	Utrymme under ledning, utveckling och förvaltning omdisponeras till den blivande serviceförvaltningen.
Omdisp från ON	34 473	34 473	34 473	Personal, livsmedel förbuktningmaterial mm.
Omdisp från UN	114 425	114 425	114 425	Personal, livsmedel förbuktningmaterial mm.
Summa ramförändringar	29 051	79 651	129 651	
Varav enl finansieringsprincipen	2 053	3 266	3 316	Motsvaras av förändring av generellt statsbidrag.
Varav målgruppsförändringar	27 890	59 005	99 625	Inkl lokalkostnader för nya avdelningar och skola
Varav generell neddragning 0,2 %	-6 638	-6 638	-6 638	
Varav övriga förändringar	-892	17 381	26 711	

Oförutsett/särskilda åtgärder mm

Tkr	Återstod i boksl 2016	Budget 2017	Progn återstår augrapp	Budget 2018	Budget 2019	Budget 2020
Projekt	500	3 200	0	3 600	3 600	3 600
Tillväxt och utveckling	525	5 000	0	5 000	5 250	5 250
KS oförutsedda utgifter	1 065	1 300	0	1 300	1 300	1 300
Jobb till unga	289	4 000	0	4 000	4 000	4 000
Anslag till social investeringsfond	660	3 000	0	3 000	3 000	3 000
Social hållbarhet		3 000		3 000	3 000	3 000
Mottagande av flyktingar	17 300	0	0			
Övergripande IT	335	2 000	0	2 000	2 000	2 000
Reserv	3 600	8 300	5 030	8 300	8 300	8 300
Ombudgeteringar		700	0	700	700	700
Reserv målgruppsökningar	8 969	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
Matematiksatsning Intize		250		250		
Överskott på anslag ovan totalt			1 000			
Summa	33 243	34 250	9 530	34 650	34 650	34 650

Anm: Disposition av anslagen beslutas av Kommunstyrelsen förutom anslaget för övergripande IT och Jobb till unga vilka är delegerade till KS ordförande. Beloppen är upptagna i löpande priser.

Budgetkommittén har under beredningen möjlighet att föreslå att anslag anvisas berörd nämnd direkt i budget 2018 utan att tilläggsanslag senare behöver begäras.

Projekt

Avser bidrag till Film i Väst för fortsatt uppbyggnad och förstärkning av infrastrukturen för filmproduktion i Trollhättan.

Tillväxt och utveckling

Medel för tillväxt och utveckling är en reserv som i första hand användas för åtgärder som främjar en långsiktigt positiv tillväxt för Trollhättan.

KS oförutsedda utgifter

Reserv att disponera för oförutsedda mindre tilläggsanslag.

Jobb till unga

Kommunstyrelsen har 2012-01-05 antagit Strategi för ökad samhällsgemenskap. Ordförande bemyndigades att, efter samråd med presidiet, besluta att ianspråkta medel inom ramen för anslaget. Det kan även användas för fler feriearbeten.

Anslag för social investeringsfond

Syftet med "social investeringsfond" är att genom förebyggande arbete tidigt bryta en negativ händelseutveckling för unga Trollhättebor. Anslaget ska ge möjlighet till särskilda satsningar som genom kommande positiva sociala och ekonomiska effekter genom lägre verksamhetskostnader och ökad sysselsättning beräknas vara lönsamma. Som underlag för KS beslut ska finnas konsekvensbeskrivning och ekonomisk kalkyl enligt 2013-05-15 fastställda riktlinjer.

Anslag social hållbarhet

Syftet med anslaget är att på olika sätt stödja utvecklingsarbete inom den sociala hållbarheten bland annat inom områden där urbana utvecklingsmedel tidigare funnits att tillgå.

Förvaltningsövergripande IT

Anslaget är under beredning och fördelas per projekt i KS budget. Det fylls på varje år med medel för nya projekt. Avräkning i nämndernas ramar för rationaliseringseffekter sker när det gäller mindre projekt genom det rationaliseringsavdrag som finns i den generella ramuppräknningen.

Ombudgetering

Anslaget är en reserv för att vid bokslutsberedningen kunna anslagstäcka eventuella "försenade" engångsanslag från 2017 till 2018 inom oförändrad total budget.

Reserv för målgruppsökningar

Målgruppsberäkningar i ramarna grundas på befolkningsprognosen i april 2017. Anslaget är en reserv inriktad på förskole- och utbildningsverksamheterna om målgruppsökningarna skulle bli större än förutsatt i ram.

Matematiksatsning Intize

Avtalet med Intize upphör 2018.

Nettodriftskostnad per nämnd

Tkr	Bokslut		Just Budg	Budg
	2015	2016	2017	2018
Utbildningsnämnden	989 411	1 038 793	1 082 816	990 003
Kultur- och fritidsnämnden	141 590	147 075	149 122	151 389
Omsorgsnämnden	903 858	961 772	1 003 543	1 001 396
Arbetsmarknads- och socialnämnden	311 316	314 738	315 462	312 372
Byggnads- och trafiknämnden	90 763	93 480	96 299	96 171
Miljönämnden	7 310	7 481	8 348	8 721
Överförmyndarnämnden	3 358	1 074	1 615	2 478
Kommunstyrelsen	504 446	518 975	545 714	670 443
Summa nämnder	2 952 051	3 083 387	3 202 918	3 232 972
Övrigt	-30 518	-44 577	45 298	85 622
Särskilda åtgärder KS	0	0	30 950	31 150
Löneökningar	0	0	-337	44 164
Oförutsedda utgifter	0	0	3 300	3 500
Pensioner m m	71 582	53 259	88 488	86 912
Avgår interna kapitalkostnader	-81 780	-82 152	-74 103	-77 103
Realisationsvinster/förluster	-20 329	-15 683	-3 000	-3 000
TOTAL VERKSAMHET	2 921 532	3 038 810	3 248 216	3 318 595

Nettoinvestering per nämnd

Tkr	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020	S:a 18-20
Utbildningsnämnden	3 533	7 983	5 500	5 500	36 580	47 580
Kultur- och fritidsnämnden	28 830	24 315	29 200	28 450	15 105	72 755
Omsorgsnämnden	6 705	13 203	12 960	17 560	11 850	42 370
Arbetsmarknads- och socialnämnden	393	1 300	4 600	200	200	5 000
Byggnads- och trafiknämnden	64 325	68 368	68 300	128 900	241 350	438 550
Miljönämnden		536	536			536
Kommunstyrelsen	30 913	60 425	63 780	29 255	30 660	123 695
Summa nämnder	134 699	176 130	184 876	209 865	335 745	730 486
Ombudg/tidsförskjutning		-16 130	-44 876	-29 865	-75 745	-150 486
Exploateringsprojekt			14 000	63 000	61 000	138 000
Summa	134 699	160 000	154 000	243 000	321 000	718 000

Exploateringsbudget

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder som syftar till att anskaffa, bearbeta och iordningsställa råmark för bostads- och industriändamål. I de fall avsikten är att sälja en färdig exploateringsfastighet skall den klassificeras och värderas som omsättnings-tillgång. Gator, parkmark med mera som kommer att finnas kvar i kommunens ägo och betjänar exploateringsområdena redovisas som anläggningstillgångar och ska ingå i kommunens investeringsredovisning.

Vid försäljningstillfället redovisas exploateringsresultatet i kommunens resultaträkning som mellan skillnad mellan försäljningspriset och det bokförda värdet på omsättnings-tillgången (råmark och andra eventuellt andra kostnader). Normalt uppstår en positiv resultateffekt (exploateringsresultat) i resultatbudgeten. Exploateringsresultatet används för att finansiera de anläggningstillgångar som exploateringen medför.

Kommunen befinner sig i ett expansivt skede och under senare år har exploaterings-verksamheten varit omfattande i kommunen. De största exploateringsprojektet under perioden är Överby industriområde. I projekten Alingsåker och Lärketorpet färdigställs ett antal småhustomter medan byggrätter skapas i bland annat i projekten Nysätra, Strömsvik/Stennäset och Galaxen. Projektet Knorren/Hjulkvarnelund påbörjas och fortsätter efter planperioden.

I tabellen nedan framgår kalkylerade anläggningstillgångar, upptagna i investerings-planen, för perioden (generalplanekostnader ingår inte):

Investeringar pågående projekt, mkr				Summa perioden
Område	2018	2019	2020	
Hälltorp etapp 3		1,8		1,8
Liljedal	0,3	1,7		2,0
Hälltorp bullervall	0,7	5,0	5,0	10,7
Alingsåker etapp 2	3,0	4,0		7,0
Alingsåker etapp 1	1,0		0,6	1,6
Galaxen	0,2	2,0	3,0	5,2
Lärketorpet norra delen	1,0	5,0	5,0	11,0
Strömsvik Stennäset	0,8	3,0	2,0	5,8
Nysätra	3,0			3,0
Överby	0,3	25,0	25,0	50,2
Projekt upp till 1 mkr (6 st)	2,5	0,5	0,6	3,6
Investeringar nya områden, mkr				
Hälltorp etapp 2			4,0	4,0
Knorren/Hjulkvarnelund	1,0	10,0	10,0	21,0
Alingsåker södra		5,0	6,0	11,0
Summa	14,0	63,0	61,0	138,0

Den sammanlagda försäljningsinkomsten i exploateringsbudgeten uppgår till 87 mkr och det bokförda värdet på dessa tomter beräknas uppgå till 6 mkr, varvid ett positivt exploateringsresultat redovisas med 81 mkr för 2018-2020. Flertalet projekt fortsätter efter planperioden. Exploateringsresultatet används för att finansiera de anläggningstillgångar som exploateringen medför.

Investeringsbudget/investeringsplan 2018 - 2020

I investeringsutgifterna ingår inte lokaler för förskolor, skolor och gruppboheter. Dessa hyrs på sådana villkor att de inte behöver redovisas som investering. Notering med EB i anmärkningskolumnen innebär att nämnden ska göra en särskild framställning till KS innan medlen får tas i anspråk. Specificeringen på objekt i planen gäller som anslagsbindningsnivå om inte annat anges. Nämnderna kan göra ytterligare preciseringar och ange ytterligare villkor.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Varav			>=2021	S:a: 18-20	Anm
			Budget 2018	beaktad tidsförsk	Plan 2019			
UTBILDNINGSNÄMNDEN			5,5	0,0	5,5	36,6	47,6	
Administration/gemensamt			2,1		2,1	2,1	6,3	Specification finns i nämndens budgethandling.
IT-utrustning			0,9		0,9	0,9	2,7	Investering och reinvestering.
Div inv centralt, oförutsett			0,7		0,7	0,7	2,1	
IT administration			0,5		0,5	0,5	1,5	
Grundskola			1,7		1,7	32,8	36,2	Specification finns i nämndens budgethandling.
Diverse inventarier grundskolan			1,7		1,7	1,7	5,1	
Utrustningsanslag Sylteskolan						31,1	31,1	Utrustning av nybyggnad.
Barnomsorg			1,7	0,0	1,7	1,7	5,1	Specification finns i nämndens budgethandling.
Diverse inventarier			0,9		0,9	0,9	2,7	
Nya avdelningar förskolan			0,8		0,8	0,8	2,4	Utrustningsanslag för planerade nya avdelningar.
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN			29,2	5,5	28,5	15,1	72,8	
Slättberghallen omklädning			1,0		16,5	2,8	17,5	Omklädningsrum B-hallen och ändring av entrén som inte är otimalt placerad. EB
Slättberg ny kylanläggning					0,0	2,5	2,8	Byte av kylanläggning. Energisparåtgärd
Sjölandabadet							0,0	Strand, toalettbyggnad
Omklädningsbyggnad Nysätra		2,0	15,5	5,5			15,5	Försenat, prognos 2 mkr förbrukas 2017 fördyring enligt anbud 2 mkr.
Konst i slussområdet			3,5			0,0	0,0	Utsmyckning
Konstsnöspår							3,5	Utrustning vid skidstugan för att ha 1,8 km konstsnöspår.
Skogshöjden friidrott						20,0	0,0	Flytt från Edsborg. Om det blir elitsatsningar.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Varav			S:a: 18-20	Anm
			Budget 2018	beaktad tidförsk	Plan 2019		
Aktivitetsyta Upphörad						1,5	Fd grusplan Upphörad IS
Idrottshall Sylte			1,5		1,5	1,5	Ny idrottshall på Sylte i samband med nybyggnad av skola.
Inventarier Folkets park				1,0	1,0	2,0	Nyanskaifning inomhus
Evenemangsplats				1,0	1,0	2,0	Utomhusteknik el mm. KFNs andel
Sjuntorp omklädning/personal			2,2			2,2	Ett tredje omklädningsrum och förbättra arbetsmiljön i personalrum
Sjuntorp byte av fasad				1,3			Sjuntorps simhall
Edsberg elitsatsning						80,0	
Bassäng Sjuntorps simhall						12,0	
Objekt under 1 mkr		2,4	5,6	0,0	8,5	23,1	
Möbler Kronansalen			0,5			0,5	Förutsätter 50 % finansiering av UN.
Reinvest Kronansalen				0,2		0,2	
Intern säkerhet/passersystem	1,0		0,1		0,5	1,1	tag system till idrottshallar
Slättberg fasta försäljningspl.			0,6			0,6	A- och B hallarna
Slättberg ventilation					0,8	0,8	B-hallen
Slättberg värme/avfuktare				0,6		0,6	Om C-hallen ska användas separat.
Slättberg ljudanläggning			0,2			0,2	B-hallen
Slättberg ljud, sekretariat,bås			0,3			0,3	C-hallen
Slättberg ny elcentral			0,4			0,4	Byte av befintlig högspänningscentral.
Slättberg portar				0,3		0,3	Utbyte
Edsberg byte traktor				0,6		0,6	
Upprustning Edsberg						6,5	Flytta upprustningen 18-20 till 2021
Maskinpark, fritidsanläggningar			0,2		0,2	0,6	Vid ev. övertagande av fastigheten. 2017 golv, 2018 belysning, vent och 2019 tak.
Tennishallen	1,3		0,5		0,4	0,9	
Anläggningar mark/asfalt.				0,4	0,4	0,7	Föreningsdrivna anläggningar
Anläggningar omklädning/dusch				0,4	0,4	0,8	Föreningsdrivna anläggningar
Idrottshallar inventarier				0,5	0,5	1,0	Upprustning
Idrottshallar fordon				0,3	0,3	0,5	Återinvestering 1 bil/år
Norra Björke Klubbhus/rink				0,5	0,5	0,5	Upprustning av klubbhuset och asfaltering av speletan

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Varav			S:a: 18-20	Anm
			Budget 2018	beaktad tidförsk	Plan 2019		
Slätthult duschrum					0,4	0,4	Renovering
Slätthult värmepump					0,3	0,3	
Sjuntorps idrottshall byte av tak					0,3	0,3	Nytt tak högdelen.
Sjuntorps idrottshall					0,3	0,3	Ny belysning
Reinvest av kommunägda idrottsanl			0,5	0,5	1,5	1,5	
Anpassning för funktionsnedsatta			0,3	0,3	0,8	0,8	
Energieffektiviseringar			0,3	0,4	1,2	1,2	
Friluftsplän åtgärder			0,2	0,2	0,4	0,4	
Friluftsliv utegym					0,3	0,3	TSOK, Slätthult, Sandhem
Eiljusspår, reinvesteringar			0,5	0,5	1,0	1,0	
Dränering gräsplan			0,5	0,5	1,0	1,0	Sjuntorp, Edsberg
Konstnärlig utsmyckning			0,5	0,5	2,0	2,0	
Rfid självbetjäningsterminal			1,0	0,5	0,5	0,5	
Webbplattform				0,2	0,2	0,2	Uppgradering av hemsidan för allmänheten.
Biblioteksdatasystem		0,2		0,3	0,3	0,3	Nuvarande system stöd inte längre och ett nytt måste upphandlas.
Div inv anlägg, bibliotek, fritidsg			0,8	0,8		2,3	Div inventarier o utrustning anlägg, kulturskola, fritidsgårdar.
OMSORGSNÄMNDEN		2,5	13,0	5,0	17,6	42,4	
WiFi		0,6	1,0	0,8	3,2	3,2	Del i utbyggnaden av digitalisering och välfärdsteknik, totalt 10,7 mkr
Läkemedelssköp		0,5	0,8	0,3	0,8	1,2	Medicinsk säkerhet, totalt 4,2 mkr
Förbättring av inomhusmiljön		1,0	1,0	1,0	1,0	2,5	
Blåvingen 2			0,5	2,5	2,5	3,0	Nytt gruppboende vård och omsorg
Stjärntmesen				0,5	0,5	3,0	Nytt gruppboende vård och omsorg
Utökning korttid				0,5	0,5	0,5	Korttidsplatser på Tallbacken
Slättbergsvägen 222				0,3	0,3	0,3	Ombyggnad till demensplatser
Nytt LSS-boende trapphus			0,5			0,5	
Utökning bef LSS-boenden				0,5	0,5	0,5	

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Varav			>=2021	S:a: 18-20	Anm
			Budget 2018	beaktad tidförsk	Plan 2019			
Psykatriboende Äivdalen			0,3		0,5		0,5	
Ersättningslokaler psykiatri							0,3	Ersättning för Lantmannavägen
Nytt psykiatriboende			4,0	4,0	0,5		0,5	
Nytt verksamhetssystem		0,4	4,9	4,9	2,4		6,4	Projektledning, utbildning och konsultkostnader
Löpande investeringsanslag				4,9	4,9		14,7	
ARBETSMARKNADS- OCH SOCIALNÄMNDEN			4,6	1,1	0,2		5,0	
Nytt verksamhetssystem			4,0	1,1			4,0	
Övrigt			0,6		0,2		1,0	
BYGGNADS- OCH TRAFIKNÄMNDEN			68,3	2,0	128,9	330,5	438,6	
Väghållning			59,5	2,0	116,7	321,5	406,9	
Bullersanering			0,0		0,0		0,3	Årligt anslag. Omflyttning till drift kan bli aktuell.
Förnyelse/upprustn off miljö			1,1		1,0		3,2	Årligt anslag.
Stadsutvecklingsprojekt			0,3		0,2		0,8	Mindre utvecklingsprojekt.
Offentlig belysning			1,5		1,5		4,5	Årligt anslag. Reinvesteringar och energisparåtgärder.
Trafiksäkerhetshöjande åtg			0,6		0,5		1,7	Årligt anslag.
Diverse mindre gatuarbeten			1,4		1,0		3,8	Årligt anslag.
Tillgänglighet busshållplatser			0,5		0,5		1,5	Förutsätter statsbidrag.
Tillgänglighet centrala staden								Fördelas från KS enligt tillgänglighetsplan.
Trafiksignaler			0,8		0,0		1,6	Reinvestering trafiksignaler.
Parkeringsautomater			0,0		0,0		0,2	Reinvestering p-automater.
Cykelparkering o garage			1,0		0,0		2,0	Förbättringsåtgärder enligt antagen cykelplan samt KF-mål
Effektbelysning centrum			0,0		0,0		1,5	Belysningsprojekt inom centrum.
Cirk plats Vänersborgsv/Äivdalsv		2,5	0,5				0,5	Upprustning/ombyggnad av provisorium överlämnad av Trafikverket.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Varav			S:a: 18-20	Anm
			Budget 2018	beaktad tidförsk	Plan 2019		
GC-bana Drottninggatan		5,0	8,0			8,0	2017 avser omb Nyg- Magasinsg 2018 avser Magasings- Bangårdsö
Torggatan					15,0	0,0	Ombyggnad enligt trafikutredning 2006. Osäkert objekt.
Kungsgatan				20,0	20,0	20,0	EB Ombyggn gätagedelen. Samfin fastighetsägare.
Drottningtorget		9,6	17,0	30,0		60,0	EB EB. Ombyggnad av befintligt torg 2017 avser flytt av bef busshållpl Drottning byggnader. Byggstart våren 2017.
Kanaltorget			0,0			6,5	Ombyggnad av befintligt torg inkl orangeri.
Torseredsvägen					6,0	0,0	Von Döbelns väg - Edsvägen.
Cirk Tunhemsv - Slättbergsv		3,0	0,5			0,5	Trafiksäkerhetsåtgärd
Gator gamla Strömslund					5,0	0,0	"Albertsplanen".
Cirk plats Vbgvägen - Albertsv				4,0		4,0	Korsningen vid Granliden
Järnvägsgatan			1,0			1,0	Åtgärder i samband med bygge i kv Mars.
Sågaregatan och Elviusgatan			0,0	0,0		2,0	Åtgärder i samband med bygge i kv Zebran.
Tingvalla trafikåtgärder				0,0	2,0	0,0	Ev kompletteringar av befintligt gatunät som inte ingår i exploatering. Senarelagt
Djupebäcksgatan				0,0		0,0	Korsningen med Gustav Melins gata vid Högskolan Väst.
Olof Palmes gata			0,0	3,0		6,0	Strandgatan - Drottninggatan.
Lilla Spiköbron		0,5	0,0	10,0		10,0	EB Ny bro Spikön Mossberget ersätter befintlig.
GC-broar Sjuntorp			4,0			4,0	Reinvestering GC broar Slumpåvägen, Strandvägen, Svanvägen i Sjuntorp.
Innovatum		2,0	6,0	1,5		7,5	Ombyggnad av gator enligt nya detaljplanen.
GC-tunnel Älvhögsvägen						15,0	EB Utbyte av bef tunnel för att bredda upp den enl FÖP:en
Kungsportsvägen					10,0	0,0	Flytt av väg i samband med FÖP. En Samfinansiering av exploatering
GC-väg Storgatan					6,0	0,0	Ny GC bana Storgatan i enlighet med FÖP:en
Kungsgatan, kv Gullön				2,0		2,0	Ombyggnad av Kungsgatan i samband med exploatering
Nygata, kv Gullön			1,0			1,0	
Lasarettsvägen					10,0	0,0	Ombyggnad av Lasarettsvägen i samband med exploatering
GC-väg till Sjuntorp		8,9			10,0	0,0	EB Regionens GC-plan. Velande - Sjuntorp. Bidrag till statlig infrastruktur - delfinansieras av TRV. Flyttad 2020-2021
GC-väg Lärketorpsvägen			3,0			3,0	Enl cykelplan. Mellan VBG-vägen och Näi. Samordning VBG och TRV.
GC-väg Kardanvägen			4,3			4,3	Enl cykelplan. Mellan Hedeängsvägen och Gc Plommonvägen.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Varav			>=2021	S:a: 18-20	Anm
			Budget 2018	beaktad tidförsk	Plan 2019			
GC-väg Tunhemsvägen		5,4			4,0		4,0	Enligt cykelplan. Mellan Lunnev - trafikpl Hullisjön. Exkl bro över Rv 44.
GC-väg Överbyvägen				0,0	3,0		3,0	Enligt cykelplan. Mellan Anes väg och Ladugårdsvägen.
GC-väg Syltevägen	2,0			1,5			2,0	Enligt cykelplan. Mellan Modhs väg och Frälsegårdsg. Samordn va.
GC-väg Modhs väg					1,5		1,5	Enligt cykelplan. Mellan Bergkullevägen och Syltevägen.
GC-väg Bergkullevägen	1,0						1,0	Enligt cykelplan. Bergkullevägen söderut från Modhs väg.
GC-väg Älvstranden Stallbacka					2,0		0,0	Enligt cykelplan. Stallbacka än - Stallbackabron.
GC-väg Lantmannavägen							1,0	Enligt cykelplan. Mellan Slättervägen och Nergårdsstigen.
GC-väg i Upphärad							2,0	Enligt cykelplan. Mellan Upphärad kyrka och skolan (statlig väg).
GC-väg till mindre småorter					10,0		0,0	Avser framtida utbyggnader av GC-vägar till småortorter.
GC-väg Hunnebergsgatan	0,0			2,0			0,0	Mellan Idrottsvägen- Tunhemsvägen
GC-väg Oscarsbron					1,0		2,0	Mellan Landbergsliden och Åkersbergsv i samb m Oscarsbrons renovering. Flyttad 2018-2
Hedekullevägen					33,0		0,0	Inkl bro över Rv 44. Ingår i översiktsplan. Viktig cykelled.
Östra Älvstranden trafikåtgärder					1,0		0,0	Lasarettsv, Åkersjöv, Drottningg, Kungsg, Skoftebyn.
Bro Knorren Hjukvarnelund	4,0			60,0	150,0		204,0	EB Bro Hjukvarn – Källstorp. Ingår i översiktsplan. Preliminär kostnad.
Broar Ekholmsstad					20,0		0,0	Gångbroar mellan öarna. Preliminär kostnad.
Ledverk Olidebron							10,0	EB Ledverk i kanalen i höjd med Olidebron
GC-väg till Öresjö					20,0		0,0	Från Strömslund till Öresjö. Statlig medverkan osäker och inte förutsatt.
Parkverksamhet	7,4	0,0	10,4	9,7	9,0		27,5	
Centrumåtgärder	0,3		0,3	0,3			0,9	Årligt anslag.
Obyggn lekplatser	0,8		0,8	0,8			2,4	Årligt anslag. En - två lekplatser per år beroende på storlek.
Div mindre parkarbeten	0,5		0,5	0,5			1,5	Årligt anslag.
Lekutrustning	1,3		1,3	1,3			3,9	Reinvestering av klätterställningar etc. Ändrade normer.
Perenplanteringar	0,3		0,3	0,3			0,5	Nya perenplanteringar
Polhemsplatsens fontän	0,5						0,5	Renovering, utbyte av mekaniken

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Budget 2018	Varav beaktad tidförsk	Plan 2019	Plan 2020	>=2021	S:a: 18-20	Anm
Starkoddersparken						0,5		0,5	I samband med detaljplan för Innovatum
Lekvallen Torsred						1,0		1,0	Utv. Av lekplats Lekvallen i Torsred
De la vals park						1,0		1,0	Utveckling av lekplatsen i De la vals park
Djupebäcksplatsen			0,5					0,5	Ombyggnad, ny utformning. Gemensamt projekt med TEAB VA
Myrtuveparken, lekplatsen			1,3		1,5			1,5	Ombyggnad, ny utformning i samband med Sylteskolan.
Bergslagsparken/Järnvägsparken								1,3	Ombyggnad, ny utformning. Gemensamt projekt med TEAB VA.
Ryrbäcksparken						0,5		0,5	Ombyggnad, ny utformning. Senareläggning
Folkets Park					6,0			6,0	Ombyggnad i enlighet med nya ÖP. Parkdelen.
Ekeparken						1,0		1,0	Ombyggnad och trygghetsåtgärder i etapper.
Bryggan på Strandgatan		0,5	0,5					0,5	De delar som utgör reinvestering.
Betty Backs park							1,0	0,0	Ombyggnad och trygghetsåtgärder i etapper.
Kungstorget						1,5		1,5	Ombyggnad av ny utformning för lek o tillgänglighet.
Dahlöfs park						1,0		1,0	Ombyggnad av ny utformning för tillgänglighet.
Hjortmosseparken, östra			1,5					1,5	Ombyggnad av ny utformning för lek o tillgänglighet.
Lextorpsparken							1,5	0,0	Ombyggnad för trygghet och tillgänglighet
Halvors park							1,0	0,0	Ombyggnad o ny utformning
Strömslundsparken							1,0	0,0	Ombyggnad av ny utformning för lek o tillgänglighet
Granlyckan							1,5	0,0	
Eddaparken							1,5	0,0	
Offerhällsparken							1,5	0,0	
Stadsbyggnad			1,4	0,0	1,8	1,0		4,2	
Inventarier, utrustn, fordon, IT			1,4		1,8	1,0		4,2	Specifikation finns i nämndens budgethandling.
MILJÖNÄMNDEN			0,5	0,5				0,5	Nytt verksamhetssystem 2018 istället för 2017.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Varav		Plan 2019	Plan 2020	>=2021	S:a: 18-20	Anm
			Budget 2018	beaktad tidförsk					
KOMMUNSTYRELSEN			63,8	7,8	29,3	30,7	15,2	123,7	
Övergripande IT			4,4		4,4	4,4		13,2	Specifikation av anslaget finns i KS budget. Disponeras genom beslut av KS ordf.
Affärssystem/PA-lönesystem		9,4	9,5	0,8				9,5	Etappvis driftstart 2018-2019. Triss-projektet (Ekonomi-, PA/löne- och BI-system)
Ombyggnation, p.g.a. förtätning		0,2	1,6	0,6	2,5	6,5		10,6	Hyreshöjande. Tidförskjutet
Säkerställa vattenförsörjningen			0,2		0,2	0,2		0,7	
Reservkraft Blomstergården		0,7	0,7		0,3	0,3		0,7	Enda återstående boende som ej har reservkraft installerat.
Div inv KSF kontor			0,3		0,3	0,3		0,9	
Konst i offentlig miljö			1,0		1,0	1,0		3,0	1% enligt beslut i KF. Disponeras genom beslut av KS ordf.
Enkelt avhjälpna hinder			0,5		0,5	0,5		1,5	Fördelas efter beslut i styrgruppen Agenda 22. Det finns även anslag i driftbudgeten.
Digitalt arkiv		0,2	2,9	2,1	0,4	0,4		3,7	System för elektroniskt långtidsbevarande. Projekt tillsammans med VG regionen.
Serviceförvaltningen			40,1	4,3	9,4	7,8	2,6	57,4	
Div inv städ, tryck o vaktm, restaurang			0,1		0,1			0,2	
Diverse inventarier skolmältid			0,3		0,3	0,3		0,9	
Inventarier Centralkök			0,6		0,6	0,6		1,8	
Tekniska verksamheter			5,3		4,2	5,1	1,8	14,6	
Fordon- och maskininköp			3,1		4,0	4,9		12,0	Arligt anslag.
Grävmaskiner		2,4	2,0		0,2	0,2		2,0	Två nya grävmaskiner för att kunna göra fler projekt i egen regi.
Industrijärnväg		0,8	0,2		0,2	0,2		0,6	Arligt anslag för reinvestering.
Fastigheter och tomträtter			1,5	0,0	1,5	1,5		4,5	
Rivningar			1,0		1,0	1,0		3,0	Enligt rivningsplan
Förnyelse av enskilda vägar			0,5		0,5	0,5		1,5	Avser kommunens mark
Verksamhetsfastigheter			32,4	4,3	2,7	0,3	0,8	35,4	
Hyreshöjande åtgärder			0,2		0,2	0,2		0,6	

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017	Budget 2018	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2019	Plan 2020	>=2021	S:a: 18-20	Anm
Stadshuset									
Byte undertak i korridor			1,0					1,0	Utbyte p.g.a. slitage
Ny belysning i garage			0,1					0,1	Pay off 10 år
Stambyte VA			0,6					0,6	Rekommandation enl boverket.
Samtl dörrar i stora trapphuset			0,4					0,4	Utbyte p.g.a. slitage, flyttat till 2018
Uppfräschning sammanträdesrum			0,3		0,2	0,1		0,6	Inventarier och AV-utrustning konferensrum Stadshuset
Cykelgarage			0,0				0,8	0,0	Hyreshöjande
Övriga fastigheter									
Grävlingen 6, centralförrådet		12,9	25,5	4,3				25,5	Totalt 39,9 mkr, beräknas bli klart 2018. Förbättring av intäktsnettot med 0,4 mkr från 2019
Hjulkvarn 4:1 Folkets Park					0,3			0,3	Upprustning av folkspårk
Ångens gård nytt stall			3,5					3,5	Hyreshöjning kultur och fritid
Gårdhems bygdegård			0,8					0,8	Reinvestering i samband med övertagande. Hyreshöjning Kultur och fritid
Upphärad bygdegård					0,7			0,7	Takbyte
Åsaka bygdegård					0,8			0,8	Takbyte
Åsaka hemvärmsgård					0,5			0,5	Takbyte
Exploatering mm									
Fastighetsförvärv m m			2,5		2,5	2,5		7,5	Strategiska markförvärv.
Överby trafikåtgärder					8,0	7,0		15,0	Generalplanekostnader.
Lärketorpet trafikåtgärder		4,7					10,0		Generalplanekostnader.
Tågstopp Upphärad									Total kostnad 30 mkr, merparten bör tas av Västtrafik.
EXPLOATERINGSPROJEKT			14,0		63,0	61,0		138,0	Preliminär beräkning av anl.tillg för exploateringsprojekt 2018-2020. Fr. om 2018 exploateringsredovisningen enl. gällande lagstiftning. Projekt specificeras i denna handling på sidan om exploateringsbudgeten.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga projekt T.o.m. 2017		Varav			>=2021	S:a: 18-20	Anm
		Budget 2018	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2019	Plan 2020	Plan 2020			
S:a exl exploateringsprojekt		184,9	21,9	209,9	335,7		730,5		
<i>Ombudg/tidsförskjutning</i>		<i>-44,9</i>		<i>-29,9</i>	<i>-75,7</i>		<i>-150,5</i>		
S:a exl exploateringsprojekt		140,0	0,0	180,0	260,0	0,0	580,0		
Exploateringsprojekt		14,0	0,0	63,0	61,0	0,0	138,0		
SUMMA TOTALT		154,0		243,0	321,0	0,0	718,0		
-varav bro Knorren Hjukvarnelund		4,0		60,0	140,0	150,0	204,0		

Mål- och resursplan – MRP

Budget 2018

Vill du veta mer om de olika verksamheterna, kontakta respektive nämndsordförande:

Kommunfullmäktige:

Ordf. Olov Säfström (S), Mobil: 070-34 69 971

Vice ordf. Sari Samuelsson (M), Mobil: 070-57 14 430

2:a vice ordf. Viveca Dalhammar (S), Mobil: 070-62 05 661

Kommunstyrelsen:

Ordf. Paul Åkerlund (S), Tfn: 0520-49 76 46 / Mobil: 070-55 44 456

Vice ordf. Monica Hanson (S), Tfn: 0520-49 79 26 / Mobil: 070-16 42 454

2:e vice ordf. Peter Eriksson (M), Tfn: 0520-49 70 53 / Mobil: 070-16 42 480

Arbetsmarknads- och socialnämnden:

Ordf. Lars-Gunnar Andersson (S), Mobil: 0702-22 30 55

Byggnads- och trafiknämnden:

Ordf. Peter Andersson (S), Mobil: 0730-49 99 01

Kultur- och fritidsnämnden:

Ordf. Carina Lorentzon (S), Mobil: 070-37 22 854

Miljönämnden:

Ordf. Ann-Christine Tornebjerg-Torslid (S), Mobil: 070-76 60 013

Omsorgsnämnden:

Ordf. Ann-Christin Holgersson (S), Mobil: 070-63 26 138

Utbildningsnämnden:

Ordf. Mats Wiking (S), Mobil: 070-39 39 521

Vill du ha ytterligare information om den ekonomiska sammanställningen, kontakta Ekonomikontoret, Tfn: 0520-49 79 51 eller 0520-49 79 53.